

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

31 TEMMUZ-06 AĞUSTOS 2023 HAFTASI

İÇİNDEKİLER

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR	2
31 TEMMUZ-06 AĞUSTOS 2023 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	3
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	3
POLİTİKA FAİZİ, EKONOMİK GERÇEKLERİN ÇOK ALTINDA.	9
KISA VADELİ DIŞ BORÇ, 207 MİLYAR DOLARA ULAŞTI.	9
BÜTÇE RAKAMLARI İKTİDARIN SEÇİM KAMPANYASINI BÜTÇEDEN FİNANSE ETTİĞİNİ ORTAYA ÇIKARDI!	10
İLK 6 AYDA DIŞ TİCARET AÇIĞI 61,2 MİLYAR DOLARI AŞTI	11
HAZİNE 19,8 MİLYAR LİRA BORÇLANDI	11
FAİZ YÜKÜ GİDEREK ARTIYOR, ÜLKE YOKUŞ AŞAĞI GİDİYOR	12
EKONOMİK GÜVEN ENDEKSİ EŞİK DEĞERİN ALTINA DÜŞTÜ	12
DEVLET BÜTÇESİ ÇARPILDI	13
GİRDİ MALİYET ARTIŞLARI, GIDA FİYATLARINA YÜKLÜ BİR ZAM OLARAK YANSIYACAK!	14
FATURA YİNE YURTTAŞA	14
YURTTAŞA NEFES ALDIRMAK YOK!	15
ÜRETEİNİ KARA KARA DÜŞÜNDÜREN ZAM	17
THY'DE HUZUR HAKKI 62 BİN TL'YE YÜKSELDİ	18
THY'NİN REKLAM GİDERLERİ DE UÇTU	19
SABIKALI ŞİRKETE HER GÜN 1 İHALE!	20
İŞSİZLİK FONUNDA AKP ADALETİ: 1 LİRA İŞÇİYE, 2 LİRA PATRONA	20
ERDOĞAN, KÖRFEZ TURUYLA TASARRUFA GİDİLMESİNİ ÖNGÖREN GENELGEYİ DELDİ!	21
7 YILDIR BİTİRİLEMİYEN KÖPRÜ	22
AKBELEN'İ YOK EDEN HOLDİNG SAHİPLERİ ÜLKEYİ KUŞATTI!	22
ORMANLAR YANARKEN PARA KAZANIYORLAR	24
ÖLÜM SANTRALLARI	26
YURTTAŞA COP, SERMAYEYE KALKAN	26
SAĞLIK SİSTEMİ TIKANMA NOKTASINDA	28
SAĞLIK, DİYANET KUŞATMASI ALTINDA	29
DIŞKAPI YILDIRIM BEYAZIT EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ YIKILIYOR!	30
GEÇİM DEREĞİNDE İLTİCA EDİYORLAR!	30
TÜRKİYE'DEN GÖÇ EDENLERİN SAYISI YÜZDE 62,3 ARTTI	31
GENÇLERİMİZİN KPSS BAŞARISINA GÖRE, MÜLAKATSIZ OLARAK İŞ SAHİBİ OLMA UMUDU TÜKENİYOR	32
PARAYI GÖMDÜLER, MEB'E VERMEDİLER	32
TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM ÖNCESİNDE EN FAZLA ÖZEL HARCAMA YAPAN ÜLKEDİR	33
TÜİK VERİLERİNE GÖRE EĞİTİM HARCAMALARI	33
KARMA EĞİTİM SİSTEMİNİN BAŞLICA AVANTAJLARI	34
GERİCİ KUŞATMA TAM GAZ	36
SINOP'TA 3 YILDIR YAPILAN FESTİVALE 'GEREKÇESİZ' YASAKLAMA	37
TESLİM OLMAYANLARIN ÜLKESİ	38
KKTC EKONOMİSİNDE YIKIM	40
RUSYA, KARADENİZ TAHİL KORİDORU ANLAŞMASI'NDAN ÇEKİLDİ.	40
TÜRKİYE SİĞİNMACI SORUNUNUN YÜKÜNÜ TAŞIMAYA MAHKUM!	41
AVRUPA PARLAMENTOSU, TÜRKİYE RAPORU SIKINTILI!	42

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR

*Kutlama mesajlarının dışında dini konulara girilmemeli. Röportaj ve Televizyon programlarında konu ile ilgili gelen ısrarlı sorulara, laiklik vurgusu ile dini konuların siyasilerin değil konu ile ilgili çalışan İlahiyat kökenli akademisyenler ile din alimlerinin vermesi gerektiğine vurgu yapılmalı. Siyasilerin din konuşmasının dini siyasete alet etmek olduğu vurgusu yapılabilir. Camiye, kışlaya ve okullara siyaset sokulmamalı.

*Ak Parti'nin kendi içerisinde yaşadığı tartışmalara girilmemeli, konu ile ilgili sorular cevaplanmamalıdır. Bu konudaki en önemli yaklaşım "Biz de izlemekteyiz, demokrasimiz açısından gözlemekteyiz." yanıtıdır.

*Türk Ordusu ve Genel Kurmay Başkanlığı ile ilgili eleştirel söylemlerde bulunulmamalı. AKP'nin millet(Milliyetçilik) ve ümmet(Din) siyaseti üzerinden rant elde etmeye çalıştığı, bu ideal doğrultusunda

duyguları sömürerek oyunu arttırma çabasında olduğu unutulmamalıdır. Doğruda olsa söylenecek tek bir cümle dahi rakibin eline çok önemli bir fırsat verebilir.

*Türkiye'nin etnik ve mezhepsel, cinsiyet ve sınıfsal yapılanmalarına yönelik daima birleştirici bir söylemde bulunulmalı. Söylemlerimiz Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı ortak paydasından hareket etmeli. Kurtuluş savaşındaki birliktelik ruhundan dem vurulmalı, hak arayışlarımızı ve adalet söylemlerimizi belirli zümreler ve olaylar için değil kavramlar ve olgular için kullanmaya dikkat edilmeli.

*Parti'nin iç organlarında konuşulması gereken hususlar medya önünde konuşulmamalı. Parti içi sorunların çözüm noktası medya ve kamuoyu değil parti içi organlardır. Parti sorunlarını kamuoyunda konuşmak 'Bunlar daha kendi sorunlarını çözemezken ülkeyi nasıl yönetecekler' algısı oluşturup, CHP'ye ve ülkenin geleceğine zarar vermektedir.

*Söylem oluştururken unutulmaması gereken yegane husus; doğru, güncel ve ilkeleri kapsar olmasıdır. Aynı zamanda unutulmaması gereken bir diğer önemli hususta; söylemleriniz tamamen doğru olabilir fakat onun yeri, zamanı ve kime söylendiğidir. Püf noktası, kimin, ne zaman ve nerede söylediğidir. Zira; Doğru, doğru yerde ve doğru zamanda doğrudur.

*Sosyal medya hesaplarından yapılacak paylaşımlarda bireysel görüşler yerine parti politikasına uygun söylemler tercih edilmeli. Zamanlamanın önemi paylaşımın hedef kitlesi ve paylaşım yapılan mecraya göre belirlenmeli.

*Diğer önemli bir husus, bir şeyi sizin kaç kere söylediğiniz değil karşısındaki duyup duymadığıdır. Doğruları defalarca söylemekten çekinmeyin. Sizin tekrar dediğiniz karşısındaki ilk kez duyduğu olabilir. Tekrarın gücüne inanın.

*Eleştirel söylemlerimizi, projelerimizle desteklemeliyiz. Yanlışı gösterip, doğruyu anlatmalı, bunun adresinin de CHP iktidarı olduğu vurgusunu yapmalıyız.

*Her açıklamaya, herkese ve her soruya cevap verilmemeli. Düşük seviyeli söylemlerle ilgili sorulara muhatap almayarak cevap verilmeli. Muhatap almamak çoğu zaman en güzel cevaptır. Muhatap almadığımız ya da o seviyeye inmeyeceğimiz dile getirilmeli. Zira o tarz söylemlerde bulunan insanların amaçları bizleri o polemige sokmaktır, amaçlarına ulaştırmamak için verilecek tek cevap 'muhatap almıyoruz' olmalıdır.

31 TEMMUZ-06 AĞUSTOS 2023 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

*1 Ağustos 2014 - **İstanbul Sözleşmesi yürürlüğe girdi.**

*2 Ağustos **Roman Soykırımı'nı Anma Günü**

*4 Ağustos 2020 - **Beyrut patlamaları:** Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta, Beyrut Limanı'nda bir depoda bulunan 2 bin 750 ton amonyum nitrat infilak etti; 154 kişi öldü, 6 bin kişi yaralandı. Kentte büyük hasar meydana geldi.

*06 Ağustos 1945'de II. Dünya Savaşı'nda ABD tarafından Japonya'nın **Hiroşima kentine atom bombası atıldı:** 70.000 kişi o anda, on binlerce insan da ileriki yıllarda radyasyon nedeniyle öldü. Zamanla radyoaktivite'nin yol açtığı kanserler de dahil, ölü sayısı 200 binin üstüne çıktı.

YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

✓ Türkiye'nin uluslararası yatırım açığı seçim sürecinde 31,2 milyar dolar artarak 294,6 milyar dolara kadar yükseldi Mart -Mayıs 2023 döneminde uluslararası yatırım açığının

bu ölçüde büyümesinde rezervlerde (döviz ve alın rezervleri) yaşanan 25,3 milyar dolarlık erime belirleyici oldu.

✓ Uzun vadeli dış borçlanma konusunda sorunlar yaşayan Türkiye'nin, orijinal vadesi bir yıl ve daha az olan kısa vadeli borçları mayısta 165,6 milyar dolarla yeni bir rekor kırdı. Orijinal vadesine bakılmaksızın vadesine bir yıldan daha kısa süre kalan dış borç da 207,33 milyar dolarla rekor bir büyüklüğe ulaştı.

✓ Dış borçlanma konusunda oldukça kurak bir dönemden geçen özel sektörün (bankalar + reel sektör) dış borcu bu yılın ilk beş aylık döneminde 2,2 milyar dolar azalarak 235 milyar dolara geriledi.

✓ İhracatçıların döviz gelirinin önemli bir kısmını satmak zorunda olduğu Merkez Bankası'nın brüt rezervi 7 - 14 Temmuz haftasında 2,6 milyar dolar daha artarak 113,1 milyar dolara çıkarırken, eksi durumdaki net rezervi ise -48,23 milyar dolara indi.

✓ Hazinesinin net borçlanmasının sadece 68 milyar lira olduğu haziran ayında, borç stoku 881 milyar lira artarak ilk kez 5 trilyon lira sınırını aýarak 5 trilyon 617 milyar liraya kadar tırmandı. Haziranda, döviz cinsinden borç miktarı dolar olarak yaklaşık aynı düzeyde (145,8 milyar dolar) kalırken, bu borcun Türk lirası karşılığı 811 milyar lira artarak 3,8 trilyon liraya kadar çıktı.

✓ Merkezi yönetim bütçesi haziran ayında aylık bazda 219,6 milyar lira açık verirken, yılın ilk altı aylık dönemdeki toplam bütçe açığı ise 483,2 milyar liraya kadar tırmandı. Bütçenin yılın kalan döneminde 1 trilyon lira civarında açık vermesi bekleniyor.

✓ Yıllık faiz oranı yüzde 50'ye yaklaşmasına rağmen vatandaşların bankacılık sisteminden kullandığı bireysel kredilerdeki büyüme hızlanarak devam ediyor. Vatandaşların bankalara ve tüketici finansman şirketlerine olan bireysel kredi (ihtiyaç, konut ve taşıt) ile kredi kartları borçları 7 – 14 Temmuz haftasında da 32,1 milyar lira artarak 2 trilyon 260 milyar liraya kadar yükseldi.

ULUSLARARASI YATIRIM AÇIĞI 295 MİLYAR DOLARA ÇIKTI

- Türkiye'nin uluslararası yatırım açığı seçim sürecinde 31,2 milyar dolar artarak 294,6 milyar dolara kadar yükseldi.
- Mart -Mayıs 2023 döneminde uluslararası yatırım açığının bu ölçüde büyümesinde rezervlerde (döviz ve alın rezervleri) yaşanan 25,3 milyar dolarlık erime belirleyici oldu.
- İktidarın seçim öncesi döviz kurunu tutabilmek için, kamu bankaları üzerinden, diğer bir deyişle arka kapıdan yoğun döviz satışları yaptığı bu dönemde, Türkiye'nin dünyanın geri kalanından olan (rezerv dahil) döviz alacaklarını gösteren dış varlıkları 19,8 milyar dolar azalırken, dünyanın geri kalanının Türkiye'den olan alacaklarını (sermaye, kredi, portföy yatırımı, mevduat v.b) gösteren dış yükümlülükler 11,4 milyar dolar büyüdü.
- Dış varlıkların 285,1 milyar dolara gerilediği Mayıs 2023 itibarıyla, Türkiye'nin dış yükümlülükleri ise 579,8 milyar dolara çıktı.

KISA VADELİ DİŞ BORÇTA YENİ REKOR: 166 MİLYAR DOLAR

- Uzun vadeli dış borçlanma konusunda sorunlar yaşayan Türkiye'nin, orijinal vadesi bir yıl ve daha az olan kısa vadeli borçları mayısta 165,6 milyar dolarla yeni bir rekor kırdı.
- 2022 yılı sonunda 149,1 milyar dolar olan kısa vadeli dış borç stokunun 16,5 milyar dolar artarak mayıs sonunda 165,6 milyar dolara yükselmesine en büyük katkı 11,6 milyar dolarla Merkez Bankasından geldi.
- Döviz kurunu tutup, ekonomik sorunların olumsuz etkilerini seçim sonrasına ertelemek amacıyla arka kapıdan yoğun döviz satışları yapmak zorunda bırakılan Merkez Bankası, hem bu nedenle hem de yüksek cari işlemler açığı nedeniyle döviz rezervleri üzerinde oluşan baskıyı hafifletebilmek için kısa vadeli dış borçlanmaya yönelmişti. Bankanın kısa vadeli dış borçları 44,4 milyar doları aştı.
- Yılın ilk beş aylık döneminde kamu bankalarının kısa vadeli dış borçları 3,7 milyar dolar artarak 32,6 milyar dolara yükselirken özel sektörünki ise 1,2 milyar dolarlık artışla 88,6 milyar dolar oldu.
- **Gelecek 12 Ayda Ödenecek Borç:** Orijinal vadesine bakılmaksızın vadesine bir yıldan daha kısa süre kalan dış borç da 207,33 milyar dolarla rekor bir büyüklüğe ulaştı.
- Yıllık cari işlemler açığı 60 milyar doları bulan Türkiye'nin hem bu dış borç ödemesini finanse edebilmek hem de cari işlemler açığını finanse edebilmek için bir yıl içerisinde 270 milyar dolarlık finansman bulması gerekiyor.

ÖZEL SEKTÖRÜN DİŞ BORCU 235 MİLYAR DOLAR

- Dış borçlanma konusunda oldukça kurak bir dönemden geçen özel sektörün (bankalar + reel sektör) dış borcu bu yılın ilk beş aylık döneminde 2,2 milyar dolar azalarak 235 milyar dolara geriledi.
- Azalma tümüyle uzun vadeli borçlardan kaynaklandı. Bu dönemde 3,3 milyar dolar azalarak 146,4 milyar dolara inen özel sektörün uzun vadeli borçlarının 50,2 milyar doları finans sektörüne, 96,2 milyar doları ise reel sektöre ait bulunuyor.
- Sektörün dış borçlarının 88,6 milyar doları ise kısa vadeli borçlardan oluşuyor. Kısa vadeli dış borçlarda bu dönemde 236 milyar dolarlık artış yaşandı.

- Türkiye'nin ülke kredi notunun düşük olması, ülke ekonomisiyle ilgili artan riskler, Türk lirasının hızlı değer kaybı ve içerde ticari kredi faizlerinin yapay olarak düşük tutulması yüzünden bankalar ve reel sektör dışardan yeteri kadar borçlanamıyor.

MERKEZ BANKASININ NET REZERVİ -48,3 MİLYAR DOLAR

- İhracatçıların döviz gelirinin önemli bir kısmını satmak zorunda olduğu Merkez Bankası'nın brüt rezervi 7 - 14 Temmuz haftasında 2,6 milyar dolar daha artarak 113,1 milyar dolara çıkarırken, eksi durumdaki net rezervi ise -48,23 milyar dolara indi.
- Brüt rezervin 71,4 milyar doları döviz 41,7 milyar doları ise altın varlıklarından oluşuyor.
- 14 Temmuz itibarıyla 115,3 milyar dolarlık dış varlığı (döviz ve altın) bulunan Merkez Bankasının bilançosunda (Hazine ye olan borçları da dahil) 111,3 milyar dolarlık, bilanço dışında ise 61,6 milyar dolarlık swap (Katar, BAE, Çin gibi ülkelerin merkez bankalarına ve yerli bankalara) yükümlülüğü bulunuyor.
- Brüt rezervin yüzde 54,5'i yurt içi ve yurt dışından yapılan swap borçlanmalarından oluşuyor.
- Dolayısıyla kamunun, Bankadaki mevduatı yükümlülük olarak kabul edilerek hesaplanan net rezerv (eksi) - 57,5 milyar dolar olarak gözükyor. Bu tanıma göre net rezervde son haftada 3,1 milyar dolarlık bir toparlanma gözleniyor.
- Kamunun döviz mevduatı yükümlülük kabul edilmeden hesaplanan net rezerv ise son hafta 188 milyon dolar daha azalarak -48,3 milyar dolara indi.
- **Bu arada iktidar demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları, yargı bağımsızlığı ve akılcı ekonomik politikalara dönüp kaliteli ve uzun vadeli sermaye akışı sağlamak yerine, dış politikada da tavizler vererek başta Körfez ülkelerinden olmak üzere kısa vadeli sermaye arayışlarıyla eksi durumdaki döviz rezervinin ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerini ertelemeye çalışıyor.**

TL'NİN DEĞER KAYBI YABANCI PORTFÖY YATIRIMCISINI İŞTAHLANDIRDI

- Türk lirasında yaşanan değer kaybının, Türkiye'deki hisse senedi ve diğer varlıkların fiyatını dolar cinsinden ucuzlatması, yabancı portföy yatırımcılarını yeniden iştahlandırdığı gözleniyor.
- Seçimden sonraki altı haftalık dönemde, tümüne yakını hisse senedi piyasasına olmak üzere Türkiye'ye net olarak 1,5 milyar dolarlık portföy yatırımı girdi.
- Yabancı yatırımcıların hisse senedi portföylerinin değeri 25,1 milyar dolara çıkarken, iç borçlanma kağıtları portföyleri ise 2,2 milyar dolar düzeyinde seyrediyor.

DEVLETİN BORÇU 5,6 TRİLYONU GEÇTİ: BORÇ STOKU SADECE KUR YÜZÜNDEN HAZİRANDA 800 MİLYAR LİRA ARTTI

- Hazinesinin net borçlanmasının sadece 68 milyar lira olduğu haziran ayında, borç stoku 881 milyar lira artarak ilk kez 5 trilyon lira sınırını aarak 5 trilyon 617 milyar liraya kadar tırmandı.
- Borç stokunda yaşanan bu artış, stokun yüzde 67,1'inin döviz cinsinden alınmış borçlardan oluşmasından kaynaklanıyor. Döviz cinsinden borcun 117,6 milyar doları dış borçlardan, 28,2 milyar doları ise içerden alınmış borçlardan kaynaklanıyor.
- Haziranda, döviz cinsinden borç miktarı dolar olarak yaklaşık aynı düzeyde (145,8 milyar dolar) kalırken, bu borcun Türk lirası karşılığı 811 milyar lira artarak 3,8 trilyon liraya kadar çıktı. Dolar kurunda yaşanan her 1 liralık artış Türkiye'nin borç stokunu 145,8 milyar lira artırıyor. Borç stokunda kur yüzünden yaşanan bu büyüme temmuz ayında devam etti.
- Borç stokunun 2 trilyon 576 milyar lirası iç, 3 trilyon 41 milyar lirası da dış borçlardan oluşuyor. Borç stokunun yüzde 81,4'ü döviz ve değişken veya TÜFE'ye endekli borçlardan meydana geliyor. Bu nedenle de stok sadece kur artışına değil faiz ve enflasyondaki artışa da oldukça duyarlı bulunuyor.
- Haziranda stokun vadesine kadar ödenecek olan faiz yükünde de ayrıca 539 milyar liralık artış yaşandı. İç borç stokunun faiz yükü bir ayda 285 milyar lira artarak 3 trilyon 72 milyar liraya, dış borç stokunun faiz yükü de 254 milyar lira artarak 1 trilyon 247 milyar liraya çıktı.
- Borç stoku bu ölçüde büyürken, iktidar partisi 2023 yılı net borçlanma limitini 727 milyar liradan 2,2 trilyon liraya kadar çıkardı. Ocak-Haziran döneminde bu limitin 415 milyar lirası kullanıldı. İktidar yıl sonuna kadar 1,8 milyar liralık bir net borçlanma planlıyor.

- **Borç Sarmalı:** Türkiye ekonomisinin, uzun bir süredir içinde bulunduğu enflasyon, kur ve borç sarmalı, iktidarın uyguladığı seçim ekonomisinin ağır faturası yüzünden giderek daha çok içinden çıkılmaz bir hal alıyor.
- TBMM’de kabul edilen Ek Bütçe Yasa Teklifi ve torba kanun içerisinde gizlenen ek bütçe ile birlikte 2023 yılı bütçesinin 1,5 trilyon liraya yakın açık vermesi bekleniyor. Faiz dışı açık da 810 milyar lirayı buluyor. Ek bütçe ile bütçeden bu yıl yapılacak faiz ödemeleri 646 milyar liraya çıkarılmıştı.
- Buna göre bu yıl Devlet hem ödediği anapara hem de faiz kadar yeniden borçlanacak, ayrıca faiz dışı bütçe açığının finansmanı için de 810 milyar lira borçlanacak. Adeta Devlet alacaklısına şöyle diyor: “Sana borcumun anaparasını ödeyemiyorum, anapara borcum kadar yeni borç ver, bu borcun faizini de ödeyemiyorum, faiz kadar da bana yeni borç ver, ayrıca bütçe açığım da var onun için de yeni borç ver.”

BÜTÇE ALTI AYDA 483 MİLYAR LİRA AÇIK VERDİ

- Merkezi yönetim bütçesi haziran ayında aylık bazda 219,6 milyar lira açık verirken, yılın ilk altı aylık dönemdeki toplam bütçe açığı ise 483,2 milyar liraya kadar tırmandı. Bütçenin yılın kalan döneminde 1 trilyon lira civarında açık vermesi bekleniyor.
- Geçen yıl aynı dönemde 94 milyar liraya yakın fazla veren bütçenin bu yıl 483,2 milyar lira açık vermesi, bütçe harcamalarının yüzde 101,7 oranında arttığı bu dönemde bütçe gelirlerindeki artışın yüzde 48,6’da kalmasından kaynaklandı.
- Ocak-Haziran döneminde 1 trilyon 880 milyar liralık bütçe geliri karşılık, 2 trilyon 364 milyar liralık harcama yapıldı.
- Bu artışın bir kısmı deprem harcamalarından kaynaklanırken büyük bir kısmı ise iktidarın uyguladığı seçim ekonomisinin bütçeye getirdiği ağır yükten oluştu. Deprem harcamalarını yapan AFAD ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının yaptığı bu dönemde yaptığı tüm harcamalar (deprem ve diğer normal harcamaları) hariç tutularak hesaplama yapıldığında da bütçe harcamalarındaki artış yüzde 94’ü buluyor.
- Dolayısıyla iktidardakilerin savunduğu gibi bu ölçüde yüksek bir açık depremden değil, uygulanan seçim ekonomisinden kaynaklanıyor. Bu nedenle de son zamanlarda artırılan ve getirilen yeni vergiler ile bu yolla sebep olunan fiyat artışlarının altında deprem giderlerinden çok seçim ekonomisinin finansmanı yatıyor.
- **Faiz Ödemeleri:** Ocak-haziran döneminde bütçeden yapılan iç ve dış borç faiz ödemeleri ise geçen yıla göre yüzde 104,4 oranında artarak 275 milyar liraya kadar yükseldi.
- Bu dönemde iç borç faiz ödemeleri yüzde 108 oranında artarak 165 milyar liraya, dış borç faiz ödemeleri yüzde 36 oranında artarak 49 milyar liraya yükselirken, iktidarın daha çok “İslami finans”a uygun olarak yaptığı “kira sertifikası” (sukuk) ve benzeri borçlanmalar için ödenen faiz ile iskontolar ise yüzde 218 oranında artarak 60,8 milyar lirayı buldu.

KUR KORUMALI MEVDUAT ÇIKMAZI

- Bankalardaki mevduat 7-14 Temmuz haftasında 367 milyar lira artarak 12,15 trilyon liraya yükseldi.
- Bu artışın 115 milyar liralık kısmı kur korumalı mevduatlarda yaşanan artıştan kaynaklandı. Kur korumalı mevduatlar 14 Temmuz itibarıyla 2 trilyon 962 milyar liraya kadar çıktı.
- KKM büyüklüğü toplam mevduatın yüzde 24,3’üne ulaşırken, getirisi dövizde endeksli ve vade sonunda dövizde dönebilme olanağı sağlanmasına rağmen istatistiklerde TL mevduat olarak gösterilen KKM, TL mevduatların ise yüzde 42,6’sı kadar bir büyüklük oluşturdu.
- Bu arada haziran ayında KKM’de gözlenen yüksek miktardaki artışın arkasında Hazine’nin yüzde 20-25’lere vardığı tahmin edilen kur farkı ödemelerinin büyük bir payı bulunuyor. Vadesi dolan hesapların büyük kısmının faiz ve kur farkı da eklenerek yeniden KKM olarak değerlendirilmesinin bu büyümeyi sağladığı ifade ediliyor. Hazine, son haftası tatil olan Haziran ayında 20 milyar liralık kur farkı ödedi. Bu yıl bütçeden ödenen kur farkı 25 milyar liraya ulaştı. Bir bu kadar da Merkez Bankasının ödediği tahmin ediliyor.
- **Bütçeden geçen yıl ve bu yıl KKM için ödenen kur farkı 117,5 milyar lirayı buldu. 2022 yılında Merkez Bankasının 72 milyar lira kur farkı ödediği açıklanmıştı. Bu yıl da yaptığı tahmin edilen 25 milyar liralık kur farkı ödemesiyle birlikte 2022 ve 2023 yıllarında şimdiye kadar Devletin KKM için 220 milyar liraya yakın ödeme yaptığı tahmin ediliyor. Bu rakama sağlanan vergi avantajı ise dahil bulunmuyor.**

- Bankanın vereceği faiz ve 15 Temmuz'dan itibaren artık tümüyle Merkez Bankasının ödeyeceği kur farkıyla birlikte, açıldığı tarihtekine eşit miktarda dövize dönme olanağı bulunan KKM hesaplarında, dövize dönme potansiyeli bulunan 150 milyar dolarlık bir büyüklük bulunuyor.
- KKM hesapları gerçek kişiler tarafından çoğunlukla üç ay, şirketler tarafından da 6 ay vadeli olarak açılıyor. Döviz kurunun bugün geldiği ve uygulanan sürdürülemez dövize müdahale politikalarının sone ermesiyle birlikte geleceği noktalar dikkate alındığında, yıl sonuna kadar kamunun bir KKM depresi yaşaması kaçınılmaz gözüküyor.
- KKM için ödenen kur farkları Merkez Bankası tarafından karşılıksız para basılarak gerçekleştiriliyor. Dolayısıyla KKM yoluyla da artık bir enflasyon yaratılıyor. KKM için yapılan ödemeler nedeniyle önceki haftalarda çok büyük bir parasal genişleme yaşandı. Daha önce piyasayı fonlayan Merkez Bankası geçen haftadan itibaren piyasadan fazla TL'yi borçlanarak çekmeye başladı.
- Bu arada Merkez Bankası, bankaları KKM hesabı açmaktan vaz geçirmek amacıyla bu hesaplara geçen hafta yüzde 15 oranında zorunlu karşılık uygulamaya başladı.
- **Dolarizasyon Oranları:** Yabancı para cinsinden açılan döviz mevduatlarının toplam mevduata oranı, 14 Temmuz itibarıyla yüzde 42,7 olarak gerçekleşti.
- Gerçek kişilerin mevduatlarındaki dolarizasyon oranı ise son haftada yüzde 45,2 olarak hesaplandı.
- İstatistiklerde TL olarak gösterilen ancak dövize endeksli olan KKM'ler de döviz mevduatı sayılarak hesaplanan dolarizasyon oranı ise 67,1'e oldu. Diğer bir ifadeyle gerçek dolarizasyon oranı artmaya ve yüksek kalmaya devam ediyor.

VATANDAŞIN BORÇLARI: YÜKSEK FAİZ VATANDAŞIN BORÇLANMASINI DURDURMADI

- Yıllık faiz oranı yüzde 50'ye yaklaşmasına rağmen vatandaşların bankacılık sisteminden kullandığı bireysel kredilerdeki büyüme hızlanarak devam ediyor.
- Vatandaşların bankalara ve tüketici finansman şirketlerine olan bireysel kredi (ihtiyaç, konut ve taşıt) ile kredi kartları borçları 7 – 14 Temmuz haftasında da 32,1 milyar lira artarak 2 trilyon 260 milyar liraya kadar yükseldi.
- Söz konusu haftada tüketici kredileri 11,3 milyar lira, kredi kartı borç bakiyesi de 20,8 milyar lira arttı.
- Yıl başından bu yana tüketici kredileri 322 milyar lira artarak 1 trilyon 441 milyar liraya, kredi kartı borçları ise 364 milyar lira büyüyerek 818 milyar liraya kadar çıktı.
- Bankaların zamanında tahsil edilemediği için icra takibine aldıkları vatandaşlardan olan kredi alacakları ise yılbaşından bu yana 5,7 milyar liralık artışla 36 milyar liraya çıktı. Varlık yönetim şirketlerinin kontrolünde ise 36,6 milyar liralık bir batık tüketici kredisi alacağı bulunuyor.
- Bu arada vatandaşların TOKİ'ye de 46 milyar liralık taksitli konut borcu bulunuyor.

FAİZ ORANLARI

Mevduat Ve Kredi Faizleri

- KKM ödemeleri yüzünden Türk lirasında yaşanan bollaşma ve KKM'ye olan yüksek ilgi yüzünden bankalar mevduat faiz oranlarını indirmeye devam ediyor. Mevduat faizi geçen hafta 3 puan daha düşerek yüzde 27,83'e geriledi
- Bankalar, geçen hafta da ihtiyaç kredisi faizlerini 0,18 puan artırarak yüzde 48,13'e kadar yükseltirlerken, taşıt kredisi faizleri yüzde 41,34'e kadar çıktı. Bankalar konut kredilerinin faizini ise yüzde 32,58 düzeyine çıkardılar. Bireysel kredilerin ortalama faizi ise yüzde 0,4 puan artarak yüzde 46,51 olarak hesaplandı.
- Yıl başından bu yan ihtiyaç kredisi faizlerinde 18,75 puan, taşıt kredisi faizlerinde 16,46 puan, konut kredisi faizlerinde 12,61 puan artış yaşandı.
- Bankalar Merkez Bankasının yaptırımları yüzünden uzun bir süre yüzde 14 seviyelerinde tuttıkları TL ticari kredilerin faizini 14 Temmuz haftasında yüzde 24,53'e kadar yükselttiler. Dolar cinsinden ticari kredi faizi yüzde 10,57, Euro cinsinden olanın faizi de yüzde 8,28 oldu.
- Kredi ve mevduat faizleri, iktidarın Merkez Bankasını politika faizinde indirim yapmaya zorladığı Eylül 2021'deki düzeyinin oldukça üzerinde bulunuyor. Eylül 2021'de vadeli mevduatların ortalama faizi yüzde 18, üç ay vadelinin faizi yüzde 19 düzeyindeydi. Bu sürede üç ay vadeli mevduat faizinde 20 puandan fazla artış

yaşandı. İhtiyaç kredisi faizi yüzde 23, taşıt kredisi faizi yüzde 21, konut kredisi faizi yüzde 17 seviyesindeydi. Sadece ticari kredi faizleri bu günkü seviyesinin üzerinde (yüzde 21) bulunuyordu. Ancak o dönemde işletmeler ticari kredi bulabiliyordu şimdi kredi bulamıyorlar. Eylül 2021’de Türkiye’deki bankalar dolar cinsinden ticari krediyi yıllık yüzde 2,7 seviyesinden kullanıyordu.

• **Kredi faizlerindeki bu yükseliş önümüzdeki günlerde kredi artış hızının yavaşlamasına, iç talepte ve üretimde önemli bir daralmaya yol açacak.**

Merkez Bankası Faizi

• Merkez Bankası geçen hafta faiz oranlarını 2,5 puan daha artırarak politika faizi olan bir hafta vadeli repo (borç verme) faizini yüzde 17,5’e çıkardı.

Hazine Borçlanma Faizleri

• İkincil piyasada, iki yıl vadeli tahvilin faizi geçen hafta 1,61 puan artarak yüzde 16,35’e çıktı. Beş yıl vadelinin faizi yüzde 18,72, on yıl vadelinin faizi de yüzde 18,91’e yükseldi.

• Hazinesin beş yıl vadeli dış borçlanma kağıtlarının (Eurobond) faizi de 0,23 puan azalarak yüzde 8,43 seviyesine indi.

• Türkiye’nin risk primi (CDS) ise önceki haftaya göre yüzde 0,34 oranında artarak 437,28’e çıktı.

DÖVİZ KURU-ALTIN BORSA

• Merkez Bankasının açıkladığı kurlara göre dolar kuru geçen hafta önceki haftaya göre yüzde 2,87 oranında artarak 26,90 TL, Euro kuru ise yüzde 2,03 oranında artarak 30 TL seviyesine yükseldi.

• Dolar kuru yıl başından bu yana yüzde 43,8 Euro kuru ise yüzde 50,1 oranında arttı. TL’nin yıl başından bu yana değer kaybı dolara karşı yüzde 30,5, Euroya karşı ise yüzde 33,4’e ulaştı.

• Ortalama dolar kuru, 22 Temmuz itibariyle 20,45 liraya kadar yükseldi.

• Geçen hafta yüzde 3,46 oranında artan altın fiyatlarında yıl başından buyana ise yüzde 55,1 oranında artış yaşandı, Borsa endeksi geçen hafta yüzde 3,88 oranında arttı.

İCRA DAİRELERİNE YENİ GELEN DOSYA SAYISI

• 1 Ocak- 21 Temmuz 2023 günleri arasında icra dairelerine gelen yeni dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 63 oranında artarak 8 milyon 167 bine kadar yükseldi.

• Aynı dönemde, aboneliklerden kaynaklanan icradaki bazı alacakların zarar yazılarak vazgeçilmesinin de etkisiyle 9 milyon 560 bin dosya da sonuçlandı.

• Dolayısıyla UYAP üzerinden açılan ve icra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı 21 milyon 830 bin oldu.

KONUT FİYATLARINDA YILLIK ARTIŞ YÜZDE 103,6

• Merkez Bankasının verilerine göre mayıs ayı itibariyle son bir yıllık dönemde Türkiye’deki ortalama konut fiyatlarında yüzde 103,6 oranında artış yaşandı.

• Türkiye genelinde birim konut maliyeti (metrekare başına) 23 bin 573 liraya kadar yükseldi.

• Birim konut maliyeti son bir yılda İstanbul’da yüzde 83,6 oranında artarak 36 bin liraya, Ankara’da yüzde 109,5 oranında artarak 17 bin 647 liraya ve İzmir’de yüzde 96,5 oranında artarak 27bin 89 liraya kadar yükseldi.

• Buna göre 120 metrekarelik bir dairenin fiyatı İstanbul’da 4 milyon 320 bin, Ankara’da 2 milyon 118 bin, İzmir’de ise 3 milyon 250 bin liraya çıktı.

“BULUNMAYAN” OTOMOBİLDE, ÜRETİM, İHRACAT, İÇ SATIŞLAR VE İTHALAT ARTIYOR

• Bayilerde “bulunmayan” ve ikinci el satış fiyatı bayi fiyatının oldukça üzerinde seyreden otomobilde hem üretim, hem ithalat, hem iç satışlar hem de ihracat artıyor.

• Bu yıl ocak-haziran döneminde Türkiye’nin otomobil üretimi yüzde 20,7 oranında artarak 462 bin 401’e yükselirken, yurt içi satışlar da yüzde 54,7 oranında artarak 430 bin 372 bine yükseldi.

• Yurt içinde satılan otomobillerin 148 bin 109’unu yerli üretim, 282 bin 263’ünü ise ithal otomobiller meydana getirdi. Yerli otomobil satışlarında yüzde 36,5, ithalatta ise yüzde 66,2 oranında artış yaşandı.

- Türkiye'nin otomobil ihracatı ise yüzde 20,1 oranında artarak 325 bin 476'ya çıktı.

POLİTİKA FAİZİ, EKONOMİK GERÇEKLERİN ÇOK ALTINDA.

Merkez Bankası Para Politikası Kurulu'nun politika faizini 2,5 puan artırmaya karşılık resmi enflasyon karşısında hâlâ negatif olan politika faizi (yüzde 17,5), ekonomik gerçeklerin çok altında. Değiştirilen ekonomi yönetimi ve Merkez Bankası yönetimi iktidarın çizdiği manevra alanının dışına çıkamıyor!

Merkez Bankası Para Politikası Kurulu'nun (MB-PPK) temmuz toplantısında politika faizi 2,5 puan artırılarak yüzde 17,5'a yükseltildi. Yeni Hazine ve Maliye Bakanı ve Merkez Bankası Başkanı atanmasından sonra ekonomide rasyonelliğe dönüleceği açıklanmıştı. Bu aynı zamanda daha önce izlenen ekonomi politikalarının rasyonel değil, 'akıl ve bilim dışı' olduğunun ilanıydı. Buna karşılık yeni ekonomi yönetiminin özellikle Merkez Bankası faizi konusunda iki aydan bu yana izlediği politika; elinin-kolunun iktidar tarafından bağlandığını, kendilerine çizilen manevra alanı dışına çıkmalarına ve rasyonel adımlar atmalarına izin verilmediğini ve verilmeyeceğini apaçık ortaya koydu. 2021 Ekiminden bu yana faizin nas olarak ilanıla başlatılan indirim politikasının yarattığı ağır ekonomik hasarın yanı sıra, resmi enflasyonun çok altında negatif faizle döviz kurlarının olağanüstü yükseldiği ve enflasyonun üç haneye yaklaştığı bir süreç yaşandı. Şimdi bu tahribatı onarmak adına geçileceği açıklanan rasyonelliğe dönüş söyleminin Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından fazla kabul görmediği, siyasi müdahalenin Merkez Bankası faiz kararlarına müdahalenin süreceği görülüyor. Muhtemelen iktidarın yeni ekonomi yönetimine talimatı sonbahar ya da yılsonuna kadar kısa vadeli bir ekonomik toparlanma sağlayarak, Mart 2024'teki yerel seçimlerde devreye sokulacak seçim ekonomisi için iktidara parasal kaynak ve hareket alanı yaratmaları. Bunun için de ilk aşamada yüklü vergi artışları ve zamlar devreye sokulup, ek bütçe ve ilave borçlanmayla seçime dönük 'yedek kaynak' biriktirilmesi öngörülüyor.

Yüzde 17,5'a yükseltilecek politika faizi, haziran itibarıyla yıllık yüzde 38 ve altı aylık yüzde 19,77 olan resmi TÜİK enflasyonunun altında. Negatif faiz süreci devam ettirildiği için döviz kurları PPK faiz toplantısı öncesinde çok hızlı yükselişe geçti. Dolar/TL 27'yi, Euro/TL 30'u, Sterlin/TL 34'ü aştı. Ticari kredi faizleri yüzde 50'ye, bireysel ihtiyaç kredisi faizleri yüzde 60'a, mevduat faizi yüzde 35-40'a ulaştı.

Sadece temmuz ayında yapılan vergi, ÖTV, KDV, MTV, artışlarının tüm fiyatlara, mal ve hizmetlere yüzde 40-50 oranında zam olarak yansıdığı bir süreçte siyasi müdahale ya da talimat olmadığı takdirde TÜİK'in açıklayacağı temmuz ayı 'aylık' enflasyonunun 'çift haneli' olması kaçınılmaz. TÜİK'in temmuz için yüzde 10'un altında açıklayacağı her tek haneli aylık enflasyon oranının siyasi ve kâğıt üzerinde bir rakam oyunu olacağını şimdiden ifade etmek gerek.

Parasal sıkılaştırmayla geniş kesimlerin kemer sıkması hedeflenirken, bu aynı zamanda vergi artışı ve zamlarla, maaş ve ücretlerdeki artışların süratle geri alınması, geniş kesimlerin elinde harcayabilecek para bırakılmaması, aynı zamanda yoksulluğun yaygınlaştırılması planıdır. İktidarın göreve getirdiği yeni ekonomi yönetiminin rasyonellik anlayışı buysa, **Türkiye'nin tüm kaynakları bir avuç varlıklı, döviz, faiz, rant sahibine akıtılmaya devam edilecek demektir.**

KISA VADELİ DIŞ BORÇ, 207 MİLYAR DOLARA ULAŞTI.

Bir yıl ve daha erken sürede ödenmesi gereken kısa vadeli dış borç, 207 milyar dolara ulaştı. Bir dolar için her kapıyı çalan iktidar, her türlü tavizi vermeye hazır. Üç ülkeye yapılan ziyaretlerde imzalanan onlarca mutabakat için 100 milyar dolarlık bir toplam tutardan söz edilmesine karşın, bu mutabakatların tamamı deprem tahvili ihracı dışında sadece 'niyet beyanı'!

Önce Cumhurbaşkanı Yardımcısı ile Hazine ve Maliye Bakanının çıktığı Körfez emirlikleri ve Suudi Arabistan turu, 17-19 Temmuz arasında Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Katar, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Suudi Arabistan'a düzenlediği resmi ziyaretlerle 'çift dikiş' atılarak tamamlandı. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı üç ülke ile toplamı 100 milyar dolara varan 'anlaşmalar' imzalandığını duyurdu. Bunlar içinde en yüksek tutarda olan 50,7 milyar dolar ile BAE'yle imzalanan mutabakatlar. İktidar ve ekonomi yönetimi bir dolar için kapı kapı dolaşarak '100 milyar dolar geliyor' algısı yaratmaya çalışırken, uluslararası anlaşmalarla ilgili resmi kategoriler ve tanımlamalar açısından anlaşma olarak sunulan bu belgeler sadece birer 'mutabakat zaptı veya niyet beyanı' niteliğinde. Üç ülkeye ziyarette somut olan yegâne anlaşma, BAE ile imzalanan ve hazinenin deprem harcamalarının finansmanı amacıyla ihraç edeceği faizsiz İslami Bono-Kira Sertifikası ihracından 8,5 milyar dolar tutarında alım yapacağını taahhüt ettiği anlaşma. Bunun dışındaki diğer mutabakatlar birer yatırım niyetinden ibaret. Ne zaman yapılacağı belirsiz. Daha önce de çeşitli ziyaretlerde, resmi açıklamalarda dile getirilen mutabakatlarda bu ülkeler 10-15 milyar dolarlık yatırım vaadinde bulunmuşlardı. Örneğin BAE'yle son iki yılda 6

kez yapılan karşılıklı resmi ziyaretlerde Abu Dabi Fonu'nun Türkiye'deki yatırımlar için 10 milyar dolar ayırdığı açıklandı ancak bu tutarda bir yatırım gelmedi. Katar'ın vaadi ise 15 milyar dolardı.

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın geçen hafta açıkladığı kısa vadeli dış borç ve Merkez Bankası'nın Ödemeler Dengesi Doğrudan Yatırımlarla ilgili verilerinde Ocak-Mayıs dönemi itibarıyla beş ayda yüzde 30 gerileyerek 2,3 milyar dolara inen yabancı sermaye doğrudan yatırım girişlerinde Körfez ülkelerinden gelen tutar sadece 407 milyon dolar. Bu tutarın da 310 milyon doları BAE'den gelmiş. Yani ortada öyle 10, 20, 50 milyar dolarlık yatırım fırtınası yok. Tüm Körfez'den gelen yatırım 5 ayda 500 milyon dolar bile değil.

Buna karşılık mayıs sonu itibarıyla kısa vadeli dış borç 207,3 milyar dolara yükseldi. İktidarı her kapıyı çalmaya yönlendiren panik hali bu tablodan kaynaklı. Kısa vadeli dış borcun 43,4 milyar doları merkezi yönetim ve kamu kurumlarına, 44,4 milyar doları Merkez Bankası'na, 119,5 milyar doları ise özel sektöre ait. Tabii buna 60 milyar dolara ulaşan cari açığın finansmanını da eklemek gerekiyor. Hazine verilerinde depremden kaynaklı kısa vadeli finansman ihtiyacı 103,6 milyar dolar olarak yer alıyor. Bunun içinde İslami Dayanışma bonoları Körfez ülkelerine satılıyor ancak karşılığında ne verildiği açıklanmıyor.

BAE şayet 8,5 milyar dolarlık İslami deprem bonusu alıp, 50,7 milyar dolar da yatırım niyetinde ise karşılığında kur atışlarıyla kelepirci fiyatına düşen kamu ve özel tüm varlıklarımızı silip süpürebilir. **Bir yıl içinde 207 milyar dolar dış borcu çevirme telaşı, iktidarı her türlü tavizi vermeye mecbur ediyor.**

BÜTÇE RAKAMLARI İKTİDARIN SEÇİM KAMPANYASINI BÜTÇEDEN FİNANSE ETTİĞİNİ ORTAYA ÇIKARDI!

Haziran ayı bütçe gerçekleştirme rakamları, ilk yarıda bütçe açığının 500 milyar TL'ye yaklaştığını, geçen yıla göre bütçe gelirleri yüzde 48 artarken, harcamalarda yüzde 102 artış yaşandığını gösteriyor. Bütçe rakamları iktidarın seçim kampanyasını tümüyle bütçeden finanse ettiğini, 85 milyona ait bütçenin bu amaçla kullanıldığını ortaya çıkardı!

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın açıkladığı merkezi yönetim bütçe rakamları, haziran ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 607 artarak geçen yılın 6 katı artışla 219,6 milyar lira olan aylık açık hemen hemen tüm zamanların aylık bütçe açığı rekoru! Ocak-haziran dönemi 6 aylık açık toplamı da 483,2 milyar liraya ulaşarak, yaklaşık yarım trilyon TL ile bir başka açık rekoru kırdığını işaret ediyor. Geçen yılın aynı döneminde göre harcamalar yüzde 101,7 artarken, gelirdeki artış yüzde 48,6 düzeyinde kalmış görünüyor. Diğer açıdan bakıldığında iktidar geçen yılın aynı dönemine kıyasla bütçe gelirlerinin iki katından daha fazla harcama yapmış. Gerekçe olarak deprem felaketi gösterilse de deprem harcamaları için bu seçim sonrasında ertelenen ve bu ay getirilen yüklü vergi artışları, kamu zamları ve hazinenin milyarlarca dolarlık deprem bonusu ihraç etme kararı, yüzde 102'ye ulaşan harcama artışının depreme değil, seçime yapıldığını gösteriyor. Şimdi yılsonuna kadar 1 trilyon TL'nin üzerinde ek bütçe ve 2,1 trilyon ilave borçlanma yoluna gidildi. TBMM'den geçirilen ek bütçede Afet ve Acil Durum Başkanlığı'na yaklaşık 500 milyar TL ek ödenek ayrılması, ilk altı aydaki bütçe harcamalarından deprem felaketi için fazla bir tutar ayrılmadığını, asıl ödeneğin seçim sonrası ek bütçeyle tahsis edildiğini ortaya koyuyor.

Sadece haziranda aylık bütçe harcaması geçen yıla oranla yüzde 130 artarak 487,9 milyar lira olurken, bütçe gelirleri 268,2 milyar lirada kalınca bir ayda 219,6 milyar liralık bütçe açığı verildi. Ocak ayında 32,2 milyar lira olan bütçe açığı, 11 ili vuran 6 Şubat depremlerinin ardından Şubatta 170,6 milyar liraya yükselmişti. Martta aylık 47,2 milyar liraya gerileyen açık, nisanda en düşük emekli aylının 5.500'den 7.500 TL'ye çıkarılması ve emeklilere verilen bayram ikramiyesi nedeniyle yeniden 132,5 milyar liraya yükselmiş, mayıs ayında ise 118,9 milyar lira fazla verilmişti. Haziranda ise açıklanan rakamlara göre ilk yarı yıllar itibarıyla en yüksek tutarlı bütçe açığı verildi. Haziranla birlikte altı aylık bütçe harcaması geçen yılın eş dönemine göre yüzde 101,7 artışla 2 trilyon 363 milyar lira olurken, bütçe geliri ilk yarıda 1 trilyon 880 milyar lira oldu. Harcamalardaki iki misli artışa karşın iktidar temmuzda yeni vergiler getirirken, ilk altı ayda vergi gelirleri artışı yüzde 55'te kaldı.

Yaklaşık 500 milyar liraya ulaşan bütçe açığı, bütçe disiplinin yitirildiğini, kamu kaynaklarının keyfi şekilde harcılandığını sergiliyor. Mayıs sonu itibarıyla 60 milyar dolara yaklaşan cari açık, ekonomi için en önemli tehditlerden birisi olan 'ikiz açık' riskinin büyüdüğünü gösteriyor. İç ve dış borçların çevrilmesi, yükümlülüklerin yerine getirilmesi, ülke ekonomisinin gidişatı açısından ödeme riskine bağlı tehdidin yükseldiği gözleniyor. Bu yılın ilk yarısında faize o denen tutar, yüzde 104 artışla 275,2 milyar lira oldu.

İLK 6 AYDA DIŞ TİCARET AÇIĞI 61,2 MİLYAR DOLARI AŞTI

TÜİK verilerine göre, 2023 Ocak-Haziran döneminde dış ticaret açığı yüzde 18,7 artarak 51 milyar 577 milyon dolardan, 61 milyar 235 milyon dolara yükseldi.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Haziran 2023'e ilişkin Dış Ticaret İstatistiklerini açıkladı.

Ocak-Haziran döneminde dış ticaret açığı yüzde 18,7 artarak 51 milyar 577 milyon dolardan, 61 milyar 235 milyon dolara yükseldi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2022 Ocak-Haziran döneminde yüzde 70,9 iken, 2023 yılının aynı döneminde yüzde 66,8'e geriledi.

Buna göre, haziran ayında dış ticaret açığı bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 37,3 azalarak 8 milyar 236 milyon dolardan, 5 milyar 160 milyon dolara geriledi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2022 haziran ayında yüzde 73,9 iken, 2023 haziran ayında yüzde 80,2'ye yükseldi.

Türkiye İstatistik Kurumu ile Ticaret Bakanlığı iş birliğiyle genel ticaret sistemi kapsamında üretilen geçici dış ticaret verilerine göre; ihracat 2023 yılı haziran ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 10,5 azalarak 20 milyar 904 milyon dolar, ithalat yüzde 17,5 azalarak 26 milyar 64 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Ocak-Haziran Döneminde İhracat Yüzde 1,9 Azalırken, İthalat Yüzde 4,1 Arttı

Genel ticaret sistemine göre ihracat 2023 yılı Ocak-Haziran döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 1,9 azalarak 123 milyar 341 milyon dolar, ithalat yüzde 4,1 artarak 184 milyar 576 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç ihracat, 2023 haziran ayında yüzde 10,4 azalarak 21 milyar 810 milyon dolardan, 19 milyar 547 milyon dolara geriledi.

Haziran ayında enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç ithalat yüzde 10,9 azalarak 22 milyar 272 milyon dolardan, 19 milyar 846 milyon dolara geriledi.

Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç dış ticaret açığı haziran ayında 299 milyon dolar olarak gerçekleşti. Dış ticaret hacmi yüzde 10,6 azalarak 39 milyar 393 milyon dolar olarak gerçekleşti. Söz konusu ayda enerji ve altın hariç ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 98,5 oldu.

Haziran Ayında En Fazla İhracat Yapılan Ülke Almanya Oldu

Haziran ayında ihracatta ilk sırayı Almanya aldı. Almanya'ya yapılan ihracat 1 milyar 784 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla; 1 milyar 331 milyon dolar ile ABD, 1 milyar 65 milyon dolar ile Birleşik Krallık, 1 milyar 12 milyon dolar ile İtalya, 986 milyon dolar ile Irak takip etti. İlk 5 ülkeye yapılan ihracat, toplam ihracatın yüzde 29,6'sını oluşturdu.

Ocak-Haziran döneminde ihracatta ilk sırayı Almanya aldı. Almanya'ya yapılan ihracat 10 milyar 707 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla; 7 milyar 387 milyon dolar ile ABD, 6 milyar 163 milyon dolar ile İtalya, 5 milyar 997 milyon dolar ile Birleşik Krallık ve 5 milyar 815 milyon dolar ile Rusya Federasyonu takip etti. İlk 5 ülkeye yapılan ihracat, toplam ihracatın yüzde 29,2'sini oluşturdu.

İthalatta İlk Sırayı Çin Aldı

İthalatta Çin ilk sırayı aldı. Haziran ayında Çin'den yapılan ithalat 3 milyar 756 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla; 2 milyar 912 milyon dolar ile Rusya Federasyonu, 2 milyar 11 milyon dolar ile Almanya, 1 milyar 313 milyon dolar ile İsviçre, 1 milyar 121 milyon dolar ile İtalya izledi. İlk 5 ülkeden yapılan ithalat, toplam ithalatın yüzde 42,6'sını oluşturdu.

Ocak-Haziran döneminde ithalatta ilk sırayı Rusya Federasyonu aldı. Rusya Federasyonu'ndan yapılan ithalat 24 milyar 734 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla; 22 milyar 238 milyon dolar ile Çin, 13 milyar 439 milyon dolar ile Almanya, 11 milyar 791 milyon dolar ile İsviçre, 7 milyar 574 milyon dolar ile ABD izledi. İlk 5 ülkeden yapılan ithalat, toplam ithalatın yüzde 43,2'sini oluşturdu.

HAZİNE 19,8 MİLYAR LİRA BORÇLANDI

Hazine tahvil ihalesinde 19,8 milyar lira borçlandı.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, bugün düzenlediği tahvil ihalesinde 19 milyar 818 milyon lira borçlanmaya gitti.

Bakanlık, ihalede, 5 yıl (1820 gün) vadeli, 6 ayda bir yüzde 8,65 kupon ödemeli sabit kuponlu devlet tahvilinin ilk ihracını yaptı.

İhalede basit faiz 18,7, bileşik faiz 19,58 oldu.

Nominal teklifin 15 milyar 208,5 milyon lirayı bulduğu ihalede, nominal satış 11 milyar 320 milyon lira, net satış 10 milyar 818 milyon lira olarak gerçekleşti.

Kamudan teklifin gelmediği ihalede, piyasa yapımcılarından 14 milyar 100 milyon liralık teklif alındı ve bu kesime 9 milyar liralık satış yapıldı.

Hazine böylece, ihalede toplam 19 milyar 818 milyon lira borçlandı.

FAİZ YÜKÜ GİDEREK ARTIYOR, ÜLKE YOKUŞ AŞAĞI GİDİYOR

Ülkenin borcu 5,6 trilyon TL'yi geçti. Bu yıl 646 milyar TL faiz ödemesine gidecek. CHP'li Vehbi Bakırloğlu, "Ülke freni patlayan araba gibi aşağı doğru gidiyor" dedi.

AKP iktidarı ülkeyi borç batağına sürüklemeye devam ediyor. Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre, borç stokunun 2 trilyon 576 milyar lirası iç borç, 3 trilyon 41 milyar lirası da dış borçlardan oluşuyor.

Uzun vadeli dış borçlanma konusunda sorunlar yaşayan hükümet, günü kurtarmak için kısa vadeli borçlanmaya yöneldi. Vadesi bir yıl ve daha az olan kısa vadeli borçlar mayıs ayında 165,6 milyar dolarla yeni bir rekor kırdı.

Kartopu Gibi Büyüyor

Toplam borç yüzde 81,4'ü döviz ve değişken veya TÜFE'ye endeksli borçlardan meydana geliyor. Borcun yüzde 67,1'i ise döviz cinsinden alınmış borçlar. Bu nedenle de stok sadece kur artışına değil faiz ve enflasyondaki artışa da oldukça duyarlı bulunuyor.

Öte yandan haziran ayında faiz yükünde ayrıca 539 milyar liralık artış meydana geldi. Ocak-Haziran döneminde 275 milyar lira faiz ödemesi yapılabildiği görüldü. Borç stoku bu ölçüde büyürken, Mecliste kabul edilen torba yasayla Cumhurbaşkanına 2023 yılı net borçlanma limitini 2,2 trilyon liraya kadar çıkarma yetkisi verildi. Ocak-Haziran döneminde bu limitin 415 milyar lirası kullanıldı. İktidar yıl sonuna kadar 1,8 milyar liralık bir net borçlanma planlıyor. Türkiye ekonomisinin, uzun bir süredir içinde bulunduğu enflasyon, kur ve borç sarmalı, iktidarın uyguladığı seçim ekonomisinin ağır faturası yüzünden giderek daha çok içinden çıkılmaz bir hal alıyor. Torba kanunla Cumhurbaşkanına 2,2 trilyon liraya kadar borçlanma yetkisi verilmesi 2023 yılında devletin iç ve dış borcunun katlanarak artacağını gösteriyor.

Yokuş Aşağı Gidiyor

CHP Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırloğlu, "Ülke freni patlayan araba gibi, yokuş aşağı gidiyor" dedi ve ekledi: "Maalesef hepimiz aynı arabadayız. Ülke hem borcunu, hem borcun faizini ödemek, hem de bütçe açığı için sürekli yeni borçlanmaya gidiyor. TBMM'de kabul edilen Ek Bütçe Yasa Teklifi ve torba kanun içerisinde gizlenen ek bütçe ile birlikte 2023 yılı bütçesinin 1,5 trilyon liraya yakın açık vermesi bekleniyor."

Bakırloğlu, "Ek bütçe ile bütçeden bu yıl yapılacak faiz ödemeleri 646 milyar liraya çıkarıldı. Faiz dışı açığında 810 milyar lirayı bulacağı konuşuluyor. Yıllık cari işlemler açığı 60 milyar doları bulan Türkiye'nin hem bu dış borç ödemesini finanse edebilmek hem de cari işlemler açığını finanse edebilmek için bir yıl içerisinde 270 milyar dolarlık finansman bulması gerekiyor" diye konuştu.

Bakırloğlu şunları kaydetti: "Çevremizde borcunu borçla kapatarak yaşamaya çalışan, insanları görüyoruz. Bir kredi kartından çekip diğerini kapatmaya, kredi çekip, başka kredi borcunu ödemeye çalışan o kadar çok insan var ki, bunları biliyoruz. Sonuçta borçlar ödenemez hale geliyor takibe düşmeler, icralar oluyor. Devletler de öyle, borcu borçla kapatmaya çalışırsanız sonuçta bugün olduğu gibi bırakın borçları, faizlerini bile ödeyemez hale gelirsiniz."

EKONOMİK GÜVEN ENDEKSİ EŞİK DEĞERİN ALTINA DÜŞTÜ

TÜİK verilerine göre, ekonomik güven endeksi temmuz ayında yüzde 1,8 oranında azalarak 99,3 değerini aldı. Buna göre ekonomik güven eşik değerinin altına düştü.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), temmuz ayı ekonomik güven endeksini açıkladı. Buna göre, ekonomik güven endeksi Haziran ayında 101,1 iken, temmuz ayında yüzde 1,8 oranında azalarak 99,3 değerini aldı.

Böylece ekonomik güven eşik değerin altına düşmüş oldu. Ekonomik güven endeksinin 100'den büyük olması genel ekonomik duruma ilişkin iyimserliği, 100'den küçük olması ise genel ekonomik duruma ilişkin kötümserliği gösteriyor.

Bir önceki aya göre temmuz ayında tüketici güven endeksi ise yüzde 5,9 oranında azalarak 80,1 değerini, reel kesim (imalat sanayi) güven endeksi yüzde 0,8 oranında azalarak 104,9 değerini aldı.

Hizmet sektörü güven endeksi yüzde 0,6 oranında azalarak 117,3 değerini, perakende ticaret sektörü güven endeksi yüzde 2,6 oranında azalarak 114,7 değerini, inşaat sektörü güven endeksi yüzde 0,9 oranında azalarak 88,1 değerini aldı.

DEVLET BÜTÇESİ ÇARPILDI

Kamunun 6 aylık elektrik gideri 18,3 milyar TL

Elektrik fiyatlarına gelen fahiş zamlar yalnızca yurttaşın değil, kamunun da bütçesini altüst etti. 2022 yılının ilk yarısında 9 milyar 81 milyon TL olan genel bütçeli idarelerin elektrik gideri, 2023 yılının ilk yarısında yüzde 101'lik artış ile 18 milyar 306 milyon TL'ye fırladı.

Elektrik dağıtım işinin 2013 yılında tamamıyla özel sektöre devredilmesi, fahiş zamları da beraberinde getirdi. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın verileri, elektrik zamlarının bütçeye etkisini ortaya koydu. Genel bütçeli idarelerin Ocak-Haziran 2023 dönemindeki elektrik gideri, Ocak-Haziran 2022 dönemine oranla yüzde 101 arttı.

Genel bütçeli idarelerin 2023 yılının ilk yarısındaki elektrik gideri dudak uçuklattı. Elektrikteki fahiş zamlara ayna tutan verilere göre, genel bütçeli idarelerin kasasından elektrik faturaları için Ocak-Haziran döneminde 18 milyar 306 milyon 927 bin TL çıktı.

Her Ay Milyarlarca TL

Genel bütçeli idarelerin elektrik giderinde yıllar itibarıyla yaşanan artış dikkati çekti. Elektrik alımları için ocak ayında 3 milyar 570 milyon 567 bin TL, şubat ayında ise 2 milyar 734 milyon 296 bin TL harcayan genel bütçeli kamu idarelerinin mart-haziran dönemindeki elektrik alım harcaması kayıtlara şöyle geçti:

- **Mart:** 3 milyar 276 milyon 920 bin TL
- **Nisan:** 3 milyar 161 milyon 685 bin TL
- **Mayıs:** 2 milyar 629 milyon 208 bin TL
- **Haziran:** 2 milyar 934 milyon 251 bin TL

Genel bütçeli idarelerin 2022 yılının ilk yarısındaki harcamaları ise aylara göre şöyle sıralandı:

- **Ocak:** 701 milyon 663 bin TL
- **Şubat:** 1 milyar 8 milyon 22 bin TL
- **Mart:** 1 milyar 397 milyon 495 bin TL
- **Nisan:** 1 milyar 956 milyon 837 bin TL
- **Mayıs:** 1 milyar 580 milyon 637 bin TL
- **Haziran:** 2 milyar 436 milyon 550 bin TL

TEDAŞ'a Şikayet Yağıyor

İktidarın elektrik dağıtımını 2013'te 21 bölgeye bölerek özel sektöre devretmesiyle birlikte sektörde yaşanan sorunlar katlanarak artıyor. TEDAŞ Talep ve Takip Müdürlüğü'nün gecikmeli olarak açıklanan verileri, yaşanan sorunlar yumağını ortaya koyuyor. 2017'de 12 bin 614 olan şikâyet sayısı, 2020'de 33 bin 338, 2021'de 40 bin 581, 2022'de ise 55 bin 769 ile ifade ediliyor. Sokak aydınlatmalarını da kapsayan genel aydınlatma, en fazla şikâyet alınan konu olarak öne çıkıyor.

GİRDİ MALİYET ARTIŞLARI, GIDA FİYATLARINA YÜKLÜ BİR ZAM OLARAK YANSIYACAK!

Tarımda üretici fiyatlarından sonra, tarımsal girdi fiyatları endeksinde de mayıs ayında yıllık yüzde 33,22 artış gerçekleşti. Bu oran; haziran ayında kurlardaki yükseliş rüzgârını ve ardından temmuzda akaryakıttan doğalgaza, KDV'den ÖTV'ye varana kadar yapılan vergi artışlarını kapsamıyor ve ciddi anlamda yükselecek. Doğal olarak girdi maliyet artışları, gıda fiyatlarına yüklü bir zam olarak yansiyacak!

Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi'nde (Tarım-ÜFE) mayıs ayında 12 aylık ortalamalara göre yaşanan yüzde 110'luk artışın, haziran ve temmuzdaki kur yükselişleri ve vergi artışlarıyla katlanacağı görülürken, TÜİK'in duyurduğu mayıs ayı **Tarım Girdi Fiyatları** (Tarım-GFE) için de benzer bir süreç söz konusu. Açıklanan rakamlara göre mayısta Tarım-GFE artışı geçen yılın aynı ayına kıyasla ve baz etkisiyle yüzde 0,26 oldu. Yıllık artış ise yüzde 33,22 oranında gerçekleşirken, 12 aylık ortalamalardaki artış yüzde 87,66 oranıyla yükselişe geçiş sinyali verdi. Tarımda kullanılan ithalata dayalı girdilerin haziran ve temmuzdaki döviz kuru artışlarından etkilenmesi kaçınılmaz. Bunun üzerine akaryakıtta, mazotta yapılan zam ve vergi artışları eklendiğinde temmuz ayına ilişkin açıklanacak Tarım-GFE'nin yüzde 60-70'e ulaşacağını söylemek yanlış olmaz.

Mayıs ayı verilerinde yıllık artışın yüksek olduğu alt gruplar arasında yüzde 79,85 ile malzemeler ve yüzde 76,10 ile diğer mal ve hizmetler dikkat çekiyor. Haziran ve temmuz aylarında bu yüksek artışlara enerji de eklenecek. Ayrıca ana hammadde doğalgaz olan kimyasal gübrelerin de doğalgazdaki ÖTV ve KDV artışlarının yansısıyla girdi maliyet endeksinde üç haneli artış rakamlarına yükselmesi kaçınılmaz.

Hemen her gün bir ilden ekmeğe en az yüzde 50 oranında zam haberi gelirken, bazı illerde valilikler iktidarın tepkisinden çekinerek ekme zamlarına izin vermeyince fırıncılar ekme üretimini ve dağıtımını durdurmaya yöneliyor. Zonguldak'ta zam talepleri kabul edilemeyen fırıncılar ekme dağıtımını durdururken, akaryakıttaki yüklü vergi ve zamlar sonrası şehirler arası gıda nakliyesi yapan TIR sürücüleri de kontak kapatmaya başlıyor.

Tarım-GFE'deki artışın hızlanacağına ilişkin en son somut gelişme ise Rusya'nın 17 Temmuz itibarıyla Tahıl Koridoru Anlaşması'ndan çekildiğini Ukrayna limanlarına yük taşıyan tüm gemilerin askeri hedef olacağını ilan etmesiyle yaşandı. İki ülkeden tahıl sevkiyatının durması başta buğday olmak üzere hızlı fiyat yükselişlerine yol açtı. Türkiye bu sayede her iki ülkeden de daha düşük fiyatla buğday, arpa, mısır ithal etme olanağına sahipti. Rusya'dan düşük fiyatla ithal edilen buğday sayesinde dünya un üretiminde ilk sıralara yükselen, önemli un ihracatçılarından birisi haline gelen Türkiye, bu avantajını önemli ölçüde yitirecek.

Tahıl koridorunun durmasıyla buğdayda önümüzdeki aylarda sıkıntı yaşanması, bunun da un üretimine ve un fiyatlarına yansması ihtimalinin artması beklenebilir. Böyle bir durumda şu anda illerde yüzde 50 zamlanan 7,5-8 TL'ye yükselen ekme fiyatlarının sistematik şekilde yeniden zamlanması, başta makarna olmak üzere unlu gıda mamullerinde yüksek oranlı fiyat artışlarının yaşanması yüksek ihtimal.

FATURA YİNE YURTTAŞA

Peş peşe yapılan zamlar ilacı da vurdu. İlaç fiyatlandırmasında kullanılan avro kuru yüzde 30,5 oranında arttırıldı. Zamlar bugünden itibaren geçerli. Krizin faturası başta kronik ve yaşlı hastalar olmak üzere tüm halka kesildi. Eczacılar, kur artışının bulunamayan ilaç sorununu çözemeyeceğini söyledi.

İlaç fiyatlandırmasında kullanılan avro kuru 10,77 TL'den yüzde 30 zamlanarak 14,03 TL'ye çıktı. Serbest piyasadaki avro kuruyrsa 30 liranın üstünde. Eczacılar, ilaçta yaşanan sorunların devam edeceğini belirterek "Kur seviyesinin güncel kurun çok altında olmasından kaynaklı olarak piyasada bulunamayan ilaç sorununun devam edeceğini düşünüyoruz. Zira güncel kura göre avro bugün itibarıyla 30.02 TL seviyesinde bulunuyor. İthal edilen ilaçların güncel kura göre ithalatında sıkıntılar yaşanmaya devam edecektir."

Cep Yakacak

Döviz kurunun hızla artması ve piyasada antibiyotikten, ağrı kesiciye, onkoloji ilaçlarından kronik hastaların ilaçlarına dek pek çok ilacın bulunamaması, sorunun giderek derinleşmesi üzerine sektör temsilcileri Sağlık Bakanlığı yetkilileri ile bir araya geldi. Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararıyla ilaç fiyatlandırmasında kullanılan sabit avro kuruna yüzde 30,5 oranında zam yapılarak 14,03 TL'e çıkarıldı. Zamlar bugün itibarıyla geçerli olacak. Geçmiş yıllarda ilaç avro kuru, senede bir kez güncellenirken döviz kurundaki hızlı artış nedeniyle bu rutin değişti. Geçen yıl şubat, temmuz ve aralık olmak üzere üç kez zam yapıldı. Ayrıca ilaçtaki KDV oranı ise geçen hafta yüzde 8'den yüzde 10'a çıkarıldı.

İstanbul Eczacı Odası Genel Sekreteri Zeki Salih Özcan, yaptığı açıklamada avro kurundaki artışın yurttaşları etkileceğini belirterek "Bu durum tüm ilaçların yüzde 30 zamlanması demek. İlaç hayati üründür ve bu ürünlere yapılan zamlar da hastaların cebini yakacaktır" dedi. KDV artırımını, avro kurunun yükselmesi gibi durumların sorunlara çare olmayacağını anlatan Özcan "Tüm bu yapılanlar geçici çözümlerdir. Yeni bir yol haritası oluşturulmalı" diye konuştu. Yerli ilaç sanayisinin güçlendirilmesi gerektiğini kaydeden Özcan, ülkede üniversitelerin kendi Ar-Ge merkezlerini de oluşturması gerektiğini anlattı.

Sorun Sürecek

Tüm Eczacı İşverenler Sendikası (TEİS) Genel Başkanı Eczacı Nurten Saydan ise "İlaç fiyatlarının belirlenmesinde kullanılan avro kuru 14.03 TL'ye yükseldi. Ancak kur seviyesinin güncel kurun çok altında olmasından kaynaklı olarak piyasada bulunamayan ilaç sorununun devam edeceğini düşünüyoruz. Zira güncel kura göre avro 30.02 TL seviyesinde bulunuyor. İthal edilen ilaçların güncel kura göre ithalatında sıkıntılar yaşanmaya devam edecektir" değerlendirmesini yaptı. Saydan şöyle devam etti: "Biz eczacılar için ilaçların hem bulunabilir hem de ulaşılabilir olması kritiktir. Zira bulunamayan ilaç, en pahalı ilaçtır. Bu güncellenmenin, ilacın hastaya ulaşmasına imkân sağlayacak seviyede olmadığını, yarayı iyileştirmeyeceğini sadece bir pansuman olabileceğini belirtmek istiyoruz. İlaça ulaşmayı kolaylaştıracak gerçek iyileştirmelerin de bir an önce yapılmasını bekliyoruz. Son 3 yılda ilaç sektöründe yaşanan sorunlar gözle görülür hale gelmiştir. Artık yeni bir çözüm yolu bulmak zorundayız. Sağlık otoritesinin anlık çözümlere yönelmesi yerine kalıcı çözümler bulması gerektiğine inanıyoruz."

Hasta İlacına Ulaşamadı

Eczacı Cem Kılınc ise avro kuruna yapılan zam açıklanmasıyla birlikte ecza depolarının hiçbirinin nöbetçi eczanelere ilaç vermediğini belirterek "Nöbetçi eczaneler dün büyük sıkıntı yaşadı, depolar eczacıların telefonlarını açmadı, halk ilacına ulaşamadı. Sürekli bu tür şeyleri yaşamaktan bıktık" dedi.

Ücretsiz Olacaktı, 7.803 TL'ye Çıktı

Son zamlarla birlikte bugün itibarıyla HPV aşısının 3 dozunun 7 bin 803 TL'ye çıktığı kaydedildi. Oysa bu aşı 100'den fazla ülkede ücretsiz. Eczacı Buğra Üstündağ, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın rahim ağzı kanserinin önlenmesinde etkili olan HPV aşısının geçen yıl kasım ayında ücretsiz olacağına söylemesine karşın bunda bir adım atılmadığını da anımsattı. Üstündağ, kur artışına ilişkin de şunları söyledi: "Yüzde 30'luk artışın ilaç tekellerinin beklediğinin çok altında kaldığını tahmin ediyoruz. Bir yanda da ilacın yüksek fiyatlanması halkın ilaca ulaşmasını engelliyor, bir yandan da eczacıyı olumsuz etkiliyor. İlaç Fiyat Kararnamesi'ne göre ilacın fiyatının artması ile eczacının kâr oranı da düşüyor. Kur artışı hem yurttaşı hem de eczacıyı vuracak. Uzun süredir ilaç yoklukları da sürüyor. Yüzde 30 zam artışının piyasayı çok uzun süre idare edeceğini zannetmiyorum. Kısa süre içinde yine yoğun yokluklarla karşı karşıya kalacağız. İlaç, kamu denetiminde olmalı. Hastalar ilaca kesintisiz ve düzenli ulaşmak zorunda. Bunun çözümü kamunun ilacın üretiminde olması." Önce Çocuklar ve Kadınlar Derneği de yaptığı açıklamada "HPV aşısı ücretsiz olsun mücadelemiz kapsamında aşı bedelinin iadesini talep ettiğimiz pek çok dava kazandı. Sağlık Bakanı "HPV aşısı ücretsiz olacak" dedi. Aylar geçti, aşılama başlamadığı gibi aşının fiyatı bu zamlarla beraber 2 bin TL'yi aştı. Yalana değil aşıya ihtiyacımız var" denildi.

İlaçlardaki Yeni Fiyatlar Yaklaşık Olarak Şöyle

- 74 TL'lik demir ilacı 96 TL'ye
- 47 TL olan bir ağır kesici 62 TL'ye
- 73 TL olan çocuk antibiyotiği 94,9 TL'ye
- 56,55 TL olan yetişkin antibiyotiği 73,51 TL'ye
- 109 TL olan bir tansiyon ilacı 141,7 TL'ye
- İnsülin iğresi 592 TL'den 772.5 TL'ye
- Kanser tedavisinde kullanılan bir iğne 32 bin 514 TL'den 42 bin 430 TL'ye
- HPV aşısının üç dozu 6 bin TL'den 7 bin 800 TL'ye yükselecek.

YURTTAŞA NEFES ALDIRMAK YOK!

TCMB enflasyon tahminini yüzde 58'e yükseltti

Enflasyon tahminini yüzde 58'e yükselten TCMB Başkanı Erkan, zaman istedi. Pahalılığın 2025'e kadar devam edeceğini itiraf eden Erkan, enflasyonda düşüş eğiliminin 2024'ün ikinci yarısından sonra görüleceğini kaydetti.

Ekonomiyi uçuruma sürükleyen iktidar, yurttışı yüksek enflasyona mahkûm etti. Yılın üçüncü enflasyon raporu itiraflarla doldu. Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Hafize Gaye Erkan, enflasyon raporu sunumunda daha öncekilerin yanı sıra gerçekçi tahminlerde bulundu. İlk kez kameralar karşısına geçerek sorularını yanıtlayan Erkan, can alıcı boyutlara ulaşan hayat pahalılığının 2025 yılına kadar devam edeceğini itiraf etti.

Pembe tabloları bir kenara bırakan TCMB, 2025 yılında dahi enflasyonun tek haneye düşmeyeceğini açıkladı. Erkan, yüksek enflasyonun orta vadede tek haneye düşmeyeceğini belirtse de yüzde 5 hedefinin değişmeyeceğini açıkladı. Üçüncü enflasyon raporunda, önceki raporda yüzde 22,3 olan yılsonu tahmini 35,7 puan artışla yüzde 58 olarak açıklandı. 2023 yıl sonu gıda enflasyonu tahmini ise yüzde 27,9'dan yüzde 61,5'e yükseltildi.

Enflasyon beklentilerini üç aşama halinde açıklayan Erkan, 2023 yılını geçiş süreci, 2024 yılını dezenflasyon süreci, 2025 yılını ise istikrar dönemi olarak belirledi. Buna göre enflasyon tahminleri de sırasıyla yüzde 58, yüzde 33, yüzde 15 olarak açıklandı. Enflasyonun, yıl sonunda yüzde 70 olasılıkla yüzde 54 ile yüzde 62 aralığında gerçekleşeceği tahmin edildi.

Sabır İstedi

TCMB Başkanı Erkan, enflasyonda düşüş eğiliminin anca 2024'ün ikinci yarısından sonra görüleceğini açıkladı. Toplantı boyunca geçiş süreci vurgusu yapan Erkan, "Temel amacımız fiyat istikrarıdır. Enflasyonu düşürmek için parasal sıkılaştırma dönemine başladık, gerektiği zaman, gerektiği ölçüde kademeli olarak güçlendireceğiz. Fiyat istikrarı doğrultusunda tüm araçlarımızı kararlılıkla kullanmaya devam edeceğiz. Seçici kredi ve miktarsal sıkılaştırma kararları aldık ve almaya devam edeceğiz" mesajlarını vererek enflasyonun kısa vadede yükseleceğini açıkladı. "2025 yılı sonrasını ise istikrar döneminin başlangıcı olarak görüyoruz. Bu dönemde enflasyondaki gerileme hızlanırken öngörülebilirlik artacaktır" diyen Erkan, sabır istedi.

Siyasi Açıklama Yok

Gazetecilerin sorularını yanıtlayan Erkan, daha yüksek tutarlı bir banknot üzerinde çalışmadıklarını, yüzde 5 enflasyon hedefini revize etmeyeceklerini söyledi. Faizdeki kademeli artışın siyasi çekince ile ilgili olup olmadığı sorusunu yanıtlayan Erkan, "Bütüncül yaklaşımımız ve kademeli gidişimiz hem ekonomi açısından hem de dengelerin oluşmasına fırsat verme açısından gerçekleştirdiğimiz bir yaklaşım. TCMB Başkanı olarak benden hiçbir zaman siyasi bir açıklama almayacaksınız" açıklamasında bulundu. Erkan ayrıca faiz artırımlarının ekonomiyi zarar vermeden yapılacağını iddia etti.

Erkan, mevduat faizinin dolarizasyonu artırmayacak bir seviyede olmasını önemsediklerini belirtti. Kur Korumalı Mevduat'ta çıkış stratejisinin sorulması üzerine ise TL tasarruf araçlarını çeşitlendireceklerini, bunların zaman içinde açıklanacağını duyurdu.

'Asgari Ücretliler Ülkesi' İtirafı

TCMB raporunda Türkiye'nin asgari ücretliler ülkesi olduğunu itiraf etti. Raporun "Asgari Ücret En Fazla Hangi Sektörler Üzerinde Etkili?" adlı bölümünde sektörler göre asgari ücret ve altında ücretle çalışanların oranına yer verildi. Buna göre asgari ücret ve altı çalışanların oranı yüzde 71 ile en yüksek inşaat sektöründe olurken onu yüzde 50 ile sanayi sektörü takip etti.

Kur Artışının Enflasyona Etkisi

Üçüncü enflasyon raporunda enflasyon dinamiklerine ilişkin detaylı analizlere de yer verdi. Raporda, döviz kuru sepetindeki yüzde 10'luk bir değer artışının tüketici fiyatlarına maliyet kaynaklı etkisinin ise bir yıllık bir süre zarfında 2,5 puan civarında olduğu belirtilirken geçişkenliği artıran etkenler arasında yüksek dolarizasyon, yüksek cari açık, yüksek yabancı para borçluluğu ve yüksek risk primi yer aldı.

TCMB'nin enflasyon tahminindeki 35,7 puanlık artışın en büyük nedeni izah edilemeyen gerçek dışılık oldu. Raporda 'tahmin sapması ve tahmin yaklaşımındaki değişim'in 2023 yılsonu enflasyon tahminlerini 10,9 puan yukarı çektiği belirtildi.

2 Ayda 36 Puan Yanılma!

Heyecanla beklenen Merkez Bankası 3. Enflasyon Raporu, dün açıklandı. Çiçeği burnunda başkan Gaye Erkan'ın ilk sunumunda 2023 yılı enflasyon beklentisi yüzde 58'e yükseltildi. Bu daha iki ay önce yayımlanan Mayıs 2023'teki rapora göre yüzde 35,7 daha yüksek bir enflasyon öngörüsü demek. Tahminlerinde böylesi yüksek sapmalar gözlenen bir kurumu ciddiye alabilir misiniz? Benzer biçimde 2023 enflasyon tahmini de, yüzde 8,8'den tam 3,75 kat yükseğe yüzde 33'e çekildi. Artık gelenekselleşen yüzde 5 enflasyon hedefinin üçüncü yılda gerçekleşeceği varsayımı da terkedildi. 2025 enflasyonu yüzde 15 tahmin edilirken yüzde 5 noktasına ulaşmanın 'bir miktar zaman alacağı' değerlendirilmesine yer verildi.

Erkan'ın Parasalcı Yaklaşımı

Gaye Erkan sunumunda kısa, net konuşan, önceki başkan Kavcıoğlu gibi demagojilere prim vermeyen 'profesyonel bir bankacı' izlenimi verdi. Ancak ideolojik perspektifinin "para arzını kısıtlım, iç talebi dizginleyelim bunun sonucunda enflasyonu düşürelim" tarzı parasalcı bir yaklaşımla sınırlı olduğu anlaşılıyor. Zaten neoliberal rejime merkez Bankacılığının büyüme, istihdam, bölüşüm sorunlarını ikinci plana attığını fiyat istikrarına öncelik verdiğini biliyoruz. Bu ama ulaşmak için gerekli faiz artışlarının da Saray'ın izin verdiği limitlere bakıldığı seziliyor. O nedenle önümüzdeki dönem parasal sıkılaştırmaya ağırlık verileceği; kredilerin miktarsal kısılması, maliyetlerinin artırılması yoluyla özellikle bireylerin krediye erişiminin zorlaştırılacağı görülüyor. Bunun da haliyle ekonomide durgunluğa kapı aralama olasılığı çok yüksek. Gaye Erkan, "Faiz sebep, enflasyon sonuç tazini nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusunu "Merkez Bankası Başkanı olarak benden hiçbir zaman siyasi açıklama almayacaksınız" şeklinde cevaplandırdı. Böylelikle zımnı olarak bu tezin ekonomik bir değer taşımadığını, siyasi bir söylemden ibaret olduğunu söylemiş oldu. Erkan döneminde önceki başkan Kavcıoğlu'nun 'liralaşma' söyleminin rafa kaldırıldığı, bunun yerine 'dezenflasyon' sloganının yerleştirildiği görülüyor.

Enflasyon Raporu'nda Vahim İtirafı

Enflasyon Raporu'nda aslında itiraf gibi kritik saptamalara yer veriliyor. Döviz kurunun enflasyona yüzde 25'lik geçirgenliği vurgulanıyor. Buradan seçim öncesi kurun rezervleri tüketmek pahasına baskı altına alınmasının, seçimden bu yana doların 27 TL'ye yükselmesiyle yüzde 35'lik artış üzerinden enflasyonu yüzde 8,75 yukarı çekeceği sonucunu çıkarıyoruz. Zaten TL cinsinden ithalat fiyatlarının mayıs raporuna kıyasla enflasyon tahminini yüzde 75 sıçrattığına raporda yer verilmiş. "Yönetilen yönlendirilen fiyatlar ve birim işgücü maliyeti" de bu tahmine 7,5 puan katkı yapmış. Söz konusu kalemin bileşenleri; asgari ücret ve maaş ayarlamaları, vergi ve borç artışları ve yönetilen/yönlendirilen fiyatlarla akaryakıt zamları, elektrik, su benzeri faturalarına yansıyan fiyat artışları. Yani yurttaşın cebine bir konulmuşsa, vergiler ve zamlarla bu aynen, belki de fazlasıyla geri alınmış. Ücretlerin enflasyonun nedeni olduğu tezi Merkez Bankası tarafından çürütülmüş. Seçim ekonomisi kapsamında yurtiçi talebin hızlı büyümesi sonucunda 2023 yılının ilk 6 ayında ithalat enerji fiyatlarının 12 milyar dolara varan düşürücü etkisine karşın yüzde 4'ün üzerinde artarak 185 milyar dolara ulaşmış. Cazip borçlanma koşulları yüzünden altın çok parlak bir yatırım aracı olarak görülmüş önceki yılın aynı dönemine kıyasla ithalatı 11 milyar dolar artmış. İç talepteki hızlanmaya bağlı olarak tüketim malı ithalatı 8 milyar doları aşan bir artışla, bir önceki yılki tutarının 1,6 katına fırlamış. Tüm bu gelişmeler sonucunda mayıs ayı itibarıyla 12 aylık birikimli cari açığımız 60 milyar doları bulmuş. Beklenen enflasyon raporu geldi. Şimdi ortaya konan ürkütücü tablo karşısında, Erdoğan'ın tepkisi bekleniyor. Erkan'ın, Cumhurbaşkanı'nın ne zaman hışmına uğrayacağı üzerine bahis oynanıyor. Sade yurttaşlarımız ise Enflasyon Raporu'nda da ifade edildiği gibi yanına yaklaşılmayan kırmızı et ve sebze fiyatları yüzde 61,5 düzeyine ulaşan gıda fiyatlarıyla cebelleşiyor.

ÜRETENİ KARA KARA DÜŞÜNDÜREN ZAM

Zam dalgasından mazottan sonra gübre de payını aldı. Gübre fiyatları son bir ayda yüzde 42 oranında arttı. Yeni sezon hazırlığı yapan üreticiyi kara kara düşündüren maliyet artışları, yurttaşın da sofrasını vuracak.

Durdurulamayan kur artışı, gıda enflasyonunu tetikliyor ve tarımsal girdi fiyatları artıyor. Zam dalgasından tarımsal üretiminin en önemli maliyet kalemlerinden olan gübre de payını aldı. Üre gübresine kur artışlarından dolayı tonda ortalama 4 bin lira, taban gübresine ise 2 bin 500 lira zam geldi. Ülkede üretilen gübrenin hammaddesinin yüzde 80-90 oranında ithalatla karşılanması nedeniyle kurdaki artış doğrudan gübre fiyatlarına etki etti. Gübre ve mazot fiyatları üreticiyi endişelendiriyor.

Seçim öncesi dönemde kurların Merkez Bankası aracılığıyla sabit tutulması gübre fiyatlarında da gerilemeye neden oldu. 14 Mayıs öncesinde 19 lira seviyesinde olan dolar kuru, 26,95 liraya çıktı. Kurdaki yüzde 41'in üzerindeki artış, birçok ürünün fiyatını artırdı. Böylece 6 aydır yaşanan düşüşün ardından haziranda yeniden yükselmeye başlayan gübre fiyatları, geçen yılın aynı seviyelerine yükseldi.

TÜİK'in Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi (Tarım GFE) verilerine göre, gübre fiyatları ocak-mayıs döneminde yüzde 11,17 oranında düştü. Fakat seçimlerin hemen ardından başlayan Türk Lirası'nın döviz karşısındaki değer kaybı, gübre fiyatlarında da durumu tersine döndürdü. Son gelişmelerin ardından taban gübre yüzde 30 zamlanarak 8 bin 500 liradan 11 bin liraya yükseldi. Üst gübre olarak kullanılan üre gübre ise yüzde 42 artarak 9 bin 500 lira seviyesinden 13 bin 500 liraya yükseldi.

Sofraya Yansıyacak

Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin (TZOB) verilerine göre, Temmuz 2022'de üre gübre 13 bin 500 TL'ye satılıyordu. Geçen sürede 9 bin liranın altına kadar düşen gübre fiyatları, yine aynı seviyeye ulaştı. Üretici yeni sezon hazırlığına yine yüksek girdi maliyetleriyle başladı.

Üretim maliyetlerinin artması önümüzdeki dönemde tüketiciye de gıda enflasyonu olarak yansıyacak. Gıda enflasyonu bir yılı aşkındır dünya genelinde gerilirken Türkiye'de artış son hız devam ediyor. Dünya Bankası'nın "Gıda Güvenliği" raporuna göre Türkiye, mayıstaki yüzde 52'lik oranla en yüksek gıda enflasyonuna sahip 10'uncu ülke oldu. Birleşik Kamu-İş, seçimden sonra TL'deki değer kaybı ve vergi oranlarındaki artışın ardından gıda fiyatlarının temmuzda yüzde 12,8, yıllık olarak da yüzde 92 arttığını hesapladı. Sendika, Eylül 2021'den bu yana gıda fiyatlarının yüzde 402 oranında arttığına dikkat çekti.

Akaryakıt Büyük Yük

Gübrenin yanı sıra mazot fiyatlarındaki artış da üreticinin sırtındaki yükleri artırdı. Özellikle benzin, mazot ve LPG fiyatlarındaki dalgalanmalar üretim maliyetlerine de yansıdı. Son dönemde kurdaki yükselişin yanında ÖTV ve KDV'deki artışla birlikte akaryakıt fiyatları da üreticilerin belini büktü. Çiftçinin kullandığı mazotun litre fiyatı da son iki ayda yüzde 74,4 zamlandı. Mayıs ayında 19,70 lira olan mazotun litresi 34,37 TL'ye çıktı. Geçen yılın temmuz ayında mazotun litresi 24,62 liraydı. Yüksek fiyatlar, yeni üretim sezonuna hazırlanacak çiftçileri düşündürüyor.

Halk Ekmek 5 TL Oldu

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı Halk Ekmek'in fiyatlarına zam yapıldı. Halk Ekmek'in paylaştığı tarifeye göre, 3 lira olan 250 gram normal ekmek ve kepekli ekmek fiyatı 5 liraya yükseldi. Fırınlarda ise ortalama 7,5 lira olan ekmeğe zam yapılması gündemde.

THY'DE HUZUR HAKKI 62 BİN TL'YE YÜKSELDİ

THY yöneticilerinin huzur hakkı 16 ayda yüzde 149 oranında zamlandı. 2022'nin Mart ayında 25 bin TL olan huzur hakkı, bu ay 62 bin 329 TL'ye yükseldi.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un eşi Fatmanur Altun ve eski AKP Gençlik Kolları Başkanı Melih Ecertaş'ın da aralarında olduğu Türk Hava Yolları (THY) yöneticilerine ödenecek huzur hakkına zam yapıldı.

THY Anonim Ortaklığı Genel Kurul Toplantısı, 25 Temmuz'da gerçekleştirildi. Toplantının gündem maddeleri arasında yönetim kurulu üyelerinin huzur hakkı ücretleri ve ikramiye tutarları da yer aldı. Alınan karar kapsamında, üyelerin huzur hakkı ücretleri iki buçuk kat artırıldı.

THY'nin genel kurul toplantı tutanağına göre, 29 Mart 2022'de 25 bin TL olarak belirlenen huzur hakkı ücreti, 25 Temmuz 2023 tarihine kadar üç kere zam gördü. Huzur hakkı, bu ay 62 bin 329 TL'ye yükseldi. THY yöneticilerinin huzur hakkı Temmuz 2022, Ocak 2023 ve Temmuz 2023'te sırasıyla 36 bin 837 TL, 44 bin 205 TL ve 62 bin 329 TL olarak belirlendi.

THY yöneticileri, yüksek huzur hakkı ücretinin yanı sıra yılda dört huzur hakkı kadar ikramiye ve 15 bin TL'lik bayram ikramiyesi alacak.

Huzur hakkı ücretlerinin fahiş oranda artırıldığı genel kurul toplantısında Bilal Yıldız, Fatmanur Altun'un yönetim kurulu üyeliğine şerh düştü.

Yıldız'ın şerh gerekçesinde, "Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı'nın eşi Sayın Fatmanur Altun'un üyeliği teklifine ret oyu veriyorum" ifadesi kullanıldı.

Huzur hakkı 'uçuş'ta (TL)

THY'NİN REKLAM GİDERLERİ DE UÇTU

THY'nin yılın ilk üç ayında reklam için 663 milyon TL harcadığı ortaya çıktı. AKP'li Şükrü Ecertaş ile Fatmanur Altun'un görevlerinin devamına karar verildi.

Türk Hava Yolları (THY) Anonim Ortaklığı ile bağlı ortaklıklarının finansal tabloları, şirketin reklam ve tanıtım giderindeki artışı gözler önüne serdi. İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un eşi ve TÜRGEV Yönetim Kurulu Başkanı Fatmanur Altun ile AKP'li Melih Şükrü Ecertaş'ın yönetim kurulunda yer aldığı şirketin mali tablolarına ulaşıldı.

Yüzde 158 Arttı

Tablolara göre, çalışanlarına yönelik mobbing iddiaları ile gündeme gelen THY'nin Ocak Mart 2023 dönemindeki reklam ve tanıtım gideri, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 158 arttı.

Mali tablolara göre, 2022'in ilk üç ayında 256 milyon TL olan reklam ve tanıtım gideri, bu yılın ilk üç ayında 663 milyon TL'ye fırladı.

Danışmanlığa 50 Milyon

Şirketin kasasından müşavirlik ve danışmanlık hizmet alımı için ise bu dönemde 50 milyon TL çıktı. THY'nin reklam ve tanıtım için ödediği tutarda yıllar itibarıyla artış yaşandı. 2015'te 563 milyon TL, 2017'de ise 910 milyon TL'lik harcamaya imza atıldı. Yıllar içinde reklam ve tanıtıma ödenen meblağ şöyle:

- 2019: 994 milyon TL
- 2021: 696 milyon TL
- 2022: 1 milyar 847 milyon TL
- 2023 (Ocak-Mart): 663 milyon TL

Öte yandan THY, Fatmanur Altun ile Melih Şükrü Ecertaş'ın bağımsız yönetim kurulu üyeliklerinin devamına da karar verdi.

AKP'li İsimlerle Devam

Kamuyu Aydınlatma Platformu'na bildirilen karar kapsamında, Altun ile Ecertaş'ın, bağımsız yönetim kurulu üye adaylıklarına 21 Temmuz 2023 tarihli yazı ile 'uygunluk' verildiği belirtildi.

SABIKALI ŞİRKETE HER GÜN 1 İHALE!

İktidar, Hatay'da 804 deprem konutu için ihaleye çıktı. İhaleyi, 2.5 milyar TL bedelle Aras İnşaat aldı. Şirket, 5.9'luk depremde hasar alan Düzce Adliyesi'ni yapmıştı.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın deprem bölgesindeki konut projeleri hız kesmeden devam ediyor. İhaleler ise "tanıdık" isimler ve sabikalı şirketler arasında pay ediliyor. Hatay'da yapılması planlanan 804 adet deprem konutu ve 299 adet ahır yapımı için 28 Nisan'da ihaleye çıkıldı. 2 milyar 556 milyon 500 bin TL'lik ihaleyi Aras İnşaat ve Öz Er-Ka İnşaat İş Ortaklığı aldı.

Düzce'de 2022 yılında meydana gelen 5.9 büyüklüğündeki depremde hasar alan Düzce Adliyesi'ni yapan Aras İnşaat'a yine kamu ihalesi yağdı. Aras İnşaat, kamudan aldığı milyarlarca liralık ihalelerle neredeyse her gün Kamu İhale Bülteni'nde adından söz ettiriyor.

Gazetemizin de dün yayımlanan sayısında yer alan, "İhaleler hep aynı şirkete" başlıklı haberde şirketin Gaziantep'te yapılması planlanan 2 milyar 129 milyon 346 bin 649 TL'lik 705 deprem konutu ihalesini aldığını gündeme getirmiştik. Şirket bu kez de Hatay'da yapılması planlanan 2 milyar 556 milyon 500 bin TL'lik ihaleyi aldı. Aras İnşaat ile birlikte ihaleyi üstlenecek olan bir diğer şirket de iktidara yakınlığıyla dikkat çeken Öz Er-Ka İnşaat Turizm Elektrik Taahhüt Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi oldu. Bu şirketin kurucuları arasında yer alan Eşref Keleş, 2018 yılında AKP'den Diyarbakır milletvekili aday adayı olmuştu.

İŞSİZLİK FONUNDA AKP ADALETİ: 1 LİRA İŞÇİYE, 2 LİRA PATRONA

Krize rağmen işsizlik sigortası fonu işsiz kalan emekçileri değil, patronları ayakta tutmaya devam ediyor. **İlk altı ayda işini kaybedenlere aktarılan her bir liraya karşılık, patronlara iki lira aktarıldı. İlk altı ayda fondan işçilere 9.6 milyar lira ödenirken, işverenlere 19,7 milyar lira ödendi. Patronlara ilk altı ayda ödenen teşvik geçen yıla göre yüzde 73 arttı. Kriz dönemlerinde işçilere nefes aldırması gereken milyarlarca lira, patronlara can suyu yapılıyor. İşçinin kara gün akçesine patronlar hortum bağladı.**

Fondan patronlara aktarılan tutar, yıl sonunda 40 milyar lirayı aşacak

Patronlara yılın ilk yarısında işsizlik fonundan verilen teşvik miktarı 20 milyar liraya dayandı. **Geçen yıl aynı dönem verilen 11 milyar 373 milyon lira destek, bu yıl yüzde 73 artarak 19 milyar 765 milyon lira oldu.** Bu rakamlara henüz parlamentoda kabul edilen yeni teşvik rakamı dahil değil. İlk altı ay işçi başına 400 lira olarak ödenen destek yılsonuna kadar 500 lira olarak ödenecek. Yılın sonuna kadar fondan en az 19 milyar lira daha kaynağın patronlara aktarılması öngörülüyor. **Aktarılan kaynak 2023 yılının tamamında 40 milyar lirayı aşacak. 2016 yılında işverene verilen teşvik miktarı 910 milyon liraydı, yılsonu bu rakam en az 43 kat artmış olacak. Böyle bir kaynak transferi dünyada görülmuş şey değil. İşçi için toplanan paraların patronlara aktarılması şeytanın aklına gelmez**

İşsiz kalana 10 ay, patrona süresiz

Fon 2016 yılından beri işsiz kalan emekçilere değil, işverenlere kaynak aktarmanın bir aracı haline geldi. 2016 yılında yüz lira olarak başlayan teşvik uygulaması bugün 500 liraya kadar çıktı. İşsiz kalanlar işsizlik maaşından en fazla 10 ay boyunca yararlanabiliyor, ama patronlara fondan verilen teşvikler yıllardır artarak devam ediyor. Adı İşsizlik Sigortası Fonu ama patronlara hizmet ediyor. Ya bu fonun adını değiştirin, ya da kaynaklarını zorda kalan işçilere aktarın.

İşsizlik Sigortası Fonu Gelir ve Gider Tablosu

(Bin TL)	2021	2022	2023 Ocak-Haziran	2023 Haziran
TOPLAM GELİR	46.028.972	89.106.917	73.500.310	14.592.938
İşçi ve İşveren Primi (%1 İşçi, %2 İşveren)	24.259.971	39.543.508	32.132.296	6.150.966
Devlet Katkısı (%1)	8.086.657	13.181.169	10.710.765	2.050.322
Faiz Gelirleri	12.657.253	29.435.962	16.166.142	2.685.780
Diğer Gelirler	1.025.091	6.946.278	14.491.106	3.705.869
TOPLAM GİDER	58.490.137	55.552.046	57.878.820	9.819.581
İşsizlik Ödeneği*	5.560.998	12.180.297	9.604.076	1.171.614
Kısa Çalışma Ödeneği*	15.985.304	13.240	1.172.862	48.688
Nakdi Ücret Desteği*	7.314.781	4.159	692.030	38.386
Yarım Çalışma Ödeneği*	24.530	37.188	26.053	3.771
Ücret Garanti Fonu Ödemesi	34.282	38.350	11.883	2.039
Aktif İşgücü Programları	3.737.828	3.547.801	5.517.477	1.585.694
İşbaşı Eğitim Programları**	3.605.548	10.138.286	20.325.939	3.487.898
Teşvik ve Destek Ödemeleri	21.677.664	28.594.495	19.765.169	3.355.779
Diğer Giderler	549.203	998.230	763.333	125.712
MENKUL KIYMET VE NAKİT FON VARLIĞI ***	90.751.885	124.306.755	139.928.244	139.928.244

* Ödeme miktarlarına, kişiler adına ödenen sosyal güvenlik primleri, Damga Vergisi ve işlem giderleri dâhildir.

** Kurum tarafından düzenlenen İşbaşı Eğitim Programlarının yanı sıra 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nun Geçici 12'nci maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun Geçici 74'üncü maddesi kapsamında sağlanan staj desteklerini içermektedir.

***2000 yılından ilgili ayın/yılın son günü itibarıyla.

Not 1: Menkul Kıymet ve Nakit Fon Varlığına Ücret Garanti Fonu dâhildir.

Not 2: Rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Not 3: 7 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla Fon Varlığı 137 milyar 778 milyon 807 bin TL olmuştur.

ERDOĞAN, KÖRFEZ TURUYLA TASARRUFA GİDİLMESİNİ ÖNGÖREN GENELGEYİ DELDİ!

Peş peşe yapılan zamlar ve vergi artışlarıyla millete ağır bir fatura yükleyen iktidar, yayınladığı göstermelik tasarruf genelgesiyle yükselen tepkileri azaltmak istiyor. Kamuda taşıt ve bina kiralama, tören ve açılışlar, seyahatlerde tasarrufa gidilmesini öngören genelgeyi Körfez turuyla en başta Cumhurbaşkanı Erdoğan deldi!

Memur, işçi ve Bağ-Kur emekli aylıklarında yapılan yüzde 25 artış tepki çekince, Hazine ve Maliye Bakanlığı tasarruf genelgesi yayınlayarak tepkileri hafifletmeye, kamudaki israfı gizleme çabasına girişti. Kamu kurumlarına yönelik tasarruf genelgesi bazı bakanlıklarca dikkate bile alınmaksızın lüks makam aracı kiralama ihaleleri için ilanlar verildi. Bunun yanı sıra kamuya taşıt alımı, taşıt kiralanması, bina alımı veya kiralanması, seyahat harcamaları ve harcırahlarda tasarrufa gidilmesi talimatı genelgeyle duyurulurken, genelgeyi ilk delen Körfez ülkelerine resmi ziyaret turu düzenleyen Cumhurbaşkanı Erdoğan oldu. Devlete ait makam uçaklarıyla bürokrat, danışman ve koruma ordusuyla aile fertlerini de kapsayan heyetlerle resmi ziyaretler gerçekleştiren Cumhurbaşkanı Erdoğan, üç ülkenin Prens ve Emirlerine TOGG otomobil hediye etti. Hediye edilen TOGG otomobillerin bedelinin nereden karşılandığı kaynak aktarılıp aktarılmadığı konusu kamuoyuna açıklanmaz iken, törenlerde TOGG'un kurucu ortaklarından TOBB'un başkanının da yer alması hediye otomobillerin parasının TOBB kasasından karşılandığını düşündürüyor. Katar Emiri tarafından Cumhurbaşkanı Erdoğan'a hediye edilen VIP uçakta olduğu gibi dünyanın en pahalı otomobillerine, uçaklarına özel siparişle milyonlarca dolar ödeyerek sahip olan Prens ve Emirlerle en üst modeli 60 bin dolara karşılık gelen TOGG hediye edilmesi muhtemelen petrol milyarderi ülkelerin yönetimlerinde tebessümle karşılanmıştır.

Türkiye'de son zam ve vergi artışları sonrası dar bir varlıklı kesim dışında otomobil sahibi olmak hayal bile edilemez noktaya gelirken, iktidarın borç döviz talep etmek için kapılarını çaldığı bu ülkelerin yöneticilerine bedava TOGG hediye etmesi de başlı başına derin bir çelişkidir. Kaldı ki Körfez turu dönüşünde yaptığı açıklamalarda emekli aylıklarına yapılan yüzde 25'lik artış konusunda tüm gerçekleri görmezlikten gelerek emeklilere enflasyon üzerinde, 'çok iyi' bir zam yaptıklarını ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, emeklilerin durumunu yılsonundan önce ele alamayacaklarını belirterek milyonların feryatlarına ve taleplerine kulaklarını

kapattı. Haziran ayı bütçe verilerinde Kur Korumalı Mevduat hesap sahibine hazine den ödene kur farkı 26 milyar TL iken 16 milyon emekliye ödenen bayram ikramiyesinin 20,6 milyar TL olması bile iktidarın kimden yana olduğunu gösteriyor. Önümüzdeki günlerde Özel İletişim Vergisi (ÖİV), Ek Emlak Vergisi, mobilya ve beyaz eşyada da ÖTV artışlarının yürürlüğe konulmasıyla, yılsonuna kadar 'nakit depolamayı' ve bunu seçim öncesi harcamayı planladığını gösteriyor.

Aralıkta TBMM'den geçirecek 2024 bütçesiyle en düşük emekli aylığında, emeklilerin kök maaşlarında artış ve seyyanen zamların yansıtılmasında iktidar bu nakit deposunu kullanacak. Yılsonuna kadar sürünmeye mahkûm ettiği, bir ay sonra TÜ İ K'in resmi enflasyonu karşısında bile eksiye düşecek maaş zamlarıyla enflasyona ezdiği emeklilere ve dar gelirlilere bir parmak bal çalacak.

7 YILDIR BİTİRİLEMİYEN KÖPRÜ

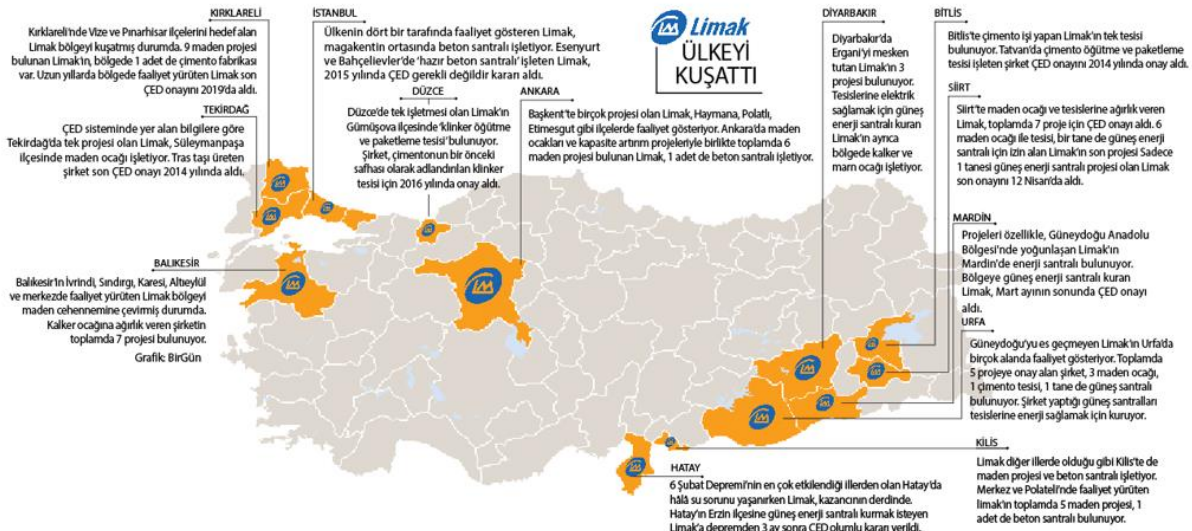
Şırnak'ın Cizre Belediyesi'ne atanan kayyum, 104 milyon harcanan ve üç kez ihalesi yapılan köprüyü yıllardır bitiremedi. Belediyeye ait meydanlar, parklar ve taşınmazları satan kayyumun, 220 milyon lira da borç bıraktığı belirtildi. 31 Mart 2019'da yerel seçimlerinde yönetime gelen Halkların Demokratik Partisi (HDP) Eşbaşkanları Mehmet Zırığ ve Berivan Kutlu, 29 Ekim 2019'da görevden alınarak belediyeye bir kez daha kayyum atandı. İçişleri Bakanlığı tarafından Cizre Belediyesi'ne 2016 yılında atanan kayyumlar, başlattıkları pek çok işi de yarım bıraktı.

2 Kez Revize Edildi

Mezopotamya Haber Ajansı'nda yer alan habere göre, Cizre Belediyesi'ne 11 Eylül 2016'da atanan kayyum Faik Arıcan, ihalesi gerçekleştirildikten sonra yapımına başlayan 300 metrelik taş köprü'nün, bir buçuk yılda tamamlanacağını iddia etti. İhaleyi alan Egecen Akaryakıt Nakliyat İnşaat Turizm Sanayi Ticaret Anonim Şirketi ile Pek-Er İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi ortaklığı, 7 yıldır köprü inşaatını bitiremedi. 2016 yılından bu yana belediyeye atanan 4 kayyum, aynı köprü için 3 kez ihale yaptı, 2 kez revize etti. Her ihalede maliyeti katlanan köprü, 104 milyon 50 bin 553 liraya mal oldu. Son olarak 20 Mayıs 2023'te tamamlanarak teslim edilmesi gereken köprüde çalışmalar ise hâlâ sürüyor.

AKBELEN'İ YOK EDEN HOLDİNG SAHİPLERİ ÜLKEYİ KUŞATTI!

Nihat Özdemir ve İbrahim Çeçen. Akbelen'deki orman katliamının arkasında bu isimler var. Kamudan aldıkları ihalelerle ihya olan holdingler, doğa düşmanı projeleriyle ülkeyi adeta kuşatmış durumda.

Muğla Akbelen'de Limak Holding ve IC Holding'in iştiraki YK Enerji tarafından işletilen Yeniköy-Kemerköy Termik Santral'i'nin kömür sahasını genişletmek için başlayan ağaç kesimine karşı direniş sürüyor. Gözaltına alınan, darbedilen, biber gazı ve tazyikli suya maruz kalan İziköylüler, direniş alanını terk etmiyor.

Tüm itirazlara ve tepkilere rağmen faaliyetlerini sürdüren santralin ortağı Limak, adeta ülkeyi kuşatmış durumda. Muhalefetin 5'li çete olarak adlandırdığı grubun gözde üyelerinden Limak, maden, enerji ve sanayi sektöründe faaliyet gösteriyor. Orman ve tarım arazileri üzerine onlarca tesis kuran Limak, doğa düşmanı projelerine her geçen gün yenisini ekliyor.

13 İilde 52 Proje

Başta iktidara yakın şirketler için formaliteye dönüşen çevresel etki değerlendirme (ÇED) süreci, Limak için de bir engel değil. Limak Holding ve bağlı şirketler, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın ÇED verilerine göre 2014'ten bu yana 13 ilde 52 projeye ÇED onayı aldı. Limak'ın 5 enerji, 39 maden, 8 sanayi sektöründe ÇED onayı bulunuyor.

Çevre Bakanlığı tarafından 52 projesi onaylanan Limak'ın tek projesi dahi reddedilmedi. Limak'ın her projesine ÇED gerekli değildir veya ÇED olumlu kararı veren Bakanlığın ÇED olumsuz kararı verdiği proje sayısı sıfır.

ÇED verileri tüm doğal yaşam alanlarını nasıl kuşattığını gözler önüne serse de Limak'ın faaliyetleri bunlarla sınırlı değil. Kamu kurumları tarafından yaptırıldığı için ÇED sisteminde şirketin adı geçmeyen birçok proje de Limak'a ait. Başta Yusufeli Barajı olmak üzere bölge halkını göçe zorlayan, orman ve tarım arazilerini yok eden Limak, birçok 'mega projeye' imza attı. 1915 Çanakkale Köprüsü, Malkara-Çanakkale Otoyolu, Kuzey Marmara Otoyolu ve İskenderun Limanı'nı yapan Limak, kamudan milyarlarca TL değerinde ihale aldı.

İhale Şampiyonu

İktidarın gözdesi Limak, kamudan aldığı ihalelerde zirvede yer alıyor. Son 12 yılda kamudan 12 buçuk milyar TL değerinde 29 ihale alan Limak Holding'in sahibi ise Nihat Özdemir.

Şirketlere Çalışıyoruz

Akbelen'deki ağaç katliamının bir diğer sorumlusu ise İC İştas. Kamuoyunun yakından tanıdığı şirket de otoyollar, havalimanları ve Akkuyu NGS projesiyle kamuoyunda sıkça adı geçiyor. Geçen yıl Akkuyu'da sürpriz bir gelişme yaşandı. Rosatom, ana yüklenici Titan2-İçtaş Ortaklığı'nın sözleşmesini iptal etti. İC İştas'ın işlettiği yolcu garantili Zafer Havalimanı ve Yavuz Sultan Selim Köprüsü kamuda karadelik haline geldi. Garanti yolcu kapsamında şirkete milyonlarca euro ödeme yapıldı. İktidara yakınlığıyla bilinen şirketin sahibi ise İbrahim Çeçen. Çeçen'in şirketi kamudan son 12 yılda 9 milyar 849 milyon TL değerinde 6 ihale aldı. Sabah ve atv grubunun satışı için oluşturulan havuza 100 milyon dolar fon sağladığı iddia edilen 3. Boğaz Köprüsü'nün işletmecisi IC Holding'in sahibi İbrahim Çeçen 17-25 Aralık operasyonu kapsamında ifade vermişti. Çeçen Antalya Havalimanı ihalesinde de rüşvet iddiasıyla gündeme gelmişti.

Limak Ülkeyi Kuşattı

İstanbul

Ülkenin dört bir tarafında faaliyet gösteren Limak, magakentin ortasında beton santrali işletiyor. Esenyurt ve Bahçelievler'de 'hazır beton santrali' işleten Limak, 2015 yılında ÇED gerekli değildir kararı aldı.

Kırklareli

Kırklareli'nde Vize ve Pınarhisar ilçelerini hedef alan Limak bölgeyi kuşatmış durumda. 9 maden projesi bulunan Limak'ın, bölgede 1 adet de çimento fabrikası var. Uzun yıllarda bölgede faaliyet yürüten Limak son ÇED onayını 2019'da aldı.

Tekirdağ

ÇED sisteminde yer alan bilgilere göre Tekirdağ'da tek projesi olan Limak, Süleymanpaşa ilçesinde maden ocağı işletiyor. Tras taşı üreten şirket son ÇED onayı 2014 yılında aldı.

Balıkesir

Balıkesir'in İvrindi, Sındırgı, Karesi, Altıeylül ve merkezde faaliyet yürüten Limak bölgeyi maden cehennemine çevirmiş durumda. Kalker ocağına ağırlık veren şirketin toplamda 7 projesi bulunuyor.

Düzce

Düzce'de tek işletmesi olan Limak'ın Gümüşova ilçesinde 'klinker öğütme ve paketleme tesisi' bulunuyor. Şirket, çimentonun bir önceki safhası olarak adlandırılan klinker tesisi için 2016 yılında onay aldı.

Ankara

Başkent'te birçok projesi olan Limak, Haymana, Polatlı, Etimesgut gibi ilçelerde faaliyet gösteriyor. Ankara'da maden ocakları ve kapasite artırım projeleriyle birlikte toplamda 6 maden projesi bulunan Limak, 1 adet de beton santrali işletiyor.

Diyarbakır

Diyarbakır'da Ergani'yi mesken tutan Limak'ın 3 projesi bulunuyor. Tesislerine elektrik sağlamak için güneş enerji santrali kuran Limak'ın ayrıca bölgede kalker ve marn ocağı işletiyor.

Bitlis

Bitlis'te çimento işi yapan Limak'ın tek tesisi bulunuyor. Tatvan'da çimento öğütme ve paketleme tesisi işleten şirket ÇED onayını 2014 yılında onay aldı.

Siirt

Siirt'te maden ocağı ve tesislerine ağırlık veren Limak, toplamda 7 proje için ÇED onayı aldı. 6 maden ocağı ile tesisi, bir tane de güneş enerji santrali için izin alan Limak'ın son projesi Sadece 1 tanesi güneş enerji santrali projesi olan Limak son onayını 12 Nisan'da aldı.

Mardin

Projeleri özellikle, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yoğunlaşan Limak'ın Mardin'de enerji santrali bulunuyor. Bölgeye güneş enerji santrali kuran Limak, Mart ayının sonunda ÇED onayı aldı.

Urfa

Güneydoğu'yu es geçmeyen Limak'ın Urfa'da birçok alanda faaliyet gösteriyor. Toplamda 5 projeye onay alan şirket, 3 maden ocağı, 1 çimento tesisi, 1 tane de güneş santrali bulunuyor. Şirket yaptığı güneş santralleri tesislerine enerji sağlamak için kuruyor.

Kilis

Limak diğer illerde olduğu gibi Kilis'te de maden projesi ve beton santrali işletiyor. Merkez ve Polateli'nde faaliyet yürüten limak'ın toplamda 5 maden projesi, 1 adet de beton santrali bulunuyor.

Hatay

6 Şubat Depremi'nin en çok etkilendiği illerden olan Hatay'da hâlâ su sorunu yaşanırken Limak, kazancının derdinde. Hatay'ın Erzin ilçesine güneş enerji santrali kurmak isteyen Limak'a depremden 3 ay sonra ÇED olumlu kararı verildi.

ORMANLAR YANARKEN PARA KAZANIYORLAR

Orman yangınlarını milyonlarca lira karşılığında yandaşlar söndürüyor. AKP'li Salih Kuvvetli'nin şirketi Muğla, Aydın, Antalya ve İstanbul'daki, AKP'li Deke'nin şirketi ise Alanya'daki yangınları söndürüp para kazanıyor.

Hava sıcaklıkları her geçen gün artarken birçok kentte peş peşe orman yangınları çıkıyor. Ormanların küle döndüğü ve canlıların yaşamını yitirdiği yangılara Orman Genel Müdürlüğü (OGM) koordinasyonunda müdahale ediliyor.

Söndürme çalışmalarında OGM personelinin dışında bazı taşeron şirketlerin çalışanları da yer alıyor. Bunun için de peş peşe milyonlarca liralık ihaleler düzenliyor. OGM'nin düzenlediği milyonlarca liralık "yangın söndürme" ihalesini peş peşe AKP'lilerin aldığı anlaşıldı.

AKP'den Aday Adayı Oldu

OGM son iki ayda, Muğla, Aydın, Antalya ve İstanbul'daki orman yangınları için ihaleler düzenledi. İhalelerin amacı ve kapsamı "Her türlü orman ve kırsal alan yangınlarının önlenmesi, söndürülmesi ve soğutulması işi yangın işçiliği hizmeti alımı işidir" şeklinde açıkladı. Dört kent için düzenlenen ihalelerin tamamını da Kuvvetli Mühendislik Ormanlık Şirketi aldı. Şirkete dört kentteki orman yangınlarını söndürmeleri için devletin kasasında toplam 8 milyon 858 bin TL ödendi.

Söndürme çalışmalarını için yandaşlara yapılan ödemeler

MUĞLA 1,9 milyon TL

AYDIN 2,3 milyon TL

ANTALYA 7,4 milyon TL

İSTANBUL 2 milyon TL

Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yer alan bilgilere göre, şirket Salih Kuvvetli'ye ait. MÜSİAD Zonguldak Şube Başkanı da olan Kuvvetli, 2018 genel seçimlerinde Zonguldak'ta AKP'den milletvekili aday adayı olmuştı. Kuvvetli'nin sadece son iki ayda aldığı söndürme ihaleleri şu şekilde:

- 1 Temmuz-31 Ekim tarihleri arasında 15 işçi ve bir orman mühendisi ile Muğla Milas Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içerisinde ormanda yangınlarını önlemesi, söndürülmesi ve soğutulması için 1 milyon 945 bin TL ödendi.
- Aydın Nazilli Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içerisinde 15 işçi ile 21 Haziran-17 Kasım tarihleri arasında orman yangınlarının söndürülmesi işi için 2 milyon 299 bin TL verildi.
- 17 Temmuz-6 Kasım tarihleri arasında 15 işçi ve 1 orman mühendisi ile Antalya Alanya'daki orman yangınlarının söndürülmesi için 2 milyon 465 bin TL ödeme yapıldı.
- İstanbul Orman İşletme Müdürlüğü sorumluluk alanlarında, 20 Temmuz-16 Kasım arasında, 15 söndürme işçisi ve bir orman yüksek mühendisi ile orman yangınlarına müdahale etmek için 2 milyon 49 bin TL ödendi.

AKP'li Kuvvetli'nin 2018-2023 yılları arasında kamudan tam 109 ayrı ihale aldı. Bu ihalelerin toplam bedeli ise yaklaşık 61 milyon TL. Ayrıca Kuvvetli, Essa Ormanlık isimli şirketleriyle de kamudan 2021-2023 yılları arasında 19 ihale aldı. Bu ihalelerin de toplam bedeli ise 15 milyon 560 bin TL.

Yöneticilik Yaptı

OGM'ye bağlı Alanya Orman İşletme Müdürlüğü'nün 15 Haziran ile 30 Ekim tarihleri arasında orman yangınlarının söndürülmesi için düzenlediği iki ayrı ihaleyi HDK Mühendislik Orman Şirketi aldı. Devletin kasasından yaklaşık 5 milyon TL ödenen şirketin sahibi Hüseyin Deke, 2019'da Alanya AKP Gençlik Kolları'nda yöneticilik yapmıştı. Öte yandan yangınlarla mücadelede en büyük sorunlarından biri de sahada görev yapan işçilerin yeterli eğitim almaması. Uzmanların tüm uyarılarına rağmen aylarca önce tamamlanması gereken ihaleler, yangın riskinin en yüksek olduğu dönemde yapılmaya devam ediliyor. Her gün yangın haberlerinin geldiği günlerde ihale yapan OGM, aldıkları işçilere eğitim vermeden sahaya sürmek zorunda kalacak.

ÖLÜM SANTRALLARI

Muğla'da 3 termik santral 68 binden fazla erken ölüme yol açtı

Muğla'da kömürlü termik santralların doğaya verdiği tahribatin yanında insan sağlığına da zararı var. Termik santralların olduğu bölgelerde yaşayan insanlar, "Santrallar doğamızla birlikte bizleri de öldürüyor" diyor.

Muğla'nın Milas ve Yatağan ilçelerindeki yurttaşlar yıllardır kömürlü termik santrallarla mücadele ediyor. İki Milas biri Yatağan'daki 3 kömürlü termik santral, doğaya verdiği zararın yanı sıra insan sağlığını da olumsuz etkiliyor. Muğla çevre örgütlerinin, "Muğla'daki Termik Santrallerinin Neden Olduğu Sosyal ve Ekolojik Yıkımlar" raporunda; termik santrallerin çalışmaya devam etmesi halinde 30 bin futbol sahası büyüklüğünde orman alanının tahrip olacağı vurgulandı. Muğla'da Yatağan ve Milas ilçelerinde bulunan 3 termik santralin 68 binden fazla erken ölüme, 43 binden fazla erken doğuma sebep olduğu öne sürüldü.

İkizköy ve Karacahisar köylerinde yaşayan yurttaşlar Limak Holding ve IC Holding'in iştiraki YK Enerji tarafından işletilen Yeniköy-Kemerköy Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş. tarafından Akbelen Ormanı'nda yapılmak istenen kömür ocağına karşı 2 yıldır nöbet tutuyor. 24 Temmuz'da ise ormanda ağaç kesimine girilmesine karşı tekrar direnişe geçen yurttaşlar, mücadelesini sürdürüyor.

Kimsenin Aklına Gelmezdi

İkizköy'de yaşayan 80 yaşında Mehmet Oğultürk "Bu santral bizim için ölüm santrali. Birinci Ünitesi 1986'da, İkinci Ünitesi 1987'de faaliyete geçen santral, kurulurken hiçbir köylünün kanserden öleceği aklına gelmezdi. Santrala karşı çıkmak bir yana; iş bulacağız, yolumuz düzelecek diye sevinirlerdi. Meyveler, zeytinler ürün vermemeye başladığında; bir yıl verir diğer yıl boş geçer düşüncesiyle teselli buluyorlardı" dedi.

Oğultürk şunları dile getirdi: "Çocukluğumda, bizim de asırlık zeytin ağaçlarından yılda bir tona yakın zeytinyağı ürettiğimizi iyi anımsarım. İklim değişikliği nedeniyle çiçek dönemlerinde yağmur eksik olmuyor. Bu nedenle özellikle çukur alanlarda zeytin ürünü alınmıyor. Termik santralların hem iklimi değiştirdiğini hem de havaya asit ve gazlar salarak doğayı zehirlediğini kimse fark edemedi. Kimsenin kanserden öleceği aklının ucundan geçmedi. Bu santralların faaliyete geçmesinden 5-10 yıl sonra, yakınlardaki köylerde kanser vakaları patladı. Genç yaşlarda ölenlerin çoğunun kanserden öldüğü biliniyor."

Karacahisar köyünde de durum farksız değil. 62 yaşındaki Rüştü Yaman, termik santralin köylerine verdiği zararlara tepki göstererek, "Doğamız, suyumuz zarar görüyor. Kanser vakalarında hızlı artış var. Köyümüzün beşinci mezarlığı da doldu. Kullanım tarihi geçmiş, dünya tarafından yasaklanmış santralin kapatılmasını istiyoruz. Alternatif enerji kaynakları var. Termik santralin köylüler üzerindeki tehditlerine son verilmelidir" diye konuştu.

Yıllardır Yaşıyoruz

Halk sağlığı uzmanı ve Milas Kent Konseyi Başkanı Dr. Çağlayan Üçpınar ise, "Kömürün yakılması sırasında açığa çıkan gazların yarattığı kirliliğin olumsuz etkilerini Milas'ta yıllardır yaşıyoruz. Termik santral gibi, bir şehrin bir kış boyunca yaktığı kömürü bir günde tüketebilen bir tesisin yarattığı kirliliği ve sağlık etkilerini tartışmak anlamsız. Baca gazlarındaki kimyasal atıkların kansere ve kronik solunum hastalıklarına yol açtığı biliniyor. Muğla özelinde eksik olan, gerçek hastalık verilerinin paylaşılması, yaşanan ölüm, işgücü kaybı, tedavi maliyetlerinin ne kadarının gerçekten termik santral etkisine bağlı geliştiğinin bilimsel çalışmalarla ortaya konulmasıdır. Diğer önemli konu da ölümlerin ardında bıraktığı sosyal ve ruhsal yıkım" ifadelerini kullandı.

YURTTAŞA COP, SERMAYEYE KALKAN

Hatay'da susuzluk sürerken Akbelen'de direnişe kolluk müdahale ediyor... Bu iki olay bile AKP'nin yönetim tercihini net bir şekilde ortaya koyuyor. Halka yeni vergiler yükleyen iktidar, ihtiyaç duyulduğunda ortada yokken toprağına, suyuna sahip çıkan kim varsa her daim karşısında oluyor.

Ülke gündemini son günlerde en çok Muğla Milas'taki Akbelen direnişi ile Hatay'da depremin üzerinden aylar geçmesine rağmen suyun olmaması meşgul etti. Bu iki olay iktidarın ve devletin iki farklı yüzünü ve tercihlerini de net bir şekilde gösterdi. Bir tarafta Akbelen Ormanı'nı Limak'a peşkeş çeken iktidar karşısında toprağına, ormanına sahip çıkan köylülerin ve yaşam savunucularının karşısına dikilen kolluk kuvvetleri. Diğer tarafta ise susuz kalan Hatay halkı. Halka sürekli yeni vergiler yükleyen neredeyse aldığı nefese bile vergi koyan iktidar yurttaş ihtiyaç duyduğundaysa ortada yok. Buna karşın herhangi bir hak arayışında 'devlet' olduğunu her fırsatta gösteriyor. Hatay'da büyük yıkım yaratan deprem, su şebekesinde de ağır tahribata neden olmuştu.

Depremi üzerinden 5 ay geçmesine karşın su sorunu hâlâ sürüyor. Yurttaşlar içme suyu ihtiyacını ya hazır su alarak ya da yaklaşık 40 derece sıcaklığın altında su kuyruğuna girerek karşılıyor. Günlerdir bu sorunu dile getiren Hatay halkı sesini duyuramıyor. Devlet 6 Şubat'tan beri Hatay'da yok. Kentteki tek sorun bu da değil. Hatay Büyükşehir Belediye Başkanı Lütfü Savaş geçen günlerde yaptığı açıklamada yıkılmayı bekleyen hâlâ 50 bin hasarlı binanın olduğunu söylemişti.

Konut Teslim Edilmiyor

Devletin duyarsızlığı bununla da sınırlı değil. Vaat İnceleme Platformu'nun çalışmasına göre 2017'de Çanakkale Ayvacık'ta gerçekleşen depremin ardından 2018 sonuna kadar yapılması vaat edilen 604 evin sadece 205'i teslim edildi. 2018'de Adıyaman Samsat'ta gerçekleşen depremin ardından da aynı yılın sonuna kadar yapılması vaat edilen 1.740 evin sadece 403'ü verildi. İzmir'in Seferihisar açıklarında 30 Ekim 2020 tarihinde gerçekleşen depremin ardından ise söz verilen konutların birçoğu hâlâ teslim edilmedi. 1.700 ağır hasarlı hanenin sadece 579 hanesine kura çekildi.

Şikâyet Yağıyor

Deprem konutlarına ilişkin Şikâyetvar Platformu'na yapılan şikâyetler de devletin bu konudaki tavrını ortaya koydu. Platformda yer alan bazı şikâyetler şöyle:

- Elazığ depreminde evim ağır hasar aldı. 24 Aralık 2022'de yıktılar. Yerinde sadece yeni temel atıldı. 2 sene çadırda yaşadım. 8 ay önce konteyner aldım. Daha kaç kış çadırda konteynerde yaşayacağız? Kaymakam bilmiyor, valilik bilmiyor. Yapılmayacaksa başımızın çaresine bakalım.
- TOKİ tarafından İzmir depremi sonrası Bayraklı rezerv alanda yapılan deprem konutlarından geçen hafta itibarıyla evimizi teslim aldık. Lakin evin her yeri dökülüyor. Eve gittim bakmaya, her yeri su basacak neredeyse. Yani böyle kontrolsüz ev mi dağıtılır, depremzede insanlara? Evin her yeri sorunlu. İlgililer nerede? Yüklenici firma nerede? Yazık değil mi biz depremzedelere?
- TOKİ evleri dar gelirli için, dediler. Sel deprem mağduru peşinatını az ödeme yaptık. Anahtar teslimi önce 5-10 bin, dediler. Şimdi 50 bin, diyorlar. Hem deprem hem sel mağduru. Fakir aileler nereden 50 bin ödeyecek?
- Elazığ'da deprem olduktan sonra güvenlik açısından TOKİ deprem konutlarında asansörleri devre dışı bıraktılar. Şubat ayında kapanan asansör hâlâ bazı bloklarda açılmadı. Bebeği olan yaşlı olan var. Dalga mı geçiliyor? Her gidişimizde bozuk parça gelecek, denilerek oyalanıyoruz. Bu sadece tembellik. Çözüm üretilip en kısa zamanda yapışmasını rica ediyorum.

Afette Ortada Yok

Bunun yanında yangın ve sel gibi afetlerde de hep benzer manzaralar ortaya çıktı. Örneğin Akdeniz ve Ege sahil hattı boyunca iki yıl önce çıkan yangınlara yeterli müdahaleler gerçekleştirilmedi. Yangın söndürme uçaklarının çürümeye terk edildiği öğrenildi. Birçok can kaybının yanı sıra yurttaşın konutları ve hayvanları zarar gördü. Erdoğan yangınların ardından gittiği bölgede insanların üstüne çay fırlattı. Aynı dönemde Batı Karadeniz'de yaşanan sellerde de yurttaş kaderine terk edildi. AFAD'ın geç müdahaleleri nedeniyle yaşamını kaybedenlerin sayısı daha da arttı.

Bunların yanı sıra yurttaşın korunması gereken durumlarda da devlet ortada görünmedi. Örneğin 2014 yaşanan Soma faciasından sonra dönemin başbakanı Erdoğan patlamayı kadere bağladı. 301 madencinin öldüğü faciada sanıklar her bir can kaybı için sadece 6 gün cezaevinde kaldı. Üstelik hâlâ onlarca aile tazminatını alamadı. Mağdurların tazminatını ödememek için 'iflas' bahanesiyle 'devletin kasası'nı kullanan SOMA A.Ş., 10 bin liralık vekalet ücreti için, işçilerin ve yakınlarının her şeyine haciz koydurdu.

Yine birçok canlı bomba saldırısında da devletin ihmali olduğu ortaya çıktı. Örneğin 10 Ekim 2015'te gerçekleşen Ankara Gar Katliamı'ndan önce Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat ve Terörle Mücadele Daire Başkanlığı tarafından, IŞİD'in canlı bomba saldırısı düzenleyeceğine yönelik istihbarat aldığı öğrenildi. İçişleri Bakanlığının katliamdaki ihmallere ilişkin yürüttüğü soruşturma kapsamında Emniyet ve MİT'in IŞİD'in terör saldırısı düzenleyeceğine ilişkin 62 ayrı istihbarat notu geçtiği tespit edildi. İhmaller yalnızca bununla sınırlı değildi. Canlı bombalara eskortluk yaparak Ankara'ya getiren Yakup Şahin'in katliamdan 11 önce Antep'in Nizip ilçesinde bir gübre bayisinden amonyum nitrat almaya çalıştığı Emniyet tarafından tespit edildi. Gübre bayisi sahibinin ihbarı üzerine kamera görüntülerinden kimliği tespit edilen Şahin hakkında gözaltı kararı çıkarılmadı. 20 Temmuz 2015'te gerçekleşen Soma Katliamı'na ilişkin davaya yeni giren dosyalar da benzer bir durumun yaşandığını ortaya koydu. Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı C Şube Müdürlüğü'nün, canlı bomba

saldırısını düzenleyen Şeyh Abdurrahman Alagöz'ün, 13 Ekim 2014 tarihinde Suriye'ye gittiği yönündeki bilgiyi Milli İstihbarat Teşkilatı'ndan sakladığı ortaya çıktı. Mülkiye müfettişlerinin kamu görevlileri hakkında hazırladığı raporda, canlı bomba Şeyh Abdurrahman Alagöz'ün isminin, saat 11.45'te düzenlenen saldırıdan önce Emniyet'in sisteminden iki kez sorgulandığı ortaya öğrenildi. Son olarak geçen yıl İstiklal Caddesi'nde gerçekleşen bombalı saldırının ardından ise İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ise Amerika'yı suçlayan ifadeler kullanmıştı.

Tüm bu olaylarda varlığını göstermeyen devlet sokağa çıkan ve hakkını arayanlara karşysa kendini gizlemiyor. Grev yapan işçi polisle karşılaştı, suyuna ve toprağına sahip çıkan köylüler karşılarında jandarmayı gördü, eğitim hakkı için sokağa çıkan öğrenciler coplandı, sokaklarda özellikle İstanbul'un bazı semtlerinde sivil yurttaştan çok bekçiler dolaşmaya başladı. Özetle devlet her alanda ve her yerde kolluğu yurttaşsı susturmak için kullandı.

AKP'nin Yapısı Bu

Konuya ilişkin konuşan Siyaset Bilimci Sibel Özbudun şunları aktardı: "Devletin yüzü hep tahakküme dayalıdır. Zayıflara karşı her zaman zalim, sermayeye karşysa her zaman şefkatlidir. Akbelen'de ormanları için mücadele eden köylülerin ve çevrecilere zalim, Antakya'da susuzluktan kırılanlara karşı en iyi ihtimalle duyarsız. Sermayeye karşı, her zaman yumuşaktır. Her zaman kollayıcıdır. Günümüzde yaşadığımız bundan ibarettir bence. AKP de sermayenin partisidir. Yeni muhafazakârlık denilen dincilikle milliyetçilik kırmassı bir ideolojiye dayanan partidir. Durduğu yer de her zaman için sermayenin yanındır. Kendisi de üstelik bir sermaye kesimini, eskiden Anadolu Kaplanları olarak bilinen İslamcı sermayeyi yükseltmenin peşindedir. Dikkat ederseniz attığı her adım, yaptığı her uygulama buna yöneliktir. Akbelen Ormanları niçin yok ediliyor? Beşli Çete'ye açmak için yok ediliyor. Yani ormanlar şu an sermayeye şirketlere peşkeş çekildiği için orada köylüler, jandarmayla karşı karşıya kalmak durumunda. Antakya'da emin olun yani herhangi bir kâr kapısı olduğu gün orada su sıkıntısı kalmaz. Antakya'nın hâlâ depremin üzerinde bunca zaman geçmesine karşın usuz olmasının nedeni burada bir sermaye şeyinin kazancının söz konusu olmayışıdır. İki gram kâr kokusu olsaydı emin olun Antakya'ya şu an bakanlar seferber olmuştu, su borularını döşemişler, suya boğmuşlardı."

SAĞLIK SİSTEMİ TIKANMA NOKTASINDA

Tedavi olabilirsiniz ama bir yıl sonra!

Kamu hastanelerinin yoğunluğunun her geçen gün artması muayene, tetkik ve ameliyat randevularının aylar, hatta yıllar sonrasına verilmesine neden oluyor. Yurttaş "Tedavi olmak artık neredeyse imkansız" diye tepki gösterdi.

AKP iktidarının övündüğü Sağlıkta Dönüşüm Programı, kamu hastanelerindeki sağlık hizmetlerini adeta durma noktasına getirdi. Kamu hastanelerinden ultrason, tomografi, göz ameliyatı, kolonoskopi gibi işlemlerde 6 ay ile 1 yıl arasında verilen randevu tarihleri hastaları perişan ediyor. Hastalar "Parası olan özel hastanelere gidiyordu artık o da çok mümkün değil. Paramız yoksa mecburen randevuları bekliyoruz" dedi.

Randevu Seneye

Sevk sisteminin kaldırılması, muayene sürelerinin 3-5 dakika ile sınırlandırılması, kamudaki hekimlerin pek çoğunun istifa etmesi ya da emekliliğe ayrılması, özel hastane fiyatlarının giderek artması, ekonomik kriz nedeniyle ithal olan tıbbi ve medikal malzemenin bulunamaması gibi pek çok neden kamu hastanelerindeki kuyrukları artırdı. Bu durum da muayene ve ameliyat randevularının aylar sonrasına verilmesine yol açtı. İstanbul'da göz muayenesi için 2 hafta sonrasına randevu bulan bir yurttaş, "Tek gözümde katarak var ve ameliyat olmam gerektiği söylendi. Bir yıl sonrasına randevu verildi" dedi. CHP Ordu Milletvekili Dr. Mustafa Adıgüzel ise özetle şunları kaydetti: "Bir hasta Ordu'da bir devlet hastanesinde muayeneye gidiyor. Doktor karaciğerindeki bir rahatsızlıktan şüphelenip ultrason istiyor. Ultrason için verilen randevu tarihi 4 Ocak 2024. Hasta bu ultrasonu yaptırabilirse sonucu doktora göstermek için ayrıca randevu alacak. Belki ilave olarak doktor tomografi isteyecek. Onun için ayrı bir randevu alacak ve daha sonra tomografi raporunu göstermek için tekrar randevu alacak. Hastane bilsan doktor, doktor bilsan randevu, randevu bilsan ilaç yok."

Özellere Gidilmiyor

Türk Tabipleri Birliği (TTB) İkinci Başkanı Doç. Dr. Ali İhsan Ökten, "Yaşananlar, iktidarın ısrarla 21 yıldır uyguladığı sağlık sisteminin bir sonucu" diye konuştu. Ökten, şöyle devam etti: "Sağlıkta Dönüşüm Programı ve kışkırtılmış sağlık politikaları devam ettiği müddetçe özellikle kamudaki sorunlar devam edecek. Koruyucu sağlık hizmetlerini yani birinci basamağı önceleyen bir sağlık sistemini güçlendirmeden, tedavi edici hizmeti ön plana alan bir sistem ile devam ettirdiğimiz sürece bu sorunlar devam edecek. Ayrıca her geçen gün zam, pahalılık

derken vatandaş artık özel hastanelere de gitmiyor, kamu hastanelerine gidince buradaki yoğunluk da artıyor. Döviz kurunun artması ile birlikte medikal malzeme ve ilaç sorunu büyüyor. Bu durum da ameliyatların ertelenmesine neden olabiliyor, randevular uzayabiliyor."

İstanbul Tabip Odası önceki dönem yönetim kurulu üyesi Dr. Güray Kılıç ise özetle şunları kaydetti: "Kamu sağlık hizmeti konsepti anlayışı ortadan kalktı. Hem yoksulluk, hem yeterli beslenmeme, hem hijyen gibi durumlardan salgın hastalık artışa geçti. Bir taraftan kısırlanmış sağlık talebi, diğer taraftan bu durumlar kamu yoğunluğunu artırdı. Kaotik hal ortaya çıkmaya başladı. Eskiden orta sınıf 'uç kuruşu biriktireyim özele gideyim' derken artık bu tamamen azaldı. Sadece özel hastaneye giden orta sınıf daha da yoksullaştığı için bu kesimde kamuya gidince yoğunluk da arttı."

Tomografi Randevusu Bulamıyor

Antalya'da yaşayan Feride Kandan'ın mayıs ayında dişinde ağrı başladı. Ağrı kesicilere rağmen ağrısı dinmeyen Kandan'a halk arasında 'delirten hastalık' olarak bilinen 'Trigeminal Nevralji' olabileceğini söylendi. Kandan, "Tanı konulması için tomografi çekilmesi gerekiyor. Ancak eylül ayına randevu veriyorlar" dedi.

SAĞLIK, DİYANET KUŞATMASI ALTINDA

Diyaret'in 2022 Faaliyet Raporu'nda, kurumun geçen yıl sağlık tesislerinde 336 bin kişiye manevi destek adı altında hizmet verdiği ortaya çıktı. SES Ankara Şube Başkanı Yalçınkaya, "Her alanda olduğu gibi sağlıkta da dinsel uygulamaları meşrulaştırmaya çalışıyorlar" diye tepki gösterdi.

Diyaret İşleri Başkanlığı'nın 2022 Faaliyet Raporu'nda, kurumun geçen yıl 78 ilde 158 hastanede başta imamlar olmak üzere 219 personeli "manevi danışmanlık ve rehberlik için görevlendirdiği" ve sağlık tesislerinde toplam 336 bin kişiye hizmet verdiği belirtildi. Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri (SES) Ankara Şube Eş Başkanı Kubilay Yalçınkaya, söz konusu rakamların daha fazla olabileceğini vurgulayarak "Şimdi evde sağlık hizmetleri ve sağlıklı yaş alma projesi ile hizmetin alanı genişletiliyor" diye tepki gösterdi.

Alan Genişletiliyor

Diyanet'in Faaliyet Raporu'nda kurumun 155 bin hasta, 124 bin hasta yakını ve 57 bin sağlık personeline hizmet verdiği vurgulandı. Söz konusu faaliyet raporuna ilişkin açıklamalarda bulunan Kubilay Yalçinkaya, "Rapora göre Diyanet, geçen yıl 336 bin kişiye hizmet sunmuş. Evde bakım adı altında hizmetlerle de bu sayının daha yüksek olabileceğini tahmin ediyoruz" dedi. Kurumun, evde sağlık hizmetleri kapsamında Sağlık Bakanlığı Çalıştay'ına da katıldığı bilgisinin de raporda yer aldığını anımsatan Yalçinkaya, özetle şu değerlendirmeleri yaptı: "Faaliyet raporunda yer alan rakamlar, hastanelerde manevi destek verilen kişilere ait. Yerelde evlere girileceği düşünüldüğünde daha da geniş bir kitleye bu kapsamda hizmet verilecek. Resmi veriler dışında yerelde ne tür faaliyetler oluyor, hangi cemaatle hangi protokol imzalanıyor bilmiyoruz. Ancak bunların yapıldığını biliyoruz. Evde sağlık hizmetleri ve Sağlık Bakanlığı'nın 80 yaş ve üzeri için yayımladığı 'Sağlıklı Yaş Alma Merkezleri' genelgesi ile manevi destek personeli adı altında din görevlilerinin evinde veya kaldığı yerde ziyaret edilmesi genelgesi, sağlıkta din hizmetlerinin daha yaygınlaştırılmasını hedefliyor. Yapılan evde bakım çalıştay sonrası da ilk düzenleme muhtemelen evde sağlık hizmetlerinde olacak. Ayrıca faaliyet raporunda şu bilgelere ulaşamıyoruz: Örneğin sağlık müdürlüklerinin, bakanlıktan bağımsız olarak yerelde hangi vakıf ve cemaatlerle, hangi projeleri imzaladığı, kaç aileye hizmet verdiği gibi bilgilere ulaşamıyoruz. Ancak biliyoruz ki sağlık müdürlükleri özellikle yerelde bazı cemaatlerle kanser hastası, engelli, kronik hastalığı olan evde bakıma ihtiyaç olan ailelere yönelik manevi desteği de getirip hizmet sunuyor. Ancak bu veriler raporda yok. Sağlık alanında da din giderek meşrulaştırılarak daha yaygın olarak kullanılıyor ve bu evlere sağlık adı altında daha yaygın yapılmak isteniyor. Ayrıca raporda gayrimüslimlere, mezhepsel farklılığı olan hastalara ne tür hizmetler sunulduğu da bilinmiyor."

Tehlikeli Bir Durum

Yalçinkaya, endişelerini ise şu sözlerle özetledi: "Endişemiz bu işlerin kontrolsüz şekilde yapılması. Yerellerin cemaat ve vakıflarla bu tür hizmet sunması zaten sıkıntılıydı. Şimdi evde sağlık hizmetleri de protokole dönüyor. Cemaatlerinde Diyanet'in de daha sıkı sarılacağı düzenlemeler artık var. Bu anlamda daha pervasız ve kontrolsüz bir alan olabilir. Manevi desteği psikolog, psikiyatrist, sosyal hizmet uzmanı gibi kişilerce verebilir. Tıp bilimi varken, din adamlarına ihtiyaç duymak çağın gereklerine uygun bir yaklaşım değil. İkincisi de dini, hayatın her alanında söz sahibi olarak görmek tehlikeli bir durum. Sağlıkta, yaşamda, eğlencede her şeyde dinin referans alınması herşeyin içine din personelinin katılması, onay alınması bilimin kabul edeceği bir yaklaşım değil. Manevi destek almak isteyenler için her mahallede cami var. Destek isteyen buradaki din adamlarından bu desteği alabilir. Din ve cemaatler yaşamın her alanına sirayet etmiş durumda. Sağlık profesyonelleri varken dini referans olarak alması ciddi anlamda sıkıntı."

DIŞKAPI YILDIRIM BEYAZIT EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ YIKILIYOR!

Hasta garantili Ankara'da Bilkent Şehir Hastanesi'nin açılmasının ardından Ankara'daki köklü yedi hastanenin yıkılması gündeme geldi. Yedi hastaneden biri olan Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi için 6 Şubat depremlerinin ardından "depreme dayanıksız" olduğu gerekçesiyle yıkım kararı çıktı. Hastanemi Açın Platformu, başvurularına karşın "depreme dayanıklılık" raporuna ulaşamadı.

Ankara'da Bilkent Şehir Hastanesi'nin açılmasının ardından kapatılması gündeme gelen ancak kamuoyu tepkisi nedeniyle kapatılmayıp atıl halde bırakılan Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi için yıkım kararı çıktı. Yerine yapılacak hastanenin yapımı için 2 milyar 400 milyon liralık sözleşme imzalandı.

Ankara Tabip Odası (ATO) Başkanı Muharrem Baytemür, "ihaleler önce hastane ihalesi denilip başka şeylere dönüştürülebilir. Sürecin takipçisi olacağız" dedi.

'Beş Yıl Sürecek'

Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) Ankara Şube Başkanı Kubilay Yalçinkaya ise "Deprem bölgesinde kamu binaları inşa edilmezken hizmet veren hastanelerimizi yenileme telaşı neden? Deprem, rantın ve talanın perdesi kılındı. Yeni hastanenin bitmesi en iyi ihtimalle beş yıl sürecek. Bu da sağlık hizmetlerine erişimde daha da sıkıntı yaratacaktır" diye konuştu.

GEÇİM DERSİNDEN İLTİCA EDİYORLAR!

Avrupa Birliği ülkelerine yapılan iltica başvurularında Türkiye'nin üçüncü sıraya yükselmesi vahim bir tablo! 2022 yılında 58 bin Türk vatandaşının AB ülkelerine ilk kez iltica başvurusu yaptığını ifade eden Tarhan, "başvuru oranında %150 artış var. 2021 yılında 20 bin civarındaydı. Başvuru sıralamasında beşinci sıradan üçe yükseldik. Suriye ve Afganistan'dan sonra Türkiye geliyor. Sene başından itibaren yapılan başvuruların da şimdiden 26 bine ulaştığını görüyoruz."

Beyin Göçü Veriyor, Beyin Gücümüzü Kaybediyoruz

Almanya'ya yapılan iltica başvuruları altı yılda 4 kat arttı. 58 bin başvurunun 20 bini Almanya'ya dönük. Oysa 2016'da 5 bindi. Şunu özellikle belirtmek gerekir ki, gidenlerin eğitim seviyesi yüksek; bürokraside, kamuda, özel sektörde, sağlık sektöründe çalışan insanlar. İçlerinde bilim insanları ve akademik kariyer yapanlar da var. Bu açıdan baktığımızda, aslında nitelikli nüfus gitmeye çalışıyor. Ülkemiz beşeri sermayesini kaybediyor. Beyin göçü verdiğimizde, beyin gücümüzü kaybediyoruz.

Neden gittiklerini TUIK ortaya koyuyor. Yaşam Kalitesi araştırmasına göre, 15 yaş ve üzeri fertlerin maddi yetersizlik ve zamansızlık nedenleriyle, %70'inin hiç kitap okuyamadığı, %85'inin sinemaya bile gitmediği görülüyor. Peki, ne yapıyorlar? Sadece geçinmeye çalışıyorlar. Nüfusun %76'sı daha ucuz tüketmeye çalışıyor. TUIK'in açıkladığı bu oranı OECD'nin *yüksek enflasyon ortamında temel ihtiyaçları karşılama listesi* de destekliyor. Listede yer alan ülkelerde ortalama %47, fakat ülkemiz %70 oranlamasıyla ilk sırada yer alıyor. Yani nüfusumuzun %70'i **gıda, konut, yakıt ve borç** maliyetlerinden başını kaldıramıyor. Dolayısıyla sosyal hayat diye bir şey kalmamış, sadece geçinmeye çalışıyorlar.

Nitelikli Nüfusu İstihdam Edebilecek Altyapı Yok

Göç İdaresi, 1.169 mahallede yabancı sayısının Türk nüfusunu %20 aştığını açıkladı. Sosyo-kültürel dönüşüme neden olacak seviyede yabancı nüfus yoğunluğu oluşmuş. Hükümet, hızla artan düzensiz göçmen sorunuyla mücadele etmiyor. Üstelik ucuz işgücü olarak kullanılmaları, kendi vatandaşlarımızın iş bulamamasına neden oluyor. Ayrıca yönetimdeki adaletsizlik ve liyakatsizlik nedenleriyle vatandaşlarımız geleceğini göremiyor. Sosyal yaşamları yok, geçim sıkıntısından kültürel faaliyetlerin maliyetini kesiyorlar. Hekimlerimiz şiddete maruz kalıyor, mesai saatleri de düzeltilmiyor. Bilim insanlarımıza özgür bir çalışma ortamı sunulmuyor, yetişmiş beyinlerimizi kaybediyoruz. Nitelikli nüfusun istihdam edilebileceği altyapı yok. Hükümet bu konulara sırtını dönmüş durumda. Saray'dan gerçek Türkiye manzarasını görmüyorlar. Böyle bir ortamda, iltica başvurularında beşinci sıradan üçe yükseldiğimiz gibi, birinci de oluruz.

TÜRKİYE'DEN GÖÇ EDENLERİN SAYISI YÜZDE 62,3 ARTTI

Uluslararası göç istatistikleri 2022 sonuçları açıklandı. Verilere göre, Türkiye'den yurt dışına göç eden kişi sayısı 2022'de 2021'e göre yüzde 62,3 artışla 466 bin 914 olarak kayıtlara geçti. Türkiye'den göç eden nüfusun yaş gruplarına bakıldığında ise en fazla göçün yüzde 15,8 ile yine 25-29 yaş grubunda olduğu belirlendi.

Türkiye İstatistik Kurumu, 2022 yılına ilişkin "uluslararası göç istatistikleri"ni yayımladı.

Buna göre, Türkiye'ye göç edenlerin sayısı 2022'de bir önceki yıla göre yüzde 33,2 azalarak 494 bin 52 kişi oldu. Bunların yüzde 52,9'unu erkekler, yüzde 47,1'ini ise kadınlar oluşturdu. Türkiye'ye yurt dışından gelenlerin 94 bin 409'u Türk vatandaşları, 399 bin 643'ü ise yabancı uyruklu nüfus olarak belirlendi.

Türkiye'den yurt dışına göç eden kişi sayısı 2022'de 2021'e göre yüzde 62,3 artışla 466 bin 914 olarak kayıtlara geçti. Bu nüfusun yüzde 55,7'si erkekler, yüzde 44,3'ü ise kadınlardan oluştu. Türkiye'den yurt dışına giden nüfusun 139 bin 531'inin Türk vatandaşırken, 327 bin 383'ünün ise yabancı uyruklu olduğu belirlendi.

Türkiye'ye 2022'de göç edenler yaş grubuna göre incelendiğinde, ilk sırada yüzde 12,2 ile 25-29 yaş grubu olduğu görüldü. Bunu yüzde 11,7 ile 20-24 ve yüzde 11,3 ile 30-34 yaş grubundakiler izledi.

Türkiye'den göç eden nüfusun yaş gruplarına bakıldığında ise en fazla göçün yüzde 15,8 ile yine 25-29 yaş grubunda olduğu belirlendi. Bunu yüzde 13,4 ile 30-34 ve yüzde 12,8 ile 20-24 yaş grubu takip etti.

En Fazla Göçü İstanbul Aldı

Türkiye'ye 2022 yılında göç edenlerin illere göre dağılımı incelendiğinde, yüzde 35,4 ile en fazla göç alan il İstanbul oldu. İstanbul'u yüzde 14,8 ile Antalya, yüzde 5,4 ile Ankara, yüzde 3,9 ile Bursa ve yüzde 3,8 ile Mersin izledi.

Türkiye'den göç eden nüfusun illere göre dağılımına bakıldığında ise yüzde 39,5 ile İstanbul'un en fazla göç veren il olduğu görüldü. İstanbul'u yüzde 9,8 ile Ankara, yüzde 6,7 ile Antalya, yüzde 3,4 ile Samsun ve yüzde 3 ile İzmir takip etti.

En Çok Rusya'dan Göç Alındı

Ülkeye 2022'de gelen yabancı uyruklu nüfus içinde ilk sırayı yüzde 25 ile Rusya vatandaşları aldı. Bu ülkenin ardından, yüzde 8,1 ile Ukrayna, yüzde 6,5 ile İran, yüzde 5,4 ile Afganistan ve yüzde 4,8 ile Irak geldi.

Türkiye'den göç eden yabancı uyruklu nüfus içinde ilk sırayı ise yüzde 20 ile Irak vatandaşları aldı. Bunu yüzde 10,6 ile İran, yüzde 7 ile Özbekistan, yüzde 6 ile Afganistan ve yüzde 4,8 ile Türkmenistan izledi.

GENÇLERİMİZİN KPSS BAŞARISINA GÖRE, MÜLAKATSIZ OLARAK İŞ SAHİBİ OLMA UMUDU TÜKENİYOR

Öğretmenlik ve A Grubu Kamu Kariyer kadroları için 23 Temmuz'da yapılan Kamu Personeli Seçme Sınavı'na (KPSS) 600 bin kişi katıldı. Seçimde kamuya personel alımlarında mülakatın kalkacağını vadeden iktidar, bu sınav öncesi mülakat konusunda herhangi bir beyanda bulunmadı. Milyonlarca gencimizin adilce KPSS başarısına göre, mülakatsiz olarak iş sahibi olma umudu tüketilmemelidir.

2001'den bu yana uygulanan KPSS sınavlarında bu iktidar döneminde pek çok kez soruların önceden çalındığı, kamuda işe alımlarda partisel aidiyet ve referansların, kartvizit ve torpillerin işlediği, nihai aşamada ise mülakatın iktidarın kendisinden olmayanları eleme amacıyla yapıldığı apaçık ortaya çıktı.

Tek rakamlı yıllarda (2023) sadece Öğretmen ve A Grubu Kariyer Kamu Meslek grupları için, çift haneli yıllarda ise (2024) Öğretmen ve A Grubu personel yanında B grubu en az lise mezunu ilk kademe düz kamu memuru için KPSS yapılıyor. Bu yılki sınav Öğretmen ve A Grubu Kamu Kariyer Meslekleri için. Yeni sınav yapılana kadar bir önceki sınavın puanları (2021 ve 2022) personel alımı başvurularında geçerli oluyor. Yaklaşık 600 bin kişinin katıldığı bu yılki sınavın ardından gelecek yıl B grubu kamu personelini de kapsayacak KPSS sınavına en az 1,5 milyon kişinin katılması bekleniyor. Seçimde partimizin ve Millet İttifakı'nın kamuya personel alımlarında adalet, liyakat, hakkaniyetin uygulamaya konulacağı, kariyer meslekleri dışında mülakatın kaldırılacağı, mülakatların da kamerayla kayıt altına alınacağı vaadi üzerine iktidar da süratle mülakatı kaldırma vaadini ilan etti. Ancak seçimin üzerinden yaklaşık 2 ay geçmesine karşılık iktidardan bu konuda bir ses çıkmadığı gibi, herhangi bir beyanatta, taahhütte de bulunulmadı. TBMM'den geçirilen torba yasalarda da mülakatı kaldırma vaadine yer verilmedi, sözler tutulmadı.

Öğretmen ve A Grubu Kariyer Memurları için 23 Temmuz'da (bugün) yapılan sınava 550 bin öğretmen adayı, 50 bin A Grubu Kariyer Memur adayı genç katılıyor. Ülke ekonomisinin içine sürüklendiği ağır kriz ve işsizlik ortamında bu yüzbinlerce gencin umudu ve beklentisi parti referansı, siyasi yandaşlık ve mülakatta elenme endişesi olmaksızın aldığı puanla işe girmek. Devlet kadrolarının sadece bir parti mensuplarına, yakınlarına, torpil referanslarına ait olamayacağı, devletin gençler arasında siyasi düşünce ve kimliklerine göre ayrımcılık yapamayacağı anayasal zorunluluk ve hukuki gereklilik iken iktidarın suskunluğu dikkat çekicidir.

✓ Bu da mülakatın yine partizanca eleme amaçlı kullanılacağını akla getirmektedir.

Muhtemelen pek çok işsiz genç, seçimde kamuya personel alımlarında mülakatın kaldırılacağı vaadinden etkilenerek oyunu kullandı. İktidar veya muhalefet kim iş başına gelirse gelsin iki tarafın da verdiği bu sözün mutlaka tutulacağına inandı. 2023 KPSS'si mülakatın kalkıp-kalkmayacağı sözünün tutulması açısından kritik o nemdedir. Sınava giren 600 bin gencin umudu ve beklentisi, en yüksek puanı da alsa parti referansı yoksa mülakatta eleneceği ihtimalinin artık kalktığını duymaktır.

PARAYI GÖMDÜLER, MEB'E VERMEDİLER

Emine Erdoğan himayesinde yürütülen "Sıfır Atık Projesi" kapsamında, 2019 yılında tamamlanması planlanan hedeflerin gerçekleşmesi yüzde 33'te kaldı. Çevre Bakanlığı'nın okullarda, "Atık Geçici Depolama Alanı-Mobil Atık Merkezi" oluşturulması için gerekli 4,5 milyon TL'lik ödeneği MEB'e aktarmadığı görüldü.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, "Çevre sorunlarına dikkat çekmek ve farkındalık oluşturmak" amacıyla 2017 yılında, "Sıfır Atık Projesi" başlattı. Projenin, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın eşi Emine Erdoğan'ın himayesinde yürütüleceği bildirildi. Proje kapsamında Eylül 2018'de Milli Eğitim Bakanlığı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı arasında protokol imzalandı.

MEB'in, protokol gereği bütün okul ve kurumlarda projeye yönelik çalışmalar yaptığı, okullarda fiziki düzenlemeler gerçekleştirildiği belirtildi. Projenin MEB ayağının yürütücüsü ise Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü oldu.

Hedefler Atıl Kaldı

MEB Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün projeye yönelik verileri, kamuoyunda yaratılan algının aksine projenin birçok ayağının atıl durumda bırakıldığını gözler önüne serdi. Proje kapsamında müdürlük, "Pilot okullarda Mobil Atık Getirme Merkezi ve Atık Geçici Depolama Alanı kurulması" ile "Sıfır Atık Farkındalık

Eğitimi" verilmesi hedefleri koydu. Üç projeden yalnızca birinde ilerleme kaydedilebildiği öğrenildi. Müdürlüğün, 20 ildeki 50 pilot okulda sıfır atık farkındalık eğitimi verdiği ifade edildi.

Bakanlık'tan Para Yok

Pilot okullara Mobil Atık Getirme merkezi ile Atık Geçici Depolama Alanı kurulmasına yönelik hedef için ise toplam 4 milyon 500 TL'lik kaynak öngöröldü. Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre her iki hedef için ise tek bir adım dahi atılmadı.

Projenin finansmanının Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nca karşılanacağı belirtilerek "Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından ödenek aktarılmadığı için Mobil Atık Getirme Merkezi ve Atık Geçici Depolama Alanı kurulamamıştır" denildi.

Halkın Parası Bahçeye Gidiyor

Sıfır Atık Projesi kapsamında okullarda yürütölecek faaliyetler 4,5 milyon TL aktaramayan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, millet bahçeleri için hemen her yıl fahiş harcamaya imza atıyor. Bakanlığın yalnızca 2022 yılında TOKİ marifetiyle inşa ettirdiği millet bahçelerinin maliyeti 6 milyar TL'yi aşılıyor.

TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM ÖNCESİNDE EN FAZLA ÖZEL HARCAMA YAPAN ÜLKEDİR

OECD ölkelerinde ilk ve orta öğretim genellikle zorunlu eğitim olduğundan, bu iki düzeydeki 6 ile 15 yaşları arasındaki kümülatif birim harcamalar, zorunlu eğitim sırasında her birine teorik olarak ayrılacak bütçenin değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır. Ortalama olarak, OECD ölkelerinde 6 ile 15 yaş arasındaki kümülatif birim harcama 105.500 ABD Doları civarındadır. Toplam miktarları ölkeler arasında önemli ölçüde farklılık göstermektedir: Avusturya, Lüksemburg ve Norveç'te 6 ila 15 yaş arasındaki öğrenci başına 150.000 ABD Dolarının üzerinde, ancak Kolombiya ve Türkiye'de 50.000 ABD Dolarının altındadır.

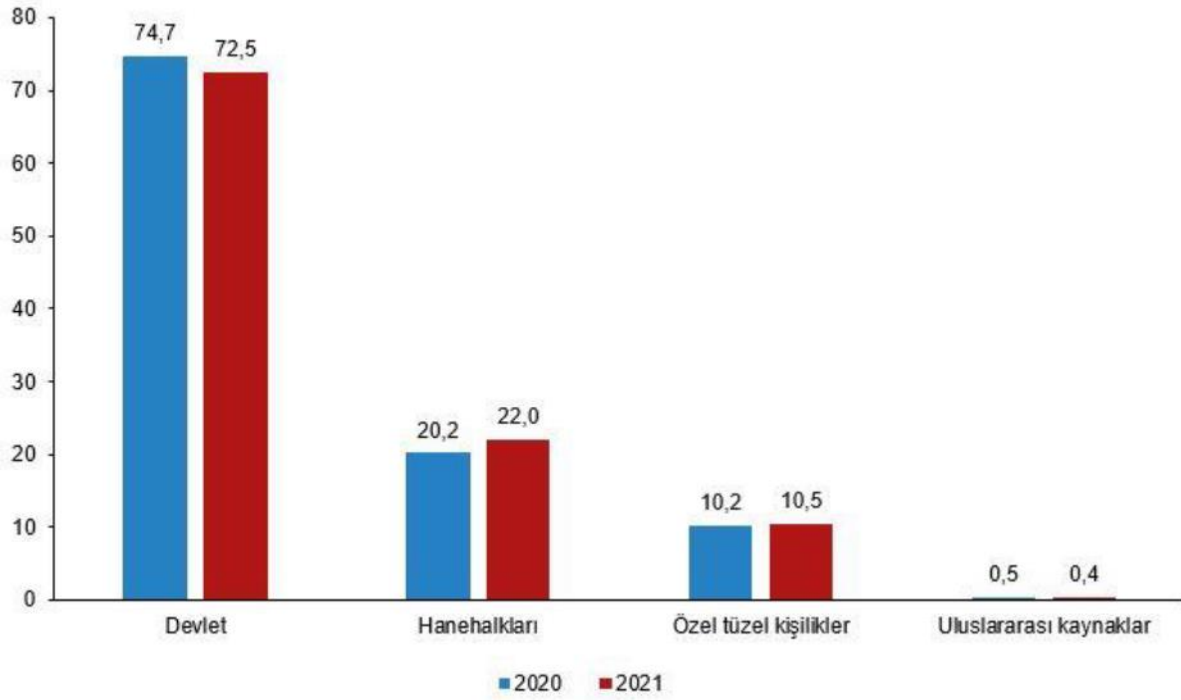
Türkiye, yükseköğretim öncesi kademelerde eğitim kurumlarına yapılan özel harcamalar payının en yüksek olduğu OECD ülkesidir.

OECD ortalamasında yükseköğretim öncesi kademeler için eğitim kurumlarına yapılan harcamaların yaklaşık %90'ı kamu harcamalarından oluşurken Türkiye'de bu oran yaklaşık %75'tir. Bu kademelerde uluslararası kaynakların ağırlığı hem Türkiye hem OECD ortalamasında oldukça düşüktür. Özel harcamalara bakıldığında ise Türkiye'nin yükseköğretim öncesi kademelerde eğitim kurumlarına yaptığı özel harcamalar OECD ortalamasının neredeyse üç katı olmaktadır. Türkiye, yükseköğretim öncesi kademelerde %25 oranı ile eğitim kurumlarına yapılan özel harcamalar payının en yüksek olduğu OECD ülkesidir. Yükseköğretim kademesine bakıldığında OECD genelinde bu kademe yapılan özel harcamaların payının arttığı dikkat çekmektedir. Bununla birlikte Türkiye'de yükseköğretim kademesinde de özel harcamaların payının OECD ortalamasından daha yüksek olduğu görölmektedir. Yükseköğretim kademesinde uluslararası kaynakların payı da genel eğilim olarak artmakla birlikte Türkiye'de uluslararası kaynakların ağırlığı oldukça düşük kalmaktadır. Tüm eğitim kademeleri birlikte ele alındığında Türkiye, yaklaşık %27 oranı ile Şili'den sonra eğitim kurumlarına yapılan özel harcamalar payının en yüksek olduğu OECD ülkesi olmaktadır.

TÜİK VERİLERİNE GÖRE EĞTİM HARCAMALARI

Türkiye'de 2021 yılında yapılan eğitim harcamalarının %72,5'i devlet tarafından finanse edildi. Eğitim harcamaları içerisinde hane halklarının yaptığı harcamaların payı ise %22,0 oldu.

Finans kaynaklarına göre eğitim harcamalarının dağılımı (%), 2020, 2021

Devletten ve özelden hanehalklarına transferleri de içerdiği için eğitim harcamalarının dağılım toplamı 100'ü geçmektedir.

KARMA EĞİTİM SİSTEMİNİN BAŞLICA AVANTAJLARI

Karma eğitim, dünyada ülkelerin, herkese açık, demokratik bir okula doğru ilerleme arzusunun teyit eder. Çünkü karma eğitim veya bu eğitime karşı çıkma, uyumlu bir karşımı olarak toplum olma sorunudur. Kendini ayırmayı ve ayrı tutmayı organize eden eğitim yolları temelinde birlikte yaşamayı nasıl var edebiliriz ki?

Karma eğitim ve karma olmayan eğitim tartışmasında şuna karar verilmelidir. Hangisi cinsiyet ayrımını güçlendirmektedir?

Özel olarak sadece kız ve erkeklere ayrılmış okullarda cinsiyet algısı gerçek olmaktan çok hayali, kalıp yargılara dayanan, birlikte olmanın içinde değil dışında gelişecektir. Karma eğitim her iki cinse, ayrı cins olmanın ötesine geçen arkadaş olma, birlikte öğrenme, birlikte paylaşma imkanları sunar.

Karma eğitim sisteminin en büyük avantajı, kız ve erkek öğrenciler aynı çatı altında okutulduğu takdirde cinsiyete göre ayrı okullara gerek kalmamasıdır. Karma eğitim bu nedenle ekonomiktir.

Eşitlik kavramını anlamaya yardımcı olacaktır. Kız ve erkek öğrenciler karma bir ortamda çalıştıklarında, zihinlerine yavaş yavaş bir eşitlik duygusu yerleşecektir.

Kız ve erkek çocukların ortak eğitimi, gelişimleri üzerinde olumlu etkilere sahiptir. Karma eğitim, çocuklarımızı yeni fikirlere daha açık, diğer insanlara karşı hoşgörülü ve kendi duygularının sorumluluğunu almaya istekli hale getirir.

1. Fırsat Eşitliği

Karma okullarda hem erkek hem de kızlar sınıfta gelişmek için eşit fırsatlara sahiptir. Eşit fırsatlar, öğrencilerin aynı öğretmenlerden öğrenmelerini ve birbirleriyle etkileşim kurmalarını sağlar. Lale Karabıyık CHP İşveren Örgütleri ve Eğitim Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı

2. Cinsiyet Ayrımcılığı Yok

Karma eğitim, cinsiyet ayrımcılığına fırsat vermemesi nedeniyle toplumda yaygın olan cinsiyet ayrımının azaltılması için yardımcı olur.

3. Karşı Cinsin Daha İyi Anlaşılmasını Sağlar

Gençler, özellikle ergenlik çağındakiler, birbirleriyle etkileşime girdikleri için karşı cinsi daha iyi anlayabilirler. Karma eğitim cinslerin birbirlerinden öğrenmelerini teşvik eder.

4. Daha İyi Karar Verme

Karma eğitim uygulanan okullarda öğrenciler sorunları her iki cins olarak birlikte tartıştıkları için daha iyi kararlar alırlar. Kolaylıkla bir erkek öğrenci, kız öğrenciden bir konuyla ilgili tavsiye alabilir..

5. Daha İyi Sosyal Davranış

Karma eğitim uygulayan okullarda, çocuklar gelecekte kendi cinsiyet rollerine uygun en iyi davranışları birlikte kazanırlar. Örneğin okullardaki etkinliklerde üstlendikleri roller onlara yarının toplumu için gerekli davranışlar için bir en doğru olanı bulma imkânı verir. Sınıf başkanın kız öğrenci olması, kız öğrencilerle erkek öğrencilerin birlikte rekabeti bu kazanımları güçlendirir.

6. Daha İyi İletişim

Aynı sistemde, okullarda ve kolejlerde, hem erkekler hem de kızlar etkili bir şekilde iletişim kurmayı öğrenirler. Burada öğrenciler, erkeklerin nasıl düşündüğünü anlayarak onlara bir olgunluk duygusu verir.

7. Daha Fazla Güven

Gençler, özellikle de ergenlik çağındakiler, karma okullardan hoşlanır çünkü hiçbir ayrımcılığa veya tacize uğramadan hem erkek hem de kızlarla etkileşime geçebileceklerini bilirler. Zorbalıktan kaçınabilir ve iyi arkadaşlar edinebilirler.

8. Daha Fazla Disiplin

Karma okullarda öğrenciler, hem erkekler hem de kızlar söz konusu olduğunda disiplinin önemini daha iyi anlıyor. Bu da akademik olarak daha iyi sonuçlar elde etmelerine yardımcı olur.

9. Daha İyi Konsantrasyon

Her iki cinsin birlikteliği, birlikte yapılacak işlere daha konsantre olmalarına yardımcı olur. Birbirlerinin nasıl düşündüklerini bilirler.

10. Geliştirilmiş Tutumlar

Karma okullarda, öğrencilere iyi tutumlara sahip olmanın önemli olduğunu öğretilir. Karma eğitim, onları işte veya okulda yaşamlarında karşılaştıkları sorunlara daha eşitlikçi, ayrımcılığa fırsat vermeyen iyi çözümler geliştirmeye teşvik eder.

11. Daha Olgun Olma

Karma eğitimin en büyük avantajı olgunluktur. Çünkü gençler her iki cinsiyetle de etkileşime girdikleri için daha olgun olmayı öğrenirler. Bu, büyüdükçe daha iyi kararlar almalarına yardımcı olur. Karma eğitim veren okullar, insanların tek bir insan ırkı olarak barış ve uyum içinde yaşamak zorunda kalacakları geleceği yansıtır.

12. Kültürler Arası Deneyim

Karma okullar, öğrencilerin farklı kültürlerden olsalar bile uluslararası kalkınmanın bir parçası olmanın önemini öğrenmelerine yardımcı olur. Örneğin, 17 yaşındaki bir erkek çocuk, her iki cinsiyeti de kapsayan bir şeye katılması gerektiğini bildiği için olgun bir tutum benimseyebilir.

13. Zorlukları Daha Güçlü Biçimde Aşmak

Karma okullar, çocukların birbirlerinin nasıl düşündüğünü bildikleri için bazı zorlukların üstesinden gelmelerine yardımcı olabilir ve bu da onların hayatlarında karşılaştıkları sorunlara daha iyi çözümler geliştirmelerine yardımcı olabilir. Karma okullarda, cinsiyet eşitliği, bir toplumun nasıl geliştiğinin yanı sıra nasıl ilerlediğinin de önemli bir barometresi olabilir.

14. İlişkilerde Güven

Karma eğitim veren okullarda, gençler erkeklerin nasıl düşündüğünü anlar ve bu da onların özellikle karşı cinsle olan sosyal ilişkilerinde daha fazla güven geliştirmelerine yardımcı olabilir. Örneğin, lise sonrası eğitimde hayata birlikte atıldıklarında ilişkileri devam eder.

15. Daha Yaratıcı Olma

Karma Okul sistemi, yeni fikirler keşfettikleri için karşı cins için daha iyi bir ortam yaratır. Örneğin karma okullarda, genç erkekler ve kadınlar görevlerini yerine getirirken yaratıcılığı uygulamayı öğrenirler, bu da onların daha iyi sonuçlar elde etmelerine yardımcı olabilir.

16. Daha Başarılı

Karma okullarda öğrenciler, çalışmaları ile sosyal yaşamları arasında denge kurmanın önemini takdir etmeyi öğrenirler. Kız erkek öğrenciler olarak birbirlerine rol modeli olurlar.

17. Daha İyi Entegrasyon

Karma eğitim sistemi, daha iyi iletişim sayesinde kız ve erkek çocukların topluma entegrasyonunu artırabilir.

18. Daha Fazla Koruma

Karma okullarda karma eğitim taciz, ayrımcılık ve zorbalığa karşı koruyucudur. Karma eğitim zorbalıktan kaçınmalarına ve iyi arkadaşlar edinmelere yardımcı olabilir.

19. Daha Fazla Grup İçinde Yer Alma

Karma eğitim veren okul, öğrencilere farklı kültürlerden aynı cinsiyetten kişilerle etkileşim kurma fırsatı sunarak onların birbirlerini daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir. Birlikte veya ayrı gruplar içinde yer almalarına fırsat sunar.

20. Daha Fazla Öğrenme Süreci

Karma eğitim sistemi, erkek ve kız çocukların birlikte öğrenmeleri için fırsatlar yaratır. Birlikte öğrenmenin olumlu etkisini yaşarlar.

21. Daha İyi Akran Etkileşimi

Günümüz dünyasında ebeveynler, çocuklarının her iki cinsiyetle de etkileşim kurmasını istiyor. Çünkü hayatın kendisi karmadır. Ayrıca gelecekte sahip olacakları mesleklerin de cinsiyeti yoktur.

22. Ekonomik Olma

Her cins için ayrı okul kurmak, öğretmen istihdam etmek pahalıdır. Eğitim hakkını yaygınlaştırmak açısından karma eğitim daha tercih edilir niteliktedir.

23. Demokratik ve Eşitlikçi Olma

Karma eğitim okulları, demokratik ve eşitlikçi bir toplumun ilk nüvelerinin oluşturur. Toplumların demokratikleşmesinde tek başına olmasa da olması gereken ilk koşuldur. Lale Karabıyık CHP İşveren Örgütleri ve Eğitim Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı

GERİCİ KUŞATMA TAM GAZ

Gericı baskı ve kuşatmalar tam gaz sürüyor. RTÜK, dijital platformlara ceza yağdırdı. Sinop'ta düzenlenecek Kuzey Fest gerekçe gösterilmeden yasaklandı.

Seçim sonrası baskıları artıran iktidar, toplumsal yaşamı kuşatmaya devam ediyor. Valilikler eliyle keyfi şekilde konser ve festival yasakları, tarikat ile cemaatlerin hedef göstermesiyle başlayan linç dalgası, medyaya yönelik RTÜK sopası her geçen gün şiddetini artırıyor. Son günlerde yaşanan gericı baskılar şöyle:

•Yozgat'ta Sarıkaya Belediyesi tarafından 6 Ağustos Pazar günü gerçekleştirilecek olan Cem Adrian konseri, sosyal medyadaki hedef göstermelerin ardından maddi anlaşmazlık gerekçe gösterilerek iptal edildi. Adrian'ın LGBTİ+ haklarını savunduğu için konserin iptal edildiği belirtildi.

Sarıkaya Belediye Başkanı Ömer Açık el ise yaptığı açıklamada "6 Ağustos'ta yapacağımız Cem Adrian konseri organizasyon firması ile yaşadığımız maddi anlaşmazlık nedeniyle iptal edilmiştir" dedi. Eski Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek, konser afişini paylaşarak Cem Adrian'ı hedef almış ve "İnanamıyorum... Ama merak etmeyin... Buna müsaade etmeyecek sorumlu yiğit insanlar var. Yarını bekleyin inşallah..." demişti.

Gerekçesi Sunulmadı

•Aralarında İlim Yayma Cemiyeti, İHH ve MÜSİAD gibi kuruluşların da yer aldığı Balıkesir Sivil Toplum Platformu, çağdaş festivallerin 'isyan ve başkaldırı'ya yönlendirdiğini savunarak yasaklanmasını istemişti. Birçok konser valilikler ve AKP'li belediyeler tarafından iptal edilirken 3-6 Ağustos'ta yapılacağı günler öncesinden açıklanan ve

binlerce bilet satılan Kuzeyfest'e de izin çıkmadı. Sinop'ta düzenlenecek Kuzey Fest valilik tarafından gerekçe gösterilmeden iptal edildi. Açıklamada sadece "Kuzey Fest etkinliğinin yapılması tarafımızca uygun görülmemiştir" dendi. Festivali düzenleyen organizasyon şirketi, yürütmeyi durdurma için başvuru yaptı. Sosyal medya hesabından açıklama yapan Kuzey Fest, "Adaletin hiçbir baskı altında kalmadan, kendi hür iradesiyle toplum vicdanını rahatsız etmeyen bir karar vereceğine inancımız tam. Süreçle ilgili bilgi aktarımına devam edeceğiz" ifadelerini kullandı.

•Beyoğlu'nda sosyal medyada 'hızlı flört değiştirme' etkinliği yapıldığı iddiasıyla hedef alınan kafe kapatıldı. Kafenin işletmecilerinden Kaan Gür, etkinliğin sosyal medyada yer aldığı gibi olmadığını savunarak "Bir etkinlik için bizim dükkanımızı kiralamışlardı. Business etkinliği, insanlar burada tanışıyor, iş ortaklığı doğuyor. Buraya mühendisler, mimarlar geliyor, iş yapan insanlar geliyor. Bunu kamuoyunda tamamen bambaşka anlattılar. Eş değiştirmeli partiler olduğunu lanse ettiler. Böyle bir şey asla yok" dedi

RTÜK Ceza Yağdırdı

•Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Netflix, Disney+, Prime Video, Mubi, Bein ve Blu TV'deki birçok yapıma 'toplumsal ve kültürel değerlere ve Türk aile yapısına aykırı' olduğu gerekçesiyle para cezası uygulama kararı verdi. Üst Kurul, Netflix'in iki ayrı dosyasını karara bağladı. İlk rapor 'Anne' isimli yapımına geldi. İzleme raporunda, "Filmde cinsiyetin, cinselliğin ve ilişkilerin sınırlarının tanınmaması, cinsiyet temelli alternatif ideal bir dünya kurgulanması, evrensel aile formunun değiştirilmesi, yoğun müstehcenlik içeren sahnelerin detaylı bir şekilde gösterilmesi ve tüm bunların normalleştirilmesi ve hatta 'sağlıklı' olarak tanımlanması ailenin korunması ilkesine aykırı olarak değerlendirilmiştir" ifadeleri ön plana çıktı. Netflix'in "Elite" isimli yapımı da RTÜK merceğine takıldı. Üst Kurul, ilgili içeriği yayımlayan Netflix'in 6112 sayılı Kanun'da geçen "Yayın hizmetleri, toplumun milli ve manevi değerlerine, genel ahlaka ve ailenin korunması ilkesine aykırı olamaz" hükmü ihlal ettiğine karar verdi.

Disney+'da yayımlanan "Love, Victor" dizisinin 2. Sezonunda yayınlanan "Seks Kabini" isimli 4. bölümündeki sahneler için toplumu rahatsız edici ve ahlaka aykırı davranışlar içerdiği yönünde rapor hazırlandı. Hazırlanan raporu müzakere eden RTÜK, Üst Kurul uzmanlarının görüşlerini yerinde bularak üst sınırdan idari para cezası kararı verdi. Amazon Prime Video'da yayımlanan "Modern Love" isimli yapımda ise toplumun manevi değerlerine ve ailenin korunması ilkesine aykırı olduğu kanaatine varan RTÜK, yayıncıya üst sınırdan idari para cezası uyguladı. Mubi platformunda yer alan "Ateşli Oda" adlı film de rapora konu oldu.

Her iki filmdeki ilişkilerin ve sahnelerin yayıncılık ilkelerine aykırı olduğu tespit edildi. Toplantıda, Yasa'da geçen "Yayın hizmetleri, toplumun milli ve manevi değerlerine, genel ahlaka ve ailenin korunması ilkesine aykırı olamaz" hükmünü ihlal eden yapımlar için üst sınırdan idari para cezası kararı aldı.

Verilen kararların dışında RTÜK, Türk aile yapısı, milli manevi değerler, Türkiye'nin bölünmez bütünlüğü gibi hassas konularla alakalı yayın politikaları noktasında dijital internet platformu yayıncılarıyla eylül ayında kapsamlı bir toplantı düzenlenmesi amacıyla yayıncıların Ankara'ya çağırılmasına karar verdi.

TGC Tepki Gösterdi

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti (TGC), RTÜK'ün dijital platformlara verdiği cezayla ilgili açıklama yaptı. Açıklamada şu görüşler yer aldı: "RTÜK Netflix, Disney+, Amazon Prime Video, Mubi, Bein ve Blu TV'ye verdiği cezalara ilgili olarak da toplumsal ve kültürel değerler ile Türk aile yapısına aykırılık iddiasında bulundu. Anlaşılan o ki RTÜK değişen dünya düzenini, temel insan hak ve özgürlüklerini kavrayamadığından yine karartma ve yüksek para cezalarıyla yayınlara yön vermeye çalışmaktadır."

SİNOP'TA 3 YILDIR YAPILAN FESTİVALE 'GEREKÇESİZ' YASAKLAMA

Sinop'ta 3 yıldır düzenlenen Kuzey Fest, Sinop Valiliği tarafından gerekçe gösterilmeden yasaklandı. Yasak akıllara gericiilerin festivallere yönelik hedef gösteren açıklamalarını getirdi.

Festivaller bir yandan gericiiler tarafından hedef gösterilirken diğer taraftan da resmi makamlarca engelleniyor.

Geçen günlerde birçok ildeki islamcı örgütlerin imzalarıyla yayımlanan açıklamalarda festivaller hedef gösterilmişti.

Sanatçı Cem Adrian'ın Yozgat Sarıkaya'da 6 Ağustos'ta vereceği konser de konsere kısa bir süre kala iptal edildi. Yasaklara ve engellemelere Sinop'ta 3 yıldır yapılan Kuzey Fest de eklendi.

Günler Kala...

Sinop'ta 3- 6 ağustos tarihleri arasında yapılması planlanan ve onbinlerce bilet satışının yapıldığı Kuzey Fest adlı festivale Sinop Valisi Erol Karaömeroğlu'ndan izin çıkmadı. 2020- 2021 ve 2022 yıllarında aynı Vali tarafından izin verilen festivalin yasaklanması dikkat çekti.

Yasak kararı yazısında gerekçeye yer verilmediği görüldü. İlgili yazıda 'Kuzey Fest etkinliğinin yapılması tarafımızca uygun görülmemiştir' denildi. Kuzey Fest'i düzenleyen organizasyon şirketi 'gerekçesiz ' yasak kararını yürütmeyi durdurma talebi ile yargıya taşıdı.

Ne Diyeceğimizi Bilemiyoruz

Festival organizatörü Serdar Can karar karşısında şaşırıklarını söyledi. Can "Öylesine şaşkınsınız ki ne diyeceğimizi bilemiyoruz. Çünkü Sinop'ta 3 yıldır yapılan Kuzey Fest'te her şey aynı. 3 yıldır izin veren Vali aynı, şehir aynı, festival alanı aynı, firma olarak bizler aynı. Ortada bir gerekçe de yok. Yalnızca Sayın Vali uygun görmemiş, bu var. Önceki yıllarda toplumun bu festival nedeni ile huzurunu kaçıracak tek bir olay yok.

Kaldı ki, geçen yıl Sinop emniyet müdürlüğü festivalde sahne almış durumda. Alanda 15-20 bin genç olunca Sinop Emniyeti izin istedi ve sahneye çıkarak İçişleri Bakanlığının 'Kadına El Kalkamaz' kampanyasını tanıttı, sonraki gecede de uyuşturucuya karşı mücadele konusunda 20 bin gence bilgi aktarıldı. Resmi kıyafetli polislerin sahne aldığı bir organizasyon neden yasaklanır bilmiyoruz" dedi.

TESLİM OLMAYANLARIN ÜLKESİ

Dört koldan saldıran iktidar emekçiyi, kadını, doğayı hedef aldı. Baskılara rağmen toplumsal muhalefetin nabzı atmaya devam etti. İşçiler fabrikalarda greve giderken gerici kuşatmaya karşı çıkan kadınlar sokaklara çıktı. Sosyalistler de zamları protesto etti.

Tüm devlet imkânlarını seferber eden Saray yönetimi seçimleri kazansa da toplumsal muhalefetin nabzı ülkenin dört bir yanında atmaya devam ediyor. Fabrikalarda, şantiyede, tersanede işçiler, taşrada çiftçiler, gerici kuşatmaya karşı kadınlar, sefalet düzenine karşı emekliler, zamlara karşı sosyalistler, kamyoncular, doğanın sömürülmesine karşı köylüler ve çevreciler direniyor. İktidar, sahip olduğu kolluk kuvvetiyle, yargı sopasıyla, baskı ve yasaklarla her alanı kuşatsa da halk bu düzene boyun eğmeyerek direneceği mesajını veriyor.

Seçimden bu yana geçtiğimiz yaklaşık 2 aylık süreçte irili ufaklı mücadeleler şöyle:

Çiftçiler

Tarımda üretim durma noktasına gelirken çiftçiler AKP'nin politikalarını protesto etti. Niğde Ulukışla ilçesine bağlı Darboğaz köyünde yaşayan kiraz üreticileri, kirazın para etmediğini söyleyerek Ulukışla ve Pozantı arasında bulunan E90 karayolunu kapattı. Kirazlarını satamamaktan şikâyet eden Darboğaz köylüleri, Niğde Valisi ve Ulukışla Kaymakamı'nın kendilerini dinlemesi için yanlarına gelmesini istedi ve kirazlarını yola döktü.

Urfa'da ise temmuz ayının ilk haftasında 5 gündür elektrik verilmediği için arazileri susuz kalan çiftçiler, protesto için lastik yakıp taşlarla yolu kapattı. Uzun araç konvoyunun olduğu eylemde yolu açmayan çiftçilere güvenlik güçleri müdahalede bulundu, 20 kişi gözaltına alındı.

İşçiler

23 Haziran'da İTÜ'de toplu iş sözleşmesi görüşmelerinin tıkanması üzerine TEZ-KOOP-İŞ'e üye İTÜ işçileri, üniversitede yürüyüş ve basın açıklaması gerçekleştirdi. Sendikanın Genel Örgütlenme Sekreteri Duyar "TEZ-KOOP-İŞ üyesi İTÜ işçileri emeğinin karşılığını masada alamazsa sendikali olmaktan aldığı güçle, anayasal haklarını kullanmaktan; üniversite kampüsünü eylem alanına çevirmekten çekinmeyecektir" ifadelerini kullandı.

16 Temmuz'da Kocaeli Gebze'de bulunan Corning Kablo fabrikasının Lastik-İş Sendikası'na üye işçiler, toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşma sağlanamaması üzerine greve çıktı. Sefalet ücretine karşı greve başlayan işçiler, kavurucu sıcak altında fabrika önünde direnişe devam ediyor.

15 Temmuz'da Tersane İstanbul'daki Rixos Otel'i inşaatında yaklaşık 250 işçi barınma, hijyen, havalandırma ve yemek sorunlarına karşı direniş başlattı. İşçilerden 7'si işten çıkarıldı. Tersaneye giriş ve çıkış saatlerinde de kısıtlamaya gidildiğini, gece 12'den sonra girişin yasaklandığını kaydeden işçiler, kafe ve dinlenme alanlarının da kapatılarak sosyalleşmelerinin önüne geçildiğini aktardı.

21 Temmuz'da Diyarbakır, Urfa, Mardin, Batman, Siirt ve Şırnak'ta, Dicle Elektrik (DEDAŞ) çalışanları, greve gitti. Şirket çalışanları özlük hakları ve maaş zammı için greve çıktılar. Diyarbakır DEDAŞ ana binanın önünde bir araya gelen işçiler, talepleri kabul edilene kadar süresiz oturma eylemi başlattı.

Karşıyaka Belediyesi işçileri de alacaklarının ödenmesi talebiyle başlattıkları eylemlerin üçüncü günü olan 24 Temmuz'da belediye binası önünde açıklama yaptı.

İzmir Bornova Işıkkent'te bulunan nakliyeciler sitesinde kamyoncular akaryakıt zamlarına karşı eylem yaptı.

Kadınlar

İktidar seçim sonrası karma eğitimi de hedef aldı. Temmuzun ilk haftasında İzmir'de "kız okulları" açıklamasıyla cinsiyetçi eğitim önerisi yapan Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'i protesto eden kadınlar, "Liseleri cinsiyetçi kodlarla kız erkek olarak ayırma girişimi, kadın üniversiteleri ve şimdi kız okulları ile kamusal alanın tamamen cinsiyete dayalı olarak yeniden inşa edilmeye çalışıldığının farkındayız" dedi.

İstanbul'da ise Kadınlar Birlikte Güçlü Platformu'nun çağrısıyla İl Milli Eğitim Müdürlüğü önünde toplanan kadınlar da Bakan Tekin'in "Kız okulları açabilmeliyiz" açıklamasını protesto etti.

Mersin Kadın Platformu, son dönemde Mersin'de artan kadın cinayetlerine dikkat çekmek amacıyla basın açıklaması düzenledi. Pozcu Koton önünde yapılan açıklamada kadınlar, "Katledilen kadınlar isyanımızdır" pankartı ve "Erkek şiddetiyle aramızdan alınan kız kardeşlerimiz için isyandayız" dövizleri taşıdı.

Öğrenci Velileri

Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı arasında imzalanan "Çevreme Duyarlıyım, Değerlerime Sahip Çıkıyorum İş Birliği Protokolü (ÇEDES)" ülkenin dört bir köşesinde protesto edildi. Haziran başı itibarıyla başlayan eylemlerde iktidarın gerici politikalarına karşı mücadele etmenin önemi vurgulandı.

Laik eğitimi hedef alan politika ve uygulamalara karşı başta Eğitim-Sen ve Veli-Der olmak üzere birçok sivil toplum kuruluşu, kadın örgütü, siyasi parti, öğrenci ve veli uygulamayı protesto etti.

SOL Feminist Hareket'ten yapılan açıklamada da ÇEDES protokolünün toplumsal cinsiyet eşitliğini hedef aldığı vurgulanırken "Protokolün içeriği kamusal, laik, bilimsel eğitim hakkını, karma eğitim hakkını, toplumsal cinsiyet eşitliğini yok saymaktadır ve açıkça İslami rejim deklarasyonudur" ifadelerine yer verildi.

SOL Parti de 15 Haziran'da İzmir'de imamın görevlendirildiği Narlıdere İlhan Onat İlkokulu önünde eylem yaptı. Açıklamada "İmam değil, laik ve çağdaş eğitim istiyoruz" denildi.

Kamyoncular

Peş peşe gelen akaryakıt zamları halkı canından bezdirdi. 17 Temmuz'da İzmir Bornova Işıkkent'te bulunan nakliyeciler sitesinde kamyoncular akaryakıt zamlarına karşı eylem yaptı. Nakliyeciler sitesinde toplanan kamyoncular alkış ve ısıklarla zamları protesto etti. 300'den fazla kamyoncu, kazançlarının artan zamlar karşısında akaryakıtta gittiğini söyleyerek, "Devlet nerede?" diye sordu. Site içerisinde alkış ve ısıklarla zamları protesto eden kamyoncular, zamların geri çekilmesini talep etti.

Emekliler

Temmuz döneminde maaşlara yüzde 25 zam yapılmasına tepki gösteren emekliler Ankara, Mersin ve Kocaeli'de eylem yaptı. Emekli sendikaları, en düşük maaşın 15 bin liraya çıkarılmasını talep ediyor. Tüm Emeklilerin Sendikası Genel Merkez üyeleri de 24 Temmuz'da Ankara'daki Ulus Meydanı'nda toplandı. Emekliler, "İnsanca yaşamak istiyoruz", "Saray'a değil emekliye bütçe", "Birleşe birleşe kazanacağız" sloganları attı. Kocaeli'de Ankara'ya yürümek isteyen emekliler de Gebze İlçe Jandarma Komutanlığı tarafından izin verilmeyince Gebze meydanındaki Çamlık Parkı'nda oturma eylemine başladı. Aynı gün İzmir, Samsun ve Adana'da da DİSK Emekli-Sen üyeleri, maaşlarına yapılan yüzde 25'lik zammı protesto etti. Emekliler, "Ülkemiz emeklilerin yaşam hakkının tanınmadığı bir ülke görünümünde" dedi. DİSK Emekli-Sen Adana'da emeklileri sefalete mahkûm eden yüzde 25 zamma simit yiyerek tepki gösterdi. Emekliler, geçinemediklerini vurgulayarak, "Bu maaşlarla gelin siz yaşayın" mesajı verdi.

Köylüler/Çevreciler

Akbelen Ormanı'nda ağaç kesimine karşı köylülerin ve çevrecilerin başlattığı nöbet de sürüyor. Muğla'nın Milas ilçesindeki Akbelen Ormanı'nda açılmak istenen kömür madenine karşı çıkarken Ormandan ağaç kesim seslerinin yükselmesi üzerine köylüler, TOMA'nın önünü keserek oturma eylemi başlattı. Çevre savunucularının çağrılarının ardından bölgeye çok sayıda yurttaş destek için geldi, jandarma müdahalesi sonrasında ise aralarında avukat İsmail Hakkı Atal, İkizköy Çevre Komitesi'nden Hasan Yorulmaz ve MUÇEP'den Fidan Eroğlu'nun da bulunduğu 8 kişinin gözaltına alındığı, dört kişinin ise yaralandığı öğrenildi. Akbelen direnişi devam ediyor.

Depremzedeler

Hatay'da, 6 Şubat depremlerinin ardından başlayan su sorunu hâlâ devam ediyor. Hava sıcaklığının giderek yükseldiği bölgede, su sıkıntısının çözüme kavuşmasını isteyen depremzedeler, 17 Temmuz'da büyükşehir belediyesine bağlı HATSU'da eylem yaparak, "Deprem öldürmedi ama susuzluk öldürecek" dedi. Sorunun çözümü için adım atılmasını isteyen vatandaşlar, "Deprem öldürmedi ama susuzluk öldürecek" diyerek, yetkililere seslendi.

KKTC EKONOMİSİNDE YIKIM

Kıbrıs Barış Harekâtının 49. yıldönümünde bir kez daha sorunun çözümünde yeni bir açılımın zor görüldüğü ortaya çıktı. İktidar iki devletli çözümden geri adım atılmayacağını yinelerken, Maraş'ın imar ve ikamete açılması konusunda da Körfez ülkelerine bazı vaatlerde bulunduğu belirtiliyor. KKTC'nin içinde olduğu ağır ekonomik kriz yanında, AB-Türkiye ilişkilerinde GKRY vetosu da bir başka açmaz!

20 Temmuz anma törenlerinde Ercan Havaalanı terminal binasını açan Cumhurbaşkanı Erdoğan, havaalanının uluslararası uçuşlara açılmasını beklediklerini dile getirirken, eş zamanlı olarak **Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin (GKRY) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)** limanlarına yönelik ambargo kararı geldi. KKTC limanlarının ambargoya alınması, ağır ekonomik kriz içindeki KKTC ekonomisine ikinci bir yıkım oldu. Kıbrıs müzakerelerinde Türkiye ve KKTC yönetiminden yapılan açıklamalarda adada **'iki devletli çözüm'** dışındaki müzakerelere kapıların kapalı olduğu yeniden vurgulandı.

AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Yüksek Komiseri Josep Borrell; Türkiye'nin AB ile tekrar yakınlaşmasında Kıbrıs'ın önemli rol oynayacağını belirterek, Kıbrıs sorununun **Birleşmiş Milletler (BM)** kararlarına uygun olarak çözülmesi Türkiye-AB arasındaki olası yeniden yakınlaşma sürecinin 'anahtarı' olacağını ifade etti. İlişkilerin canlandırılması için **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHM)** belirlediği şekilde Türkiye'nin temel özgürlükler ve değerlere uyum, hukuk devleti, AİHM kararlarının uygulanması vb. başlıklarda atması gereken adımların önemli rol oynayacağını belirtti.

İktidarın bu yönde yakın dönemde bir adım atma, AİHM kararlarını uygulama, temel hak ve özgürlükleri genişletme niyeti görünmüyor. KKTC'nin dünyadan tecridini kaldırmaya yönelik girişimler, müzakere sürecinin başlatılması yönünde de olumlu bir gelişme söz konusu değil. KKTC'ye 4,5 milyar liraya inşa ettirilen Cumhurbaşkanlığı külliyesine harcanan kaynakların, KKTC halkının ve ülkedeki ekonomik krizin çözümüne harcanması talepleri giderek yükseliyor. KKTC Büyükelçisi Metin Feyzioğlu'nun Maraş'ın açılmasına ilişkin hazırlıkları dile getirmesinin ardından KKTC ve Arap medyasında yer alan haberlerde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Körfez ülkelerine düzenlediği ziyarette KKTC'nin kapalı Maraş bölgesinin imara ve ikamete açılması, başta Katar ve BAE olmak üzere bu bölgede turizm yatırımları yapılması yönünde görüşmeler yapıldığı dile getirildi. Böyle bir adımın BM kararlarına aykırı olacağı, Türkiye ve KKTC açısından yeni sorunları ve yaptırımlar beraberinde getireceği söylenebilir. AB ilişkilerinin canlandırılmasının gerisinde ekonomik güçlükler yatarken, sürece yönelik dile getirilen Kıbrıs ve İnsan Hakları koşullarının yanında AB üyesi GKRY'nin veto olasılığını göz ardı etmemek durumundayız. Türkiye ile ilgili müzakere fasıllarının açılmasını Fransa ile veto eden GKRY ve Yunanistan, şimdi de ilişkilerin yeniden canlandırılması girişimlerine veto engelini çıkartabilir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın NATO zirvesinde Yunanistan Başbakanı Mitçotakis ile yaptığı ikili görüşmede iki ülke arasında Ege ve Doğu Akdeniz'de gerilimi azaltma, sorunları müzakereyle alma yönündeki yaklaşıma karşılık Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'ni (GKRY) tanımayan Türkiye açısından çözüm kolay görünmüyor.

RUSYA, KARADENİZ TAHİL KORİDORU ANLAŞMASI'NDAN ÇEKİLDİ.

Süresi 17 Temmuz'da dolan Karadeniz Tahıl Koridoru Anlaşması, Rusya'nın anlaşmadan çekildiğini ilan etmesiyle yürürlükten kalktı. Anlaşmanın tarafı konumundaki Türkiye'nin girişimleri sonuç vermedi. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Rusya Devlet Başkanı Putin'in Ağustos'ta Türkiye'ye geleceğini ifade etmesine karşın Rusya tarafı böyle bir sürecin söz konusu olmadığını duyurdu.

Rusya, **Ukrayna ve Rusya tahılının dünya pazarlarına ulaştırılmasını sağlayan Karadeniz Tahıl Koridoru Anlaşması'ndan** 17 Temmuz'dan itibaren çekildiğini açıkladı. Türkiye ve Birleşmiş Milletler'in (BM) girişimiyle her iki ülke ile ayrı ayrı imzalanan anlaşma üçer aylık sürelerle uzatılıyordu. Gerek tahıl anlaşmasının 2 ay uzatılması gerekse BOTAS'ın Rusya'ya 12 milyar dolarlık doğalgaz ödemesinin 2024 yılına ertelenmesi Rusya Devlet Başkanı Putin'in, AKP ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'a seçim desteği olarak devreye koyulmuştu. Nitekim bu erteleme sayesinde iktidar seçim kampanyasında Mayıs ayında hanelere bir ay bedava doğalgaz verme imkanına kavuşmuştu.

NATO zirvesi öncesi iktidarın Ukrayna'ya yaklaşması, NATO üyeliğine destek verdiğini ilan etmesi, Rusya'yı rahatsız etti. Bu çerçevede Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Dışişleri Bakanı Hakan Fidan'ın telefon diplomasisine rağmen Rusya 17 Temmuz'da dolan sürenin ardından anlaşmadan çekildiğini Türkiye ve BM'ye bildirdi. Anlaşmada, BM, AB ve ABD tarafından Rusya'ya verilen sözlerin tutulmaması, Rus tahılı ve gübresinin ihracına, Rus kargo gemilerine yönelik taahhütlerin tutulmaması gerekçe gösterildi. Rusya, savaş halinde olduğu Ukrayna'nın anlaşma sayesinde bugüne kadar 30 milyon ton hububat ihraç ederek 750 milyon dolar gelir elde ettiğini, Rusya'nın daha fazla buna izin vermeyeceğini duyurdu. Rusya BM'ye yaptığı bildirimde de Tahıl Anlaşması ile verilen taahhütlerin tutulması için 90 gün süre verdiğini iletti. Cumhurbaşkanı Erdoğan Tahıl Anlaşması konusunda Putin ile ortak görüşe sahip olduklarını ve Putin'i ikna edeceğini düşündüğünü, Rusya Devlet Başkanının ağustos ayında Türkiye'ye geleceğini ifade etti. Ancak Rusya'dan yapılan resmi açıklamada Putin'in ziyareti için bir program ya da tarih belirlenmediği kaydedildi.

Rusya Savunma Bakanlığı da 20 Temmuz'dan itibaren Ukrayna limanlarına giden tüm gemilerin 'potansiyel askeri yük taşıyıcısı' olarak değerlendirileceğini ve 'hedef olacağını' ilan etti. Rusya Savunma Bakanlığının açıklaması **Ukrayna limanlarına gidecek Türk gemilerinin de hedef alınabileceğini** gösteriyor. Bugüne kadar Ukrayna-Rusya arasında 'tarafsızlık ve iki tarafla da diyalog' politikası izleyen iktidarın acil kaynak ihtiyacının dayatmasıyla NATO zirvesi öncesi ABD-AB ile yaklaşma, İsveç'in üyeliğine onay tavrına yönelmesine Rusya'nın bir karşılık vermesi ihtimal dahilindeydi. Tahıl anlaşmasının uzatılmaması bu adımlardan ilki, Ukrayna limanlarına giden gemilere 'vururuz' tehdidi ikincisi olarak görülebilir.

Her ne kadar Ukrayna savaşı nedeniyle Rusya'nın dışa açılan, denizyolu ve hava sahası açısından yegâne soluk borularından birisi Türkiye olsa da turizm, yaklaşan kış öncesi enerji-doğalgaz, ihracat açısından Rusya'ya olan bağımlılık nedeniyle Rusya'dan bazı karşı hamleler gelmesi olasılığını göz ardı etmemek gerekebilir.

TÜRKİYE SİĞINMACI SORUNUNUN YÜKÜNÜ TAŞIMAYA MAHKUM!

AB ile Tunus arasında imzalanan Mülteci ve Geri Kabul Anlaşması'nda AB'nin dayattığı ancak Tunus'un kabul etmediği koşullar, iktidarın 2016'da AB ile imzaladığı anlaşmada Türkiye'yi nasıl ateşe attığını gösterdi. Tunus, AB ülkelerine Tunus üzerinden iltica eden ve talepleri kabul edilmeyenlerden sadece Tunus vatandaşlarını geri alacak!

AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, Hollanda Başbakanı Mark Rutte ve İtalya Başbakanı Giorgia Meloni tarafından Tunus'ta imzalanan Mülteci ve Geri Kabul Anlaşması Mutabakatı AB'nin tüm dayatma ve ısrarlarına rağmen Tunus'un istediği şekilde gerçekleşti. Tunus, Sahra Altı Afrika ülkeleri ve Tunus vatandaşlarının kaçak yollarla AB ülkelerine geçiş yaparak sığınma ve iltica talep ettikleri önde gelen ülkelerden birisi. Tunus AB ile imzaladığı Geri Kabul Mutabakatında sadece AB'ye iltica eden ve iltica talepleri kabul edilmeyen Tunus vatandaşlarını geri almayı kabul etti. AB, bu mutabakat karşılığında IMF ile müzakereler yürüten Tunus bütçesine 150 milyon euro, Tunus ile İtalya arasında yenilenebilir elektrik enerjisi iletim projesi ELMED için 307,6 milyon euro ve 11 Akdeniz ülkesini deniz altından birbirine bağlayacak fiber optik kablo iletişim ve internet teknolojisi projesine ise 150 milyon euro destek sağlayacak. AB, benzer geri kabul anlaşmalarını Fas ve Mısır ile de yapmak için müzakereler yürütüyor.

İktidar 7 yıldan bu yana yürürlükteki AB Mülteci ve Geri Kabul anlaşması ile Türkiye üzerinden AB'ye geçtikleri saptanan başta Suriyeliler ve Afganlar olmak üzere, Irak, Afrika ülkeleri vatandaşlarının tümünü geri almayı taahhüt etti. O dönemde 3 milyar euro finansman karşılığında kaçak göçmenleri, mültecileri geri almayı kabul eden iktidarın bu tavrından dolayı Türkiye bugün, Avrupa'nın kaçak-düzensiz göçmen, sığınmacı, mülteci deposu konumunda. Bir yandan sınırlarımızı kolayca aşarak ülkemize gelen sığınmacılar, AB ile imzalanan anlaşma nedeniyle Avrupa'ya geçmelerine izin verilmeksizin Türkiye'de tutulurken diğer yandan Türkiye'den AB ülkelerine geçmeyi başaranlar da yakalandıklarında Türkiye'ye iade ediliyor.

✓ İktidar; AB ile ilişkileri canlandırmayı gündeme getirirken, bir taraftan da 'daha yüksek meblağlı bir finansal destek' karşılığında Mülteci ve Geri Kabul Anlaşmasını müzakere etmeyi planlıyor.

Ekonomiden gündelik hayata, kültürel çatışmadan kadınlara ve çocuklara yönelik artan tehdit ve tacizlerle her geçen gün Türkiye'nin geleceğine yönelik sorunlar katlanarak büyüyor. Resmi rakamlarla 5 milyonu, gayri resmi olarak 8-10 milyonu bulan ilave bir nüfusu barındırmak, beslemek zorunda kalan ülkemizin ağırlaşan ekonomik sorunlarında milyonlarca sığınmacının varlığından kaynaklı etkiler hesaplanmıyor.

Tunus, kendi vatandaşlarını geri almayı AB'ye kabul ettirerek hem vatandaşlarının kaçak yollarla ülkeden göç etmesini hem de Tunus'tan giden başka ülke vatandaşlarını geri almama kararıyla bu kişilerin ekonomik ve

sosyal yükünü üstlenmeyeceğini ilan etti. Tunus'un sergilediği dirayetli ve ülke çıkarlarını gözeten tavrı sergileyemeyen iktidar ise **7 yıldır Türkiye'yi çok ağır bir sığınmacı sorununun yükünü taşımaya mahkum etti!**

AVRUPA PARLAMENTOSU, TÜRKİYE RAPORU SIKINTILI!

İktidarın beklentisi ve açıklamalarına karşılık, Avrupa Parlamentosu, Türk hükümetinin izlediği siyasi çizgide radikal bir değişiklik olmadığı sürece, AB-Türkiye arasında 2018'den bu yana dondurulan tam üyelik müzakerelerinin başlamayacağını içeren Türkiye raporunu kabul etti!

Avrupa Parlamentosu (AP) Dış İlişkiler Komisyonu, AP Genel Kuruluna sunulmak üzere geçen hafta görüştüğü Türkiye raporunda Avrupa Birliği (AB) ile Türkiye arasında fiili olarak devam eden hareketsizliğin aşılması için tam üyelik müzakereleri yerine daha gerçekçi bir formatın geliştirilmesini önerirken, 'Türk hükümetinin izlediği siyasi çizgide radikal bir değişiklik olmadığı sürece, AB ile Türkiye arasındaki tam üyelik amaçlı müzakerelerin yeniden başlayamayacağını' karar altına aldı.

✓ AP Dış İlişkiler Komisyonunda 47 oyla kabul edilen Türkiye raporuna karşı hiçbir parlamenterin ret oyu kullanmaması, iktidarın Türkiye'yi dünyada ve Avrupa'da ne kadar yalnızlaştırdığını doğruluyor.

Milyonlarca mülteci ve sığınmacı konusunda Türkiye'ye destek verilmesi önerilen raporda 6 Şubat depremleri sonrasında Türkiye'nin yeniden imarına yardım edilmesi için AB'ye tavsiyede bulunuluyor. Bir ülkenin NATO'ya üyeliğiyle AB'ye üyelik sürecinin hiçbir şekilde ilişkilendirilemeyeceğinin altı çiziliyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın İsveç'in NATO'ya üyelik yolunu açma karşılığında Türkiye'nin AB'ye üyelik yolunun açılması talebi, AB Komisyonu ve Avrupa Parlamentosu tarafından da reddedilmiş oldu. İktidarın siyasi ve ekonomik pazarlık konusu yapmak istediği sürece daha en baştan kapıların kapatılması, AB fonlarından ve AB üyesi ülkelerle, AB kurumlarından gelmesi umulan taze kaynak, yatırım, finansman açısından da durumun pek parlak görünmediğini, **yakın ve orta vadede bu alanda sıcak bir gelişme beklenemeyeceğini gösteriyor.**

Adalet Bakanı Yılmaz Tunç, iktidarın yargı, hukuk ve temel haklar alanında çok ciddi reformlar yaptığını ve hayata geçirdiğini öne sürse de bu ifadeler gerçeği yansıtmıyor. 2019'da büyük ve iddialı törenle Beştepe'de açıklanan Yargı Reformu Strateji Belgesi, Mart 2021'de Cumhurbaşkanı Erdoğan ve dönemin Adalet Bakanı Abdülhamit Gül'ün açıkladığı 'İnsan Hakları Eylem Planı' aradan geçen süreye rağmen kâğıt üstünde kaldı. Yargı bağımsızlığına, hukuk devletine, temel hak ve özgürlüklere yönelik baskı ve kısıtlamalar arttı. Eski Adalet Bakanı Abdülhamit Gül, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ilan ettiği İnsan Hakları Eylem Planı'nın en hayati maddelerinin 6 ayda, planın tamamının 2 yılda hayata geçirilerek Türkiye'nin bu alanda AB kriterlerinin tümünü karşılayacağını vaat etmişti.

Yargı reformu vaadinden bu yana 4 yıl, insan hakları eylem planından bu yana 2,5 yıl geçti. Ülkemiz her alanda geriye gitti. İktidarın 'diktatör' dediği Mısır Devlet Başkanı Sisi bile ülkesinde cezaevlerindeki siyasi tutukluları ve düşünce suçlularını salma kararı alırken, Türkiye'de cezaevleri siyasiler, gazeteciler, bilim insanları, yazarlarla dolu. Tam aksine bu insanlar torba yasayla yürürlüğe konulan infaz düzenlemesinden bile yararlandırılmıyor. **İktidar, içe dönük algı yaratma çabasıyla AB'ye yakınlaşma söylemini dile getirirken, söz konusu tablodan hiç söz etmiyor!**